

VANTAAN KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖS

2021

Julkaisija

Vantaan kaupunki

05/2022

MIKAEL VALTOMAA

LAKIMIES, TIETOSUOJAVASTAAVA

KUNTADEMOKRATIA

**Vantaa
Vanda**

Sisällysluettelo

JOHDANTO.....	3
TIETOSUOJAVASTAAVAN RAPORTTI VUODELTA 2021.....	5
SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALA.....	30
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA.....	40
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA.....	45
KAUPUNKISTRATEGIAN JA JOHDON TOIMIALA.....	49
TALOUS JA STRATEGIA.....	49
KASVUPALVELUT.....	53
KUNTADEMOKRATIA.....	59
HENKILÖSTÖ- JA KONSERNIPALVELUT.....	67
KAUPUNKIKULTTUURIN TOIMIALA.....	71
TIETOHALLINTO.....	74
TIETOTILINPÄÄTÖKSEN LIITTEET.....	75
LIITE 1: VUODEN 2021 TIETOTILINPÄÄTÖKSEN RAKENNE.....	75
LIITE 2: VANTAAN KAUPUNGIN HENKILÖTIETOJEN TIETOTURVALOUKKAUKSET 2021 TOIMIALOITTAIN.....	76
LIITE 3: VANTAAN KAUPUNGIN HENKILÖTIETOJEN TIETOTURVALOUKKAUKSET 2021.....	77

JOHDANTO

Tietotilinpäätös antaa kokonaiskuvan ja arvion henkilötietojen käsittelyn tilasta, kehityksestä, uhista ja kehittämistoimenpiteistä Vantaan kaupungissa. Vuoden 2021 tietotilinpäätös on Vantaan kaupungin neljäs tietotilinpäätös. Ensimmäinen tietotilinpäätös tehtiin vuodelta 2018 kun EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta alettiin soveltamaan.

Vantaan kaupungin hallintosäännön ja tietosuojapolitiikan mukaan toimialat ja palvelualueet vastaavat tietosuojan toteuttamisesta ja tietosuojan resursseista omalla toimialalla ja palvelualueella. Vuoden 2021 tietotilinpäätökseen on kerätty tiedot toimialoittain kuten aikaisempinakin vuosina.

Toimialat ja palvelualueet ovat kirjoittaneet oman osuutensa tietotilinpäätökseen ennalta annettujen aiheiden ja kysymysten perusteella. Näin saadaan kokonaiskuva asioiden tilasta koko kaupungissa. Tämän lisäksi toimialoilla ja palvelualueilla on ollut mahdollisuus nostaa esille muita tärkeitä pitämiään asioita. Toimialojen ja palvelualueiden osuudet on käsitelty toimialojen ja palvelualueiden johtoryhmissä omien käytänteiden mukaisesti.

Vuoden 2021 tietotilinpäätöksessä toimialat ja palvelualueet ovat vastanneet seuraavaan viiteen asiakokonaisuuteen:

1) Henkilötietojen käsittely korona epidemian aikana

Miten henkilötietojen käsittely on sujunut verrattuna edelliseen vuoteen

Onko löydetty parempia prosesseja ja tapoja käsitellä henkilötietoja

Onko asiakasasioita jäänyt hoitamatta tai niiden hoitaminen on jäänyt vaillinaiseksi

Minkälaisia ongelmia on ollut henkilötietojen käsittelyssä

Asiakkailta saatu palaute

Kehitysehdotuksia paremmalle henkilötietojen käsittelylle

2) Informointiasiakirjat eli asiakkaan informoiminen henkilötietojen käsittelystä

Sisäinen tarkastus kiinnitti vuonna 2020 huomiota informointiasiakirjoihin ja asiakkaalle annettavaan informaatioon henkilötietojen käsittelystä

Asiakkaalle annettu informaatio oli vaihtelevaa ja osalla toimialoista ja palvelualueista puutteellista

Miten informointiasiakirjat korjattiin vastaamaan lainsäädäntöä

Ovatko kaikki informointiasiakirjat tällä hetkellä kaupungin ohjeistuksen mukaisia

Onko kaikista asiakkaalle suunnatuista palveluista laadittu informointiasiakirja, niin että se on asiakkaalle ymmärrettävää ja hän saa tarvittavan informaation hänen tietojensa käsittelystä kyseisessä palvelussa

Onko käytössä liian yleisellä tasolla olevia informointiasiakirjoja

Onko toimialalla/palvelualueella suunniteltu prosessi informointiasiakirjojen ajan tasalla pitämiseksi

Kenen vastuulla on informointiasiakirjojen tekeminen ja päivittäminen

Miten vastuut informointiasiakirjojen ylläpidosta ja ajantasaisuudesta on toteutettu

Kuinka usein informointiasiakirjojen ajantasaisuus tarkastetaan

Kuinka usein informointiasiakirjojen ajantasaisuus tarkastetaan

3) Tietosuojaan vaikutustenarvioinnin tekemisen edistyminen

Toimialojen ja palvelualueiden tuli liittää tietotilinpäätökseen lista kaikista omalla toimialalla tai palvelualueilla tehdyistä vaikutustenarvioinneista

Keskeiset hyödyt ja ongelmat mitä vaikutustenarviointit ovat tuoneet esiin

Mitkä asiat ovat ja mitkä eivät vaikutustenarvioinnin perusteella kunnossa

4) Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

Minkälainen toimintamalli toimialalla tai palvelualueella on tietojen elinkaaren hallintaan ja onko toimintamalli dokumentoitu ja toimintamallin liittäminen tietotilinpäätökseen

Miten huolehditaan siitä, että sähköiset ja paperiset asiakirjat hävitetään kun, niitä ei saa enää käsitellä joko lain tai sopimuksen perusteella eli pystytään huolehtimaan säilytysajoista

Keiden tehtävänkuvaan kuuluu huolehtia tietojen elinkaaren hallinnasta

Miten palveluntuottajien kanssa sovitaan tietojen palautuksesta sopimuksen päätyttyä

Miten varmistetaan, että palveluntuottajan kaikki sähköisesti ja manuaalisesti tallennetut asiakirjat palautuvat

Mihin palautuvat tiedot tallennetaan tai paperiset asiakirjat arkistoidaan

5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2020 henkilötietojen käsittelyssä

Tietotilinpäätökseen sisältyy **kaupungin tietosuojavastaavan raportti** kuten aikaisempinakin vuosina. Raportissa nostetaan esiin henkilötietojen käsittelyyn liittyviä merkittäviä asioita, nimenomaan Vantaan kaupungin kannalta. Raportti tuo esiin missä asioissa kaupunki on edistynyt henkilötietojen käsittelyn parantamisessa, mitkä ovat suurimpia ongelmakohtia ja mitä asioita tulisi ensisijaisesti kehittää ja mihin lisätä resursseja.

Vuonna 2021 tietosuojavastaavan raportissa nostetaan esiin kuusi asiakokonaisuutta:

Kaupungin työntekijöiden pakollinen tietosuojakoulutus ja testi

Sisäisen tietoturvaloukkaus ohjeistuksen päivittäminen ja koulutukset tietoturvaloukkauksista

Tietosuojaanvaikutustenarviointi prosessin uudistaminen

Tietosuojavastaavan tarkastukset

Tietosuojatyöryhmien käsittelemät asiat

Pääkäyttäjien ja muiden vastaavien henkilöiden turvallisuusselvitys

TIETOSUOJAVASTAAN RAPORTTI VUODELTA 2021

Tietosuojavastaavan raportti vuodelta 2021

Tietosuojavastaavan tehtävät on määritelty EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Tietosuojavastaavan tehtäviin kuuluu mm. seurata tietosuoja säännösten

noudattamista koko organisaatiossa ja tuoda esiin havaitsemiaan puutteita. Tietosuoja säännösten noudattaminen on kuitenkin aina rekisterinpitäjän vastuulla. Vantaalla rekisterinpitäjinä toimivat toimialat ja palvelualueet omien henkilötietojensa osalta.

Rekisterinpitäjän vastuun sisäistäminen on ensiarvoisen tärkeää. Viime kädessä rekisterinpitäjän vastuu on aina yksittäisen viranhaltijan vastuuta. Näin ollen myös jokaisen henkilötietojen käsittelystä vastuullisen viranhaltijan kannalta on tärkeää, että henkilötietojen käsittely prosessit on rakennettu lainmukaisiksi ja pystytään suoriutumaan lainsäädännön edellyttämistä vaatimuksista.

Tietosuojavastaavan raportti on sisältynyt kaikkiin aikaisempiin tietotilinpäätöksiin. Raportissa tuodaan esiin vuosittain kaupungin henkilötietojen käsittelyyn liittyviä merkittäviä asioita. Aikaisemmissa raporteissa esiintuodut asiat ovat edelleen myös merkittäviä ja niiden kehittämiseen tulee panostaa edelleen. Tietosuojan huomioiminen eri toiminnoissa on jatkuva prosessi. Lainsäädäntö muuttuu, toimintatavat muuttuvat, järjestelmät ja sovellukset muuttuvat ja kaikessa muutoksessa tulee myös huomioida tietosuoja. Tietosuoja tulee saada sisäänrakennettua kaikkiin prosesseihin, niin että sen huomioiminen on itsestäänselvyys ja se tapahtuu automaattisesti. Henkilötietojen käsittelyn oikeanmukaisuus on kaikille meille ensiarvoisen tärkeää.

Vuoden 2021 tietosuojavastaavan raportissa on nostettu esille kuusi kokonaisuutta:

Kaupungin työntekijöiden pakollinen tietosuojakoulutus ja testi

Kaupungin työntekijöille pakollisen tietosuojakoulutuksen ja testin saaminen käyttöön on ollut todella tärkeää koko henkilöstön tietosuoja osaamisen kannalta ja tältä osin on otettu iso askel eteenpäin.

Sisäisen tietoturvaloukkaus ohjeistuksen päivittäminen ja koulutukset tietoturvaloukkauksista

Tietoturvaloukkausten huomaaminen on ensimmäinen vaihe sille, että asioihin osataan puuttua ja korjata pääosin huolimattomasta henkilötietojen käsittelystä johtuvia puutteita.

Tietosuojan vaikutustenarviointi prosessin uudistaminen

Tietosuojaan vaikutustenarviointi prosessin uudistaminen ja toimialojen ja palvelualueiden resurssointi vaikutustenarviointeihin tuo kaupungille mahdollisuuden suoriutua tietosuojaan vaikutustenarvioinneista lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Tietosuojavastaavan tarkastukset

Tietosuojavastaavan tarkastukset osoittivat, että ennen tietosuojaan vaikutustenarviointi prosessin uudistamista vaikutustenarviointeja ei ollut tehty lainsäädännön mukaisesti tai ne olivat jopa laiminlyöty.

Tietosuojaytöryhmien käsittelemät asiat

Tuotu esiin kaupungin sisäisessä tietosuojaytöryhmässä ja pääkaupunkiseudun tietosuojavastaavien työryhmässä vuonna 2021 käsiteltyjä asioita

Pääkäyttäjien ja muiden vastaavien henkilöiden turvallisuusselvitys

On erityisen tärkeää, että kaupungissa kiinnitettäisiin suurempaa huomiota kriittisten järjestelmien pääkäyttäjien tai muiden vastaavien henkilöiden asemaan ja valvontaan.

1. Kaupungin työntekijöiden pakollinen tietosuojakoulutus ja testi

Kaupungissa ei ole ollut aikaisemmin käytössä tietosuojakoulutusta ja siihen sisältyvää testiä, joka henkilötietoja käsittelevien työntekijöiden tulisi suorittaa ennen kuin he voivat käsitellä henkilötietoja.

Kaikille henkilötietoja käsitteleville työntekijöille kohdistettu pakollinen koulutus ja testi on ollut välttämätöntä järjestää, jotta voidaan varmistaa, että henkilötietoja käsitellään kaupungissa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Henkilöstön tietosuoja koulutus on tärkeä keino osoittaa, että kaupunki noudattaa EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen osoitusvelvollisuuden periaatetta.

Tietosuojakoulutukseen liittyvän testin avulla pystytään osoittamaan se, että

henkilökunta on käynyt läpi koulutuksen ja sen avulla hankkinut tarvittavan osaamisen henkilötietojen käsittelyyn.

Henkilöstön koulutuksella **vähennetään merkittävästi henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä ja ennalta ehkäistään virheistä johtuvia seurauksia** ennen kaikkea rekisteröidyille. Työntekijän tekemällä virheellä voi olla vakavat seuraukset rekisteröidyille. Samoin kaupungin maineelle yksittäisellä virheellä voi olla pitkäaikaiset seuraukset.

Koulutusta ja testiä on kaupungissa suunniteltu pitkään. Koulutuksen ja testin käyttöönoton mahdollisti syksyllä 2020 kaupungilla käyttöönotettu uusi verkko-oppimisympäristö Oppiva. Koulutusta ja testiä testattiin keväällä 2021 toimialoilta valituilla työntekijöillä. Koulutusta ja testiä on käsitelty kaupungin tietoturva ja tietosuojatyöryhmässä useaan otteeseen vuonna 2021 ja se on työryhmän hyväksymä. Tietosuojavastaava esitteli koulutuksen ja testin kaupungin johtoryhmässä marraskuussa 2021 ja koulutus ja **testi hyväksyttiin johtoryhmän päätöksellä käyttöönotettavaksi.**

1.1 Koulutuksen ja testin sisältö

Koulutus sisältää kolme eri kokonaisuutta:

1) Tietosuojatesti 1 – Tietosuojan perusteet henkilöstölle

Koulutus on Digi- ja väestötietoviraston, eOppivan, Kuntaliiton ja Oikeusministeriön tuottama tietosuojakoulutus julkishallinnolle, ja se on integroitu Vantaan Oppiva-ympäristöön. Koulutuksessa opitaan mitä tietosuoja on, miksi se on tärkeää ja miten henkilötietoja käsitellään lainmukaisesti ja turvallisesti. Koulutuksen kesto on 1–2 tuntia.

Koulutuksen sisältö:

Johdanto

Tietosuoja kuuluu jokaiselle

Henkilötietojen huolellinen käsittely

Tietojen suojaaminen

Entä kun tietosuoja murtuu

Rekisteröidyn oikeudet

Yhteenveto

Testaa tietosuojasaamisesi

Jokaisen osion lopussa on kaksi harjoituskysymystä, joilla tarkistetaan sisällön omaksuminen. Kysymyksiin voi vastata useamman kerran.

Koulutuksen lopussa on 12 kysymyksen testi. Joihinkin kysymyksistä on vain yksi oikea vastaus, joskus kysymykseen taas saattaa olla useampia oikeita vastauksia. Testin läpäisyyn vaaditaan vähintään 10 oikeaa vastausta. Testin voi tehdä useampaan kertaan.

2) Tietosuojatesti 2 – Vantaan kaupungin oma tietosuojatesti henkilöstölle

Tietosuojat 2 -koulutuksessa käydään läpi Vantaan kaupungin omia käytäntöjä tietosuoja-asioissa.

Tietosuojat 2 -koulutus koostuu kysymyksistä, joiden vastauksia pohtimalla opitaan esimerkiksi, miten tulee toimia tietoturvaloukkauksen sattuessa ja kenelle asiasta on ilmoitettava. Koulutuksen kesto on 30 min – 1 h.

Kysymysten laatimisessa on otettu huomioon, mitkä tietosuojat-asiat ovat askarruttaneet kaupungin työntekijöitä eniten ja mitkä väärät tietojenkäsittelytavat ovat aiheuttaneet eniten tietoturvaloukkauksia. Kysymysten aiheita ovat muun muassa henkilötietoja sisältävän kirjeen lähettäminen väärälle henkilölle, väärän sähköpostin saaminen, henkilötietojen luovuttaminen puhelimitse, kaupungin työntekijän tietojen tallentaminen ja työntekijän oikeus omiin tietoihin sekä tietokoneen tai puhelimen kadottaminen.

Vastatessa voidaan hyödyntää myös Vantaan kaupungin voimassa olevia tietosuojaohteita.

Koulutuksessa on 12 kysymystä, joista jokaiseen on yksi oikea vastausvaihtoehto. Läpisyyn vaaditaan vähintään 10 oikeaa vastausta. Koulutustestin voi tehdä useampaan kertaan.

3) Tietoturva 1 – Digiturvallinen työelämä (DVT:n koulutus)

Tietoturva 1 – Digiturvallinen työelämä on koko Vantaan kaupungin henkilöstölle tarkoitettu johdanto digitaaliseen turvallisuuteen.

Vantaan kaupunki käyttää tietoturvan peruskurssina Digi- ja väestöviraston eOppiva-ympäristössä julkaistua, julkishallinnolle suunnattua digiturvallisuuteen liittyvää koulutusta. Koska koulutus on yleinen, eivät yksityiskohdat tai esimerkit ole Vantaalta.

Tässä johdantokoulutuksessa opitaan toimimaan turvallisesti digimaailmassa. Koulutuksessa tunnistetaan työskentelyyn liittyvät uhat ja opitaan hallitsemaan niistä syntyviä riskejä. Lisäksi opitaan myös hyödyntämään digimaailman mahdollisuuksia. Koulutuksen ja testin kesto on 30 min – 1 h.

1.2 Hyväksytyt koulutukset ovat edellytys henkilötietojen käsittelylle

Henkilötiedon määritelmä on laaja. Henkilötietoja ovat esimerkiksi nimi, osoite, sähköpostiosoite, puhelinnumero, henkilön kuva, sijaintitiedot, verkkotunnistetiedot, auton rekisterinumero ja kaikki muut vastaavat tiedot, joista henkilö on tunnistettavissa.

Henkilötietojen käsittely tarkoittaa esimerkiksi henkilötietojen keräämistä, säilyttämistä, käyttöä, siirtämistä ja luovuttamista. Kaikki henkilötietoihin kohdistuvat toimenpiteet henkilötietojen käsittelyn suunnittelusta henkilötietojen poistamiseen ovat henkilötietojen käsittelyä.

Toimialat ja palvelualueet määrittelevät, ketkä työntekijät käsittelevät toimialalla henkilötietoja. Toimialan tietosuojavastuuhenkilöt auttavat tässä määrittelyssä.

Esihenkilöt vastaavat oman tiiminsä osalta siitä, että kaikki henkilötietoja käsittelevät työntekijät ovat suorittaneet kaikki kolme koulutusta viimeistään 30.6.2022 mennessä. 1.7.2022 alkaen ainoastaan koulutuksen suorittaneiden työntekijöiden tehtävät voivat sisältää henkilötietojen käsittelyä.

Nämä koulutukset ja testit on sovittu suoritettavaksi kerran työsuhteen aikana. Koulutus ja testi sisältyvät myös uusien työntekijöiden perehdytykseen. Vastaavanlaisia pakollisia koulutuksia ja testejä tullaan myös jatkossa järjestämään koko henkilökunnalle.

2. Sisäisen tietoturvaloukkaus ohjeistuksen päivittäminen ja koulutukset tietoturvaloukkauksista

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksella tarkoitetaan tapahtumaa, jonka seurauksena henkilötietoja tuhoutuu, häviää, muuttuu, henkilötietoja luovutetaan luvattomasti tai niihin pääsee käsiksi taho, jolla ei ole käsittelyoikeutta.

Ensiarvoisen tärkeää on tunnistaa, mikä on henkilötieto ja milloin on kyseessä henkilötietojen tietoturvaloukkaus. Kaupungissa on ollut tietoturvaloukkauksia koskeva sisäinen ohjeistus ja tarvittavat lomakkeet tietoturvaloukkauksista ilmoittamiseen käytössä vuodesta 2018 alkaen, jolloin EU:n yleinen tietosuoja-asetus tuli sovellettavaksi. Kaupungin tietoturvaloukkauksia koskevaa ohjeistusta on päivitetty vuonna 2021 ja tietosuojavastaava on pitänyt tietoturvaloukkauksia koskevan koulutuksen halukkaille toimialoille ja palvelualueille.

Päivitettyyn tietoturvaloukkauksia koskevaan ohjeistukseen kuuluvat:

Ohje tietoturvaloukkauksen selvittämiseen ja ilmoittamiseen

Tietoturvaloukkausilmoitus lomake

Rekisteröidylle ilmoitus tietoturvaloukkauksesta lomake

Tietoturvaloukkauuskoulutus diasarja

Diasarjat vuosittain kaupungissa tapahtuneista tietoturvaloukkauksista

Kaupungin ohjeistuksen mukaan tietovuodon tapahtuessa on ryhdyttävä välittömästi sellaisiin toimenpiteisiin, joilla tietovuoto saadaan rajattua mahdollisimman pieneksi sekä ilmoitettava asiasta omalle esihenkilölle.

Tietoturvaloukkauksesta tiedon saatuaan esihenkilön tai parhaiten asiasta tietävän työntekijän tulee täyttää tietoturvaloukkausta koskeva lomake.

Tietoturvaloukkauksen tehneen työntekijän esihenkilö lähettää lomakkeen toimialan/palvelualueen tietosuojasta vastaavalle henkilölle, kaupungin tietosuojavastaavalle, tietoturvapäälikölle, toimialan/palvelualueen johdolle sekä kirjaamoon. Lomake tulee lähettää 48 tunnin kuluessa siitä, kun tietoturvaloukkaus on havaittu

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta täytyy ilmoittaa tietosuojavaltuutetulle, jos loukkauksesta voi aiheutua riski luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja vapauksille. Ilmoitus on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä ja mahdollisuuksien mukaan 72 tunnin kuluessa siitä, kun kaupunki on tullut tietoiseksi tietoturvaloukkauksesta. Kaupungin tietosuojavastaava tekee ilmoituksen tietosuojavaltuutetulle. Tehty ilmoitus toimitetaan kirjaamoon.

Mikäli tietoturvaloukkaus tapahtuu virka-ajan ulkopuolella ja asian hoitaminen vaatii välittömiä toimenpiteitä, niin tietoturvaloukkauksesta tai mahdollisesta

tietoturvaloukkauksesta tulee tehdä välittömästi ilmoitus kaupungin turvallisuustiimille.

Tietosuojaavastaava järjesti vuonna 2021 koulutuksia kaupungin sisäisistä tietoturvaloukkausprosessista sekä vuonna 2021 kaupungissa tapahtuneista tietoturvaloukkauksista toimialoille ja palvelualueille. Koulutus oli tunnin mittainen ja niitä järjestettiin toimialojen ja palvelualueiden pyyntöjen mukaisesti.

Koulutuksen sisältö oli seuraava:

Mikä on tietoturvaloukkaus?

Mitä tietoturvaloukkaus voi aiheuttaa loukkauksen kohteeksi joutuneelle?

Kaupungin ohjeistus tietoturvaloukkauksiin

Esimerkkejä kaupungissa tapahtuneet tietoturvaloukkaukset vuonna 2021

Koulutus järjestettiin teams-koulutuksena seuraaville toimialoille ja palvelualueille:

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Työllisyyspalvelut

Kuntademokratia

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Kaksi koulutusta

Kaupunkikulttuurin toimiala

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Päihde- ja mielenterveyspalvelut

Vanhus- ja vammaispalvelut

Talous- ja hallintopalvelut

Koulutuksia oli yhteensä 8 ja kaikki koulutukset nauhoitettiin ja koulutukset ovat järjestäneillä toimialoilla ja palvelualueilla katsottavissa ja yksi koulutuksista on tallennettu koko kaupungin henkilöstön käytettäväksi tietosuoja sivustolle.

3. Tietosuojan vaikutustenarviointiprosessin uudistaminen

Tietosuojavastaava esitti kaupungin johtoryhmälle marraskuussa 2021 tietosuojan vaikutustenarviointi prosessin uudistamista. Esityksen tavoitteena oli parantaa kaupungissa käytössä olevaa tietosuojan vaikutustenarviointi prosessia.

Käytössä olleessa vaikutustenarviointiprosessissa oli monia puutteita.

Lainsäädännön edellyttämiä vaikutustenarviointeja ei ole tehty kaikista prosesseista ja sovelluksista, joista ne olisi pitänyt tehdä

Monet tehdyistä vaikutustenarvioinneista ovat jääneet pintapuolisiksi, eivätkä ne siten täytä lainsäädännön asettamia vaatimuksia

Vaikutustenarvioinnit vievät myös liikaa vaikutustenarvioinnin vetäjän ja asiantuntijoiden työaikaa

Sovellusten ja järjestelmien puutteita ei havaita kehittämisvaiheessa

Vaikutustenarviointien dokumentointi ei ole toimialoilla hallinnassa

Esityksen mukaan tietosuojan vaikutustenarviointiprosessi tulee kehittää sellaiseksi, että edellä mainitut ongelmat saadaan minimoitua. Vaikutustenarviointien vetämisen keskittäminen toimialoilla tietyille henkilöille on välttämätöntä, jotta prosessi saadaan toimimaan lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja mahdollisimman pienin kustannuksin.

3.1 Vaikutustenarvioinnin tekemisen hyödyt

Kaikkien henkilötietoja käsittelevien on tiedettävä mitä henkilötietoja he käsittelevät, miten henkilötietoja tulee käsitellä, minne henkilötietoja saa tallentaa ja miten niitä voidaan luovuttaa tietoihin oikeutetuille. Nämä kaikki asiat käydään vaikutustenarvioinnissa läpi yksityiskohtaisesti kunkin prosessin osalta.

Mahdollisten virheiden määrää pystytään vaikutustenarvioinnin avulla huomattavasti vähentämään. Vaikutustenarviointien tekeminen kasvattaa luottamusta henkilötietojen käsittelyyn. Kuntalaiset ja henkilökunta voivat luottaa siihen, että tietoja käsitellään lainmukaisesti ja vain siinä määrin kuin se kulloinkin on tarpeellista.

Vaikutustenarviointi on tärkeä väline tietojen elinkaaren hallintaan. Tiedämme, mitä henkilötietoja eri prosesseissa käsitellään, kun asiat on heti alussa dokumentoitu.

Vaikutustenarvioinnin ottaminen mukaan kaikkiin prosesseihin heti alkuvaiheessa tuo kustannussäästöjä. Puutteiden varhainen korjaaminen on kustannuksiltaan huomattavasti edullisempaa kuin jälkikäteinen korjaaminen.

3.2 Vaikutustenarviointit tulee tehdä kaikista käsittelytoimista

Tietosuoja koskeva vaikutustenarviointi on tehtävä silloin, kun on luultavaa, että käsittelystä seuraa yksilöiden oikeuksiin ja vapauksiin liittyvä korkea riski.

Henkilötietojen käsittelyyn sisältyy aina riskejä, ja riskit on syytä arvioida ja käydä systemaattisesti läpi ja miettiä asiaankuuluvat riskienhallintakeinot.

Vaikutustenarviointi tulee sisällyttää prosessiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja tehdä sitä prosessin edetessä.

Vaikutustenarviointi ei ole kertaluontoinen tehtävä, vaan jatkuva riskien tunnistamisen ja hallitsemisen prosessi. Vaikutustenarviointi on tehtävä ennen käsittelyn aloittamista ja sitä on päivitettävä aina kun riskit, prosessit, toiminta tai tekniikkaa muuttuu.

Vaikutustenarviointi on tehtävä myös käsittelytoimille, jotka on jo aloitettu ennen tietosuoja-asetuksen soveltamista, jos kyseisiin käsittelytoimiin on asetuksen mukaan tehtävä vaikutustenarviointi.

Kaupungissa käsitellään asiakkaiden ja henkilöstön henkilötietoja laajamittaisesti. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvatuksen ja opetuksen toimialoilla käsitellään erityisen arkaluontoisia henkilötietoja. Kyseisillä toimialoilla vaikutustenarviointi tulee tehdä käytännössä kaikissa henkilötietojen käsittelyprosesseissa ja hankkeissa. Samoin henkilöstöpalvelut käsittelevät kaupungin työntekijöiden henkilötietoja, joihin sisältyy erityisen arkaluontoisia henkilötietoja, jolloin myös vaikutustenarvioinnin pakollisuuden kriteerit täyttyvät käytännössä aina. Muillakin toimialoilla lähes aina käsittelyprosesseihin sisältyy aina jonkinlaisia henkilötietoja, ja vaikutustenarvioinnin tekemisen kriteerit täyttyvät useimmiten.

3.3 Vastuut tietosuojasta ja vaikutustenarviointien tekemisestä kaupungissa

Tietosuojan vastuut on määritelty kaupungin hallintosäännössä. Hallintosäännön mukaan apulaiskaupunginjohtaja vastaa toimialan tietosuojasta ja palvelualuejohtaja palvelualueen tietosuojasta. Vaikutustenarviointit kuuluvat yhtenä osana hallintosäännön mukaisiin tietosuojavastuusiin.

Toimialoille ja palvelualueille on nimetty tietosuojaan vastuuhenkilöt. Heidän tehtävänä on huolehtia kaupungin ohjeistuksen jalkauttamisesta toimialoille ja palvelualueille. He myös opastavat ja auttavat vaikutustenarviointien tekemisessä.

Kaupungin tietosuojavastaava ohjeistaa, opastaa ja valvoo, että tietosuoja säännöksiä noudatetaan kaupungissa. Samoin ohjaa ja koordinoi, että kaupungissa on yhtenäiset käytännöt henkilötietojen käsittelyssä. Kaupungin tietosuojavastaava myös opastaa vaikutustenarviointien tekemisessä ja tarvittaessa osallistuu vaikutustenarviointien tekemiseen.

3.4 Vaikutustenarviointien laiminlyönti

Vaikutustenarvioinnin tekeminen on pakollista, kun lainsäädännössä määritellyt kriteerit täyttyvät. Valtaosassa kaupungin eri prosesseissa nämä edellytykset täyttyvät. Mikäli vaikutustenarviointia ei ole tehty silloin kun se olisi tullut tehdä, on laiminlyöty lainsäädännön asettamat velvollisuudet. Tehdyt vaikutustenarvioinnit ovat tärkeitä dokumentteja valvontaviranomaisten selvittäessä tapahtuneita tietoturvaloukkauksia.

EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisia hallinnollisia sakkoja ei Suomen lainsäädännön mukaan voida määrätä julkishallinnolle. Vaikutustenarvioinnin laiminlyömisestä seuraamukset menevät yleisen virkavastuun mukaisesti. Viranomaisia sitoo hallinnon lainmukaisuusperiaate ja lainmukainen henkilötietojen käsittely kuuluu viranomaisissa työskentelevien virkavelvollisuuksiin. Virkamiehen asemaan kuuluu myös rikosoikeudellinen virkavastuu, kurinpidollinen virkavastuu sekä vahingonkorvausvastuu. Lisäksi viranomaisen toiminnasta voidaan kannella, ja laillisuusvalvojat valvovat viranomaisten ja virkamiesten toiminnan lainmukaisuutta.

3.5 Vaikutustenarviointiprosessi kaupungissa vuonna 2021 ja prosessin ongelmat

Prosesseilla ja hankkeilla tulee aina olla omistaja, joka vastaa siitä, että myös tietosuoja huomioidaan. Tietosuojaan vaikutustenarviointi on kiinteä osa prosessia tai hanketta. Prosessin tai hankkeen omistajan tehtävänä on järjestää vaikutustenarviointiin liittyvät kokoukset ja työpajat, joihin tulee kutsua asiantuntijoita.

Toimialojen ja palvelualueiden tietosuojavastuuhenkilöt ovat opastaneet ja ohjanneet vaikutustenarviointeja. Vaikutustenarvioinnin vetäjä on pääsääntöisesti vaikutustenarvioinnin kohteena olevan prosessin vetäjä tai hankittavan järjestelmän vastuuhenkilö. Toimialojen tietosuojavastuuhenkilöillä ei ole ollut omien

työtehtäviensä johdosta mahdollisuuksia osallistua kaikkiin toimialalla tai palvelualueella tehtäviin vaikutustenarviointeihin.

Vaikutustenarviointien vetäjä on joutunut useimmiten perehtymään ensimmäistä kertaa vaikutustenarviointiprosessiin ja tietosuojaan. Tämän johdosta hän on tarvinnut paljon tukea ja apua toimialojen ja palvelualueiden tietosuojavastuuhenkilöiltä sekä kaupungin tietosuojavastaavalta. Näin kaikki nämä henkilöt ovat joutuneet osallistumaan kokouksiin ja käymään kaiken materiaalin läpi. Opittuaan vaikutustenarvioinnin tekemistä sekä tietosuoja, vaikutustenarvioinnin vetäjä ei joudu ehkä enää pitkään aikaan tekemään toista vaikutustenarviointia. Näin opittua prosessia ei voida enää jatkossa hyödyntää. Seuraavaa vaikutustenarviointia tulee vetämään taas uusi henkilö ja hänet täytyy taas uudelleen opastaa vaikutustenarvioinnin tekemiseen. Resursseja on mennyt hukkaan eikä tehtyjen vaikutustenarviointien taso ole ollut kovin hyvä.

3.6 Vaikutustenarviointiprosessin kehittäminen

Vaikutustenarviointiprosessia on ollut pakko kehittää, jotta kaupungissa pystyttäisiin suoriutumaan lain edellyttämistä vaikutustenarvioinneista. Vaikutustenarviointien tekeminen vaatii monen eri alan osaamista. Vaikutustenarvioinnin tekemiseen osallistuu useita työntekijöitä. Osallistujia määrä riippuu aina vaikutustenarvioinnin laajuudesta. Vaikutustenarvioinnissa tarvitaan juridista osaamista, tietoteknistä osaamista, tietoturvan asiantuntijaa ja vaikutustenarvioinnin kohteena olevan toiminnan substanssi osaajia. Lisäksi tarvitaan aina osallistumaan järjestelmän toimittajan edustajia, jos kyseessä on hankittu järjestelmä tai sovellus. Kaupungin tietosuojavastaava osallistuu myös tarvittaessa vaikutustenarviointeihin.

Vaikutustenarvioinnin kokonaisuuden hallitseminen vaatii osaamista.

Vaikutustenarviointia vetävän ja koordinoivan henkilön ei tarvitse välttämättä olla erityisosaaja millään vaikutustenarvioinnin sektorilla. Vaikutustenarviointia vetävän ja koordinoivan henkilön tulee osata kutsua vaikutustenarvioinnin tekemiseen oikeat henkilöt, jotka pystyvät hahmottamaan ja löytämään prosessiin tai järjestelmään sisältyviä riskejä. Vaikutustenarvioinnin vetäjä on tässä keskeisessä roolissa. Mikäli oikeita asiantuntijoita ei saada mukaan, niin riskit jäävät löytämättä ja tehdystä vaikutustenarvioinnista ei ole hyötyä.

3.7 Kaupungin johtoryhmälle esitys vaikutustenarvioinneille nimetyistä vetäjistä

Tietosuojavastaavan kaupungin johtoryhmälle tekemän esityksen mukaan vaikutustenarviointien vetovastuut tulisi keskittää toimialoilla/palvelualueilla tietyille

henkilöille. Vaikutustenarvioinnin ohjeistus on laaja ja tietosuojavaltuutetun tulevan valtakunnallisen ohjeistuksen mukaan ohjeistus tulee entistä yksityiskohtaisemmaksi. Ohjeistuksen sisäistäminen on prosessin eteenpäin viemisen kannalta välttämätöntä.

Vaikutustenarviointien vetovastuun keskittäminen tietyille henkilöille säästää resursseja muualta. Vaikutustenarviointiin osallistuvat asiantuntijat voivat keskittyä omaan sektoriinsa ja osallistua vaikutustenarviointiin ainoastaan tältä osin. Asiantuntijoille esitetyt etukäteiskysymykset säästävät paljon kokousaikaa. Laajoja kokouksia ei tarvitse järjestää asian hahmottamiseksi, kun vaikutustenarvioinnin vetäjä hallitsee prosessin ja siinä käytettävien työkalujen käytön. Mikäli vaikutustenarvioinnin vetäjä ei ole sisäistänyt vaikutustenarvioinnin ohjeistusta ja siinä käytettäviä työkaluja, niin tämä vie valtavasti työaikaa monilta muilta työntekijöiltä.

Isoin riski on kuitenkin siinä, että vaikutustenarvioinnin vetäjän kokemattomuuden ja osaamattomuuden takia tehty vaikutustenarviointi jää pintapuoliseksi. Tällöin henkilötietojen käsittelyyn sisältyvät riskit jäävät huomaamatta eikä henkilötietojen käsittelyprosessia voida tämän johdosta korjata. Tällöin asiakkaiden ja työntekijöiden henkilötietojen käsittely vaarantuu ja siitä voi aiheutua vakavia seurauksia asiakkaille tai työntekijöille. Pahimmillaan huonosti tehty tai tekemätön vaikutustenarviointi voi johtaa henkilötietojen joutumiseen rikollisten käsiin. Uudistuksella henkilötietojen käsittelyyn sisältyvät riskit pienenevät.

Vaikutustenarviointeja tulee päivittää aina, kun prosessissa tai järjestelmässä tehdään muutoksia, joilla on vaikutusta henkilötietojen käsittelyyn.

Vaikutustenarviointien päivittäminen ja sen ajan tasalla pitäminen tulisi aina olla jonkun työntekijän vastuulla. Muuten päivitykset jäävät tekemättä ja mahdolliset uudet riskit jäävät havaitsematta. Jos vaikutustenarviointien tekeminen keskitettäisiin tietyille henkilöille, niin myös vaikutustenarviointien päivitykset tulisi tehdä. Uudistuksen myötä tehtyjä vaikutustenarviointeja päivitetään.

Toimialoilla ja palvelualueilla tulisi myös huolehtia siitä, että tehdyt vaikutustenarvioinnit ovat helposti löydettävissä ja hallittavissa.

Vaikutustenarviointien vetovastuun keskittäminen tietyille henkilölle parantaa vaikutustenarviointien hallintaan. Tällä hetkellä kokonaiskuvaa toimialoilla ja palvelualueilla tehdyistä vaikutustenarvioinneista on vaikea saada ja vaikutustenarviointien koonti on työlästä.

3.8 Kaupungin johtoryhmän päätös

Kaupungin johtoryhmä päätti toteuttaa tietosuojan vaikutustenarviointi prosessin uudistamisen tietosuojavastaavan esityksen mukaisesti ja toimialoille ja palvelualueiden tuli nimetä vaikutustenarviointien vetäjät, joiden tehtäviin kuuluu:

Vaikutustenarvioinnin vetovastuu ja prosessin eteenpäin vieminen

Kokousten järjestäminen

Selvitysten hankkiminen asiantuntijoilta

Työnjaosta sopiminen, jos vaikutustenarviointi koskee useampaa toimialaa/palvelualueetta

Excel-työkalun täyttäminen ja riskien arvioiminen

Muu dokumentointi

Hyväksymisen hankkiminen vaikutustenarvioinnille

Vaikutustenarviointien Astaan vieminen

Vaikutustenarviointien päivittäminen

Oman toimialan/palvelualueen vaikutustenarviointien hallinnointi

Palveluntuottajien tekemien vaikutustenarviointien tarkastaminen ja hyväksymisen hankkiminen niille

Yhteisrekisterinpitäjyys hankkeissa kaupungin edustajana osallistuminen vaikutustenarvioinnin tekemiseen

Osallistuminen järjestelmien ja sovellusten hankinnoista tehtäviin vaikutustenarviointeihin

Nimetyt vetäjät aloittaisivat vaikutustenarviointien vetämisen vuoden 2022 alusta ja tietosuojavastaava järjestää heille koulutusta tehtävien hoitamiseksi.

4. Tietosuojavastaavan tarkastukset

4.1 Perusteet tarkastuksille

Tietosuojavastaavan tehtävät on määritelty EU:n tietosuoja-asetuksen 39 artiklassa. Tietosuojavastaavan yhtenä tehtävänä on antaa rekisterinpitäjälle neuvoja siitä, mitä menetelmiä tietosuojaa koskevaa vaikutustenarviointia tehtäessä olisi käytettävä ja tukea rekisterinpitäjää tietosuojaa koskevassa vaikutustenarvioinnissa ja valvoa sen toteutusta 35 artiklan mukaisesti, esimerkiksi tarkastuksia tekemällä.

Vuonna 2021 tietosuojavastaava teki ensimmäiset tietosuojan vaikutustenarviointien tarkastukset. Tehdyt tarkastukset kuuluvat tietosuojavastaavan määriteltyihin tehtäviin. Tarkastusten **tarkoituksena on selvittää, onko tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi toteutettu oikein ja vastaavatko sen päätelmät EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimuksia.**

Vuoden 2021 tarkastuksia varten toimialojen ja palvelualueiden tuli toimittaa tietosuojavastaavalle lista viimeisen vuoden aikana tehdyistä vaikutustenarvioinneista elokuun puoleen väliin 2021 mennessä. Näistä tarkastuksen kohteiksi valikoitui 4 tehtyä vaikutustenarviointia. Tarkastuksen kohteena olivat seuraavat järjestelmät ja sovellukset: Eazybreak, Esmikko, Miro ja Kaavaniilo.

Tietosuojavastaavan tärkeä tehtävä on myös huomauttaa siitä, jos vaikutustenarviointia ei ole lainkaan tehty, vaikka sellainen olisi tullut lain mukaan tehdä.

4.2 Tietosuojan vaikutustenarviointeja koskeva lainsäädäntö

Tietosuojan vaikutustenarviointi on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen pakollinen toimenpide, jolla arvioidaan suunnitellun käsittelytoimen vaikutuksia henkilötietojen suojalle. Vaikutustenarvioinnilla pyritään tunnistamaan, arvioimaan, vähentämään ja hallitsemaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä. Kyse on itsearviointityökalusta henkilötietojen käsittelyyn liittyvien riskien hallitsemiseksi.

Vaikutustenarviointi on tarkoitettu jatkuvaksi riskien tunnistamisen ja hallitsemisen prosessiksi. Vaikutustenarviointi on tehtävä ennen käsittelyn aloittamista ja sitä on päivitettävä tarvittaessa. Päivitys on tarpeen aina kun

henkilötietojen käsittelyssä tapahtuu muutoksia tai sovellukseen tehdään muutoksia.

Vaikutustenarviointi auttaa rekisterinpitäjää tietosuojalainsäädännön vaatimusten noudattamisessa, sen dokumentoinnissa ja osoittamisessa. Vaikutustenarviointi on keskeinen työkalu EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisen osoitusvelvollisuuden toteen näyttämisessä.

Vaikutustenarviointi on tehtävä myös käsittelytoimille, jotka on jo aloitettu ennen tietosuoja-asetuksen soveltamista, jos kyseisiin käsittelytoimiin on asetuksen mukaan tehtävä vaikutustenarviointi.

4.3 Vastuut kaupungissa tietosuojan vaikutustenarviointien tekemiseen

Rekisterinpitäjän (Vantaan kaupunki) tehtävänä on tietosuoja-asetuksen mukaan varmistaa, että vaikutustenarviointi on tehty. Tietosuojan vastuut on määritelty kaupungin hallintosäännössä. Hallintosäännön mukaan apulaiskaupunginjohtaja vastaa toimialan tietosuojasta ja palvelualuejohtaja palvelualueen tietosuojasta. Vaikutustenarvioinnit kuuluvat yhtenä osana hallintosäännön mukaisiin tietosuojavastuisiin.

Kaupunginhallitus on 28.5.2018 hyväksynyt Vantaan kaupungin tietoturva- ja tietosuojapolitiikan. Poliitikassa syvennetään kaupungin viranhaltijoiden ja organisaatioiden tietoturva- ja tietosuojavastuita.

4.4 Tehtyjen tarkastusten havainnot ja johtopäätelmät

Tietosuojavastaava lähetti tarkastusten kohteiksi valikoituneille toimialoille/palvelualueille selvityspyynnöt, joissa oli noin 20 kysymystä, joihin pyydettiin vastausta. Lisäksi pyydettiin tuomaan esiin mahdollisia muitakin huomionarvoisia seikkoja, joita vaikutustenarvioinnissa on tullut esiin. Tarkastukset tehtiin saatujen selvitysten perusteella ja kaikista tarkastuksista laadittiin tietosuojavastaavan tarkastusraportti, joka toimitettiin tiedoksi henkilötietojen käsittelystä vastaavalle toimialan/palvelualueen johdolle.

Alla ovat koottuna ja tiivistettynä tietosuojavastaan havainnot ja johtopäätökset tehdyistä vaikutustenarvioinneista.

Eazybreak

Tietosuojavastaava kävi läpi Eazybreak-sovelluksesta tehdyn vaikutustenarvioinnin ja henkilöstö- ja konsernipalvelujen antaman selvityksen. Näiden perusteella havaittiin seuraavaa.

Tietosuojaan vaikutustenarviointi tulee tehdä ennen kuin käsittelytoimet aloitetaan. Vaikutustenarvioinnin tarkoituksena on havaita henkilötietojen käsittelyyn sisältyviä riskejä ja pyrkiä pienentämään havaittuja riskejä. Käsittelytoimia ei saa aloittaa ennen kuin on tehty tarvittavat toimenpiteet riskien pienentämiseksi. Mikäli riskejä ei pystytä pienentämään riittävästi, niin tällöin tulee tietosuojavaltuutetulle tehdä ennakkokuulemispyyntö.

Saadun selvityksen perusteella Eazybreak sovellus on otettu käyttöön ilman tehtyä tietosuojaan vaikutustenarviointia. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan vaikutustenarviointi on pakollinen toimenpide, mikäli asetuksen mukaiset edellytykset täyttyvät. Eazybreak sovelluksessa asetuksessa määritellyt edellytykset täyttyvät, joten vaikutustenarviointi olisi tullut tehdä ennen sovelluksen käyttöönottoa. Tältä osin asiassa on menetelty lainvastaisesti.

Eazybreak sovelluksesta on tehty lainsäädännön edellyttämä tietosuojaan alkukartoitus ja tietosuojaan vaikutustenarviointi vasta tietosuojavastaavan selvityspyynnön jälkeen. **Alkukartoitus ja vaikutustenarviointi on tehty hyvin. Tehdyssä vaikutustenarvioinnissa on etsitty ja löydetty tietosuojaan ja tietoturvaan liittyviä riskejä. Löydetyt riskit on koottu riskitaulukkoon. Riskit ovat olleet aluksi korkeita ja korkeat riskit olisivat voineet olla este sovelluksen käyttöönotolle. Riskien pienentämiseksi on sovittu riskienhallintatoimenpiteitä. Toteutettujen toimenpiteiden johdosta riskejä on pystytty merkittävästi pienentämään. Jäljelle jääneet riskit ovat olleet enää pieniä ja sovelluksen käyttöönotto on ollut jäljelle jääneiden riskien kanssa mahdollista. Tehdyn vaikutustenarvioinnin on hyväksynyt henkilöstö- ja konsernijohtaja. Vaikutustenarvioinnin hyväksyttäminen johdolla on hyvä menettelytapa, koska johto viimekädessä vastaa käyttöönotettavien sovellusten tietosuojasta ja – turvasta.**

Tehtyä vaikutustenarviointia tulee myös muistaa päivittää, mikäli sovellukseen tai prosesseihin tulee muutoksia. Muutosten vaikutukset henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan tulee aina selvittää. Mikäli

muutokset aiheuttavat uusia riskejä, niin ne täytyy huomioida riskitaulukossa ja etsiä riskienhallintatoimenpiteitä riskien pienentämiseksi. Vaikutustenarvioinnin päivittäminen olisi hyvä olla aina tietyn henkilön tehtävänä, jotta se tulisi varmasti tehtyä.

Rekisteröityjen eli työntekijöiden informointi **henkilötietojen käsittelystä tulisi tehdä ymmärrettävästi ja selkeällä kielellä. Informointi olisi parasta toteuttaa jo siinä vaiheessa, kun työntekijöille lähetettiin sähköpostia sovelluksen käyttöönotosta. Tässä olisi tullut olla viittaus kaupungissa laadittuun informointiasiakirjaan, jossa on kerrottu kaupungissa hyväksytyin periaattein tietojen käsittelystä. Nyt työntekijöille lähetetyssä automaattiviestissä ei ole mitään viittausta kaupungin informointiasiakirjoihin.**

Eazybreak-sovelluksesta ei ole laadittu kaupungin mallin mukaista informointiasiakirjaa. Käytössä olevat informointi asiakirjat ovat liian yleisiä vastaamaan työntekijälle Eazybreak-sovelluksessa tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä. Eazybreak-sovelluksesta tulisi laatia oma informointiasiakirja, ellei informointia pystytä toteuttamaan ymmärrettävästi jossain muussa informointiasiakirjassa.

Esmikko

Tietosuojavastaava kävi läpi Esmikko työajanseuranta- ja kulunvalvontajärjestelmästä tehdyn vaikutustenarvioinnin ja kaupunkiympäristön toimialan ja henkilöstö- ja konsernipalvelujen antaman selvityksen. Näiden perusteella havaittiin seuraavaa.

Saadun selvityksen perusteella Esmikko työajanseuranta- ja kulunvalvontajärjestelmästä on tehty tietosuojan vaikutustenarvioinnin alkukartoitus ja vaikutustenarviointi. EU:n yleisen tietosuojasetuksen mukaan vaikutustenarviointi on pakollinen toimenpide, mikäli asetuksen mukaiset edellytykset täyttyvät. Esmikko työajanseuranta- ja kulunvalvontajärjestelmässä asetuksessa määritellyt edellytykset täyttyvät, joten vaikutustenarviointi oli tullut tehdä ennen järjestelmän käyttöönottoa. Tältä osin asiassa on menetelty lainmukaisesti.

Tehty alkukartoitus ja vaikutustenarviointi on alkujaan tehty suppeasti ja henkilöstö- ja konsernipalvelut on täydentänyt niitä vastatessaan tietosuojavastaavan tarkastuspyyntöön. Tällöin on huomioitu asioita, jotka olisi tullut huomioida jo alkujaan, kun alkukartoitus ja vaikutustenarviointi tehtiin. Vaikutustenarviointia tulee aina täydentää, kun uusia, aiemmin huomioimatta jääneitä seikkoja ilmenee ja tältä osin on menetelty hyvin ja tehtyä vaikutustenarviointia on täydennetty.

Kaupungin hallintosäännön mukaan apulaiskaupunginjohtaja vastaa toimialansa tietosuojan ja tietoturvan järjestämisestä ja palvelualuejohtaja vastaa tulosalueensa tietosuojan ja tietoturvan järjestämisestä. Tietosuojan vaikutustenarviointien tekeminen on osa tietosuojan ja tietoturvan järjestämistä.

Toimialan ja palvelualueen tietosuojasta vastaavien johtajien on välttämätöntä tietää prosesseihin ja järjestelmiin sisältyvistä riskeistä. Ilman tietoisuutta riskeistä, ei niihin voida puuttua. Usein riskien pienentäminen edellyttää resurssien lisäämistä prosesseihin tai järjestelmään tehtävät muutokset aiheuttavat lisäkustannuksia. Johtajien tehtävänä on päättää, miten toimitaan, jos riskejä ei pystytä pienentämään tarpeeksi käytettävissä olevilla toimenpiteillä.

Vaikutustenarviointia tehtäessä on ollut **epäselvää, kuka on käsiteltävien henkilötietojen omistaja ja vastaa henkilötietojen käsittelystä**. Henkilöstö- ja konsernipalvelut eivät ole olleet lainkaan mukana vaikutustenarvioinnin tekemisessä alkujaan, vaikka ovat henkilötietojen omistajan roolissa. Henkilötietojen omistajuus tulisi ratkaista heti alkukartoitusta tehtäessä, jotta vaikutustenarvioinnin tekemiseen osallistuisi myös taho, joka vastaa kaupungissa kyseisten henkilötietojen käsittelystä.

Miro ja Kaavaniilo-sovellukset

Tietosuojavastaava kävi läpi Miro ja Kaavaniilo-sovelluksista tehdyt vaikutustenarvioinnit ja kasvatuksen ja oppimisen toimialan antaman selvityksen. Näiden perusteella havaittiin seuraavaa.

Vaikutustenarviointi. **Tietosuojan vaikutustenarviointi tulee tehdä ennen kuin käsittelytoimet aloitetaan. Vaikutustenarvioinnin tarkoituksena on havaita henkilötietojen käsittelyyn sisältyviä riskejä ja pyrkiä pienentämään havaittuja riskejä. Käsittelytoimia ei saa aloittaa ennen kuin on tehty tarvittavat toimenpiteet riskien pienentämiseksi. Mikäli riskejä ei pystytä**

pienentämään riittävästi, niin tällöin tulee tietosuojavaltuutetulle tehdä ennakkokuulemispyyntö.

Saadun selvityksen perusteella sekä Miro että Kaavaniilo-sovellus on otettu käyttöön kasvatuksen ja opetuksen toimialla käytössä olevan kevennetyn vaikutustenarviointi menettelyn kautta. Tehty vaikutustenarviointi on hyväksytty toimialan tietosuojatyöryhmässä.

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan vaikutustenarviointi on pakollinen toimenpide, mikäli asetuksen mukaiset edellytykset täyttyvät. Molemmissa sovelluksissa asetuksessa määritellyt vaikutustenarvioinnin edellytykset ovat täyttyneet, joten vaikutustenarviointi on tullut tehdä ennen sovelluksen käyttöönottoa. Tältä osin toimialalla on menetelty lainmukaisesti.

Kevennetty vaikutustenarviointi. Toimialalla on ollut käytössä kevennetty vaikutustenarviointiprosessi. Toimialan tietosuojavastuuhenkilöltä 20.10.2021 saadun tiedon mukaan sovellusten kevennetystä vaikutustenarvioinnista on päätetty KASO:n johtoryhmässä 11.2.2020. Lähtökohtaisesti tilaajan lakisääteiset velvoitteet huomioidaan automaattisesti osana hankinnan valmistelua, tarjouspyyntöä ja pienhankintasopimusta. Tämä ei kuitenkaan päde sovelluksiin, sillä ne voidaan hankkia suoraan sovelluskaupoista.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjällä on oikeus valita työvälineet ja oppimateriaalit (ml. sovellukset), mutta niiden käytön on selkeästi tuettava varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen lakisääteistä perustehtävää. Kaikkia markkinoilla olevia sovelluksia ei ole tarkoitettu kaikille kohderyhmille (lapset, oppilaat, opiskelijat).

Sovellusten osalta palvelualueen edustaja vastaa sovellusten tarkistamisesta omalta osaltaan ennen tietosuojatyöryhmän kokousta. Tietosuojaryhmässä käsitellään tarkistettavat sovellukset ja tehdään lopullinen päätös siitä, voidaanko sovellus ottaa käyttöön. Lakimies avustaa tarkistuksen oikeudellisissa kysymyksissä.

Kevennetyssä vaikutustenarviointiprosessissa on käytössä sovellusten tarkistuslomake. Lomakkeessa on neljä eri kokonaisuutta:

- 1) Lähtötiedot
- 2) Yleiset tiedot (kaikki sovellukset)

3) Lisäedellytykset (sovellukset, joissa käsitellään henkilötietoja)

4) Yhteenveto ja johtopäätökset

Lähtötiedoissa on yleistä tietoa sovelluksesta sekä vaikutustenarviointiin osallistuneiden henkilöiden nimet. Yleisissä tiedoissa on 10 kysymystä tietojen käsittelystä, joista 7/10 koskee henkilötietojen käsittelyä. Lisäedellytyksissä on 8 kysymystä, jotka kaikki koskevat henkilötietojen käsittelyä. Yhteenvedossa ja johtopäätös osiossa on arvioitu, voidaanko sovellus ottaa käyttöön.

Kasvatuksen ja opetuksen toimialalla tehdään kevennettyjä vaikutustenarviointeja yli 100 vuosittain. Käyttöön otettujen sovellusten ja tehtyjen vaikutustenarviointien määrä on toimialalla suuri. Kevennetyt vaikutustenarvioinnit auttavat selviämään tästä suuresta määrästä.

Miro ja Kaavaniilo sovelluksista tehdyistä kevennetyistä vaikutustenarvioinneista **ei lopputuloksen osalta ole huomautettavaa** ja saadun selvityksen perusteella ne on voitu ottaa käyttöön. Kevennetyissä vaikutustenarvioinneissa tulee kuitenkin huomioida samat seikat kuin kaikissa muissakin vaikutustenarvioinneissa. Niitä koskee myös sama dokumentointivelvollisuus. Nyt tehdyissä vaikutustenarvioinneissa on vähän informaatiota. **Tehdyistä kevennetyistä vaikutustenarvioinneista tulee ilmetä samat seikat, kun nyt on toimitettu tämän tarkastuksen yhteydessä.** Ennen tähän tarkastukseen toimitettuja tietoja ei ole voinut päätellä onko vaikutustenarviointi tehty lainmukaisesti ja onko vaikutustenarvioinneissa riskit kartoitettu riittävästi.

Henkilötietojen siirto Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle. Henkilötietoja voidaan siirtää Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelle, jos Euroopan komissio on antanut päätöksen henkilötietojen suojan riittävydestä (nk. vastaavuuspäätös, tietosuojaa-asetuksen 45 artikla). Komission antama päätös on ensisijainen suhteessa muihin siirtooperusteisiin. Päätös voi koskea tiettyä Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolista maata tai maan aluetta, tiettyä sektoria tai kansainvälistä järjestöä.

Euroopan unionin tuomioistuin kumosi niin sanotussa Schrems II -ratkaisussaan (C-311/18) heinäkuussa 2020 komission päätöksen EU:n ja Yhdysvaltojen välisestä Privacy Shield -järjestelystä.

Tuomioistuin totesi Privacy Shield -järjestelyn tarjoaman tietosuojan tason riittävyttä koskevan päätöksen pätemättömäksi, koska henkilötietoja

Yhdysvaltoihin siirrettäessä perusoikeuksiin puuttumista ei ole rajattu tavalla, joka vastaisi pääosiltaan EU:n vaatimuksia.

Saadun selvityksen perusteella Miro noudattaa EU:n ja Yhdysvaltojen yhdessä sopimia Privacy Shield kehityksen -vaatimuksia. Tältä osin todetaan, että **Euroopan unionin tuomioistuin on kumonnut Privacy Shield-järjestelyn eikä Miro-sovelluksen tietojen siirto Yhdysvaltoihin ole enää lainmukaista Privacy Shield-järjestelyn perusteella.**

Oppilaiden ja opettajien Informointi. Saadun selvityksen perusteella informointi sovellusten henkilötietojen käsittelystä tapahtuu sovellusten toimesta. Kaupunki ei ole osallistunut oppilaiden ja opettajien informointiin. Apulaistietosuojavaltuutettu on antanut 13.9.2021 ohjaus päätöksen koskien peruskoulussa käytettäviä ohjelmistoja ja sovelluksia. **Oppilaille tehtävään informointiin tulee kiinnittää huomiota apulaistietosuojavaltuutetun ohjauksen mukaisesti.**

Tietosuojavastaavan tarkastuksessa tuotiin lisäksi esiin apulaistietosuojavaltuutetun ohjauksen huomioiminen tulevissa toimialalla tehtävissä ohjelmistojen ja sovellusten käyttöönotossa

Apulaistietosuojavaltuutettu on antanut 13.9.2021 ohjaus päätöksen koskien peruskoulussa käytettäviä ohjelmistoja ja sovelluksia.

Apulaistietosuojavaltuutettu kiinnittää saadun selvityksen perusteella huomiota siihen, että henkilötietojen käsittelyn kannalta merkitystä ei ole sillä, onko sovellus maksullinen vai ilmainen sovellus. Apulaistietosuojavaltuutettu toteaa, että harkittaessa opetuksen järjestämisessä käyttöön otettavaksi jotakin sovellusta, on tarpeellista aina etukäteen arvioida, liittyykö sovelluksen käyttöön henkilötietojen käsittelyä, ja jos liittyy, onko sellainen käsittely lain mukaan mahdollista. Arviointi on tarpeellista tehdä myös, vaikka sovelluksen käyttö ei edellyttäisi kirjautumista. Oppilaiden henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön ohella muukin opetuksen järjestäjän toimintaan sovellettava lainsäädäntö. Esimerkiksi sen arviointi, voidaanko opetuksen järjestämisessä käyttää sovellusta, jossa sovelluksen käyttöön liittyy suoramarkkinointia, vaatii henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön lisäksi muunkin opetuksen järjestäjään sovellettavan lainsäädännön huomioon ottamista. Apulaistietosuojavaltuutettu kiinnittää myös huomiota siihen, että tietosuojasetuksessa säädetään osoitusvelvollisuudesta, joka edellyttää dokumentointia, johon myös tietosuojavaltuutetun on mahdollista tutustua tarvittaessa.

Apulaistietosuojavaltuutettu pyytää vielä rekisterinpitäjää varmistamaan, että huoltajille ja oppilaille annettu informaatio opetuksen järjestämisessä käytettävien sovellusten käyttöön liittyvästä henkilötietojen käsittelystä on tietosuoja-asetuksen mukaista. Oppilaille annettavan informaatioon on tarpeellista kiinnittää erityistä huomiota, koska tiedot on tarkoitettu lapsille. On myös tärkeää, että oppilaita ohjataan käyttämään turvallisesti opetuksen järjestämiseen liittyvää tieto- ja viestintätekniikkaa. Lisäksi apulaistietosuojavaltuutettu kiinnittää huomiota siihen, että tietosuojavastaavat toimivat rekisteröityjen yhteyshenkilönä henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa. Sen vuoksi on tärkeää, että rekisteröidyt ovat tästä tietoisia ja osaavat ottaa heihin yhteyttä tarvittaessa.

Tietosuojavaltuutetun tietoon saatettu aihealue on merkittävä oppilaiden henkilötietojen käsittelyn kannalta. Opetuksen järjestäjä päättää, mitä sovelluksia ja esimerkiksi digitaalisia pelejä opetuksessa käytetään. Arvioitaessa sovellusten käyttöön liittyvää oppilaiden henkilötietojen käsittelyä opetuksen järjestäjän on perehdyttävä sovelluksen toimintaan käyttöehtoineen ja otettava huomioon henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön ohella muukin opetustoimeen sovellettava lainsäädäntö, jolla on merkitystä asiassa. Apulaistietosuojavaltuutettu on sen vuoksi katsonut aiheelliseksi tehdä asiassa aloitteen Opetushallitukselle, joka on laatinut oppaita opetustoimeen. Apulaistietosuojavaltuutettu toteaa tässä yhteydessä vielä, että Opetushallitus on julkaissut kesäkuussa 2021 Tietosuojaoppaan.

5. Tietosuojatyöryhmien käsittelemät asiat

Kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmän tehtävänä on valmistella kaupunkia koskevia tietoturvaan ja tietosuojaan liittyviä ohjeita sekä antaa suosituksia ja kannanottoja edellä mainituista asioista. Kaupungin tietosuojavastaava toimii ryhmän puheenjohtajana. Kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä ei tee toimialoja ja palvelualueita sitovia päätöksiä. Toimialat ja palvelualueet päättävät toimintatavoistaan rekisterinpitäjän vastuun mukaisesti.

Vuonna 2021 tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä **kokoontui 8 kertaa**. Työryhmän muistiot ovat nähtävissä kaupungin sisäisillä tietosuoja- ja tietoturvasivustolla. Kokouksissa käsiteltäviä aiheita olivat mm:

Kaupungin tietosuojakoulutuksen ja testin valmistelu

Huijausviesteihin ja puheluihin reagoiminen

Tietotilinpäättöksen aiheisiin ja valmisteluun liittyvät asiat

Sisäilmatutkimuksen raportti ja salassapito

Kaupungin työntekijöiden uusi tietosuojasitoumus

Vaikutustenarviointiprosessi Sosiaali- ja terveydenhuollon Apotti järjestelmästä

Tietosuojavaltuutetun toimiston tietosuojaan vaikutustenarvioinnin ohje luonnoksen käsittely ja sen vaikutukset Vantaan ohjeeseen

Vaikutustenarviointeihin resurssointi ja toimialojen lakimiesten rooli – esitys kaupungin johtoryhmälle

Tietosuojavastaavan tarkastukset tehdyistä vaikutustenarvioinneista

Tietoturvaloukkausilmoitus ohjeistuksen päivittäminen

Tietoturvaloukkauuskoulutukset

Vaikutustenarviointi prosessin muutokset

Henkilötietojen tarkastuspyyntölomakkeen uusiminen

Salassapidettävän sähköpostin lähettäminen asiakkaille

Pääkaupunkiseudun tietosuojatyöryhmään kuuluvat Vantaan, Helsingin, Espoon ja Kelan tietosuojavastaavat. Työryhmässä käsitellään kaupunkeja ja Kelaa koskevia tietosuoja-asioita. Asioiden yhdessä käsittelemisestä saadaan paljon hyötyä, koska kaikkia kaupunkeja koskevat samat säännöt ja velvollisuudet. Resursseja säästyy ja lainsäädännön tulkinnat ja linjaukset pystytään pitämään yhtenäisinä.

Vuonna 2021 työryhmä **kokoontui 7 kertaa** ja työryhmässä käsiteltiin mm seuraavia asioita:

Profiloinnin ja profilointiin perustuvan (avusteisen) päätöksenteon edellytysten arviointi

Tietosuojakoulutusten järjestäminen

Mittarointi ja tietosuojaseuranta eri organisaatioissa

Työllisyyden kuntakokeilu ja tietosuoja

Kyselytutkimusten rekisterit

Oikaisuvaatimusten liitteiden säilyttäminen

Pilvipalveluiden tietosuoja

Ohje henkilötietojen käsittelystä tieteellisessä tutkimuksessa ja tilastollisissa tarkoituksissa, viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävissä sekä sosiaali- ja terveystietojen toissijaisessa käytössä

Tietotilinpäätösten valmistelu

Julkisuuslain mukaiset tietopyynnot

Tietosuojan vaikutustenarviointien ohjeistus ja työkalut

Vaikutustenarviointien tarkastukset

Tietosuojan hallintamalli

Yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevan ohjeistuksen tarpeellisuus

6. Pääkäyttäjien ja muiden vastaavien henkilöiden turvallisuusselvitys

Tietojärjestelmien pääkäyttäjillä ja muilla henkilöillä, joilla on laajat oikeudet henkilötietoihin, on tärkeä rooli henkilötietojen käsittelyn turvallisuuden takaamisessa. **Kriittisiin järjestelmiin laajat käyttöoikeudet omaavien henkilöiden vilpilliset tarkoitukset voivat saada aikaan mittavia vahinkoja sekä kaupungille että etenkin rekisteröidyille. Tietosuojavaltuutettu suosittelee** kartoittamaan järjestelmät, joita pidetään kriittisinä ja näitten järjestelmien osalta pääkäyttäjien ja vastaavien laajat käyttöoikeudet omaavien henkilöiden oikeudet järjestelmään arvioitaisiin uudelleen. Samoin heidän tietojen käytön valvonta tulisi järjestää. Tällä hetkellä pääkäyttäjien tietojen käytön valvonnassa on monien järjestelmien osalta puutteita.

Lisäksi suositellaan kriittisten järjestelmien osalta turvallisuusselvityksen hakemista pääkäyttäjille ja vastaavassa asemassa oleville henkilöille.

Kunta voi hakea perusmuotoista tai suppeaa selvitystä viranhaltijoista ja työntekijöistä tehtävissä, joissa voi vahingoittaa yhteiskunnan kriittiseen infrastruktuuriin ja tuotantoon kuuluvia tehtäviä kuten voimahuoltoa, tietoliikenne- ja tietojärjestelmiä, yhdyskuntatekniikkaa, elintarvikehuoltoa ja vesihuoltoa.

Kunnat voivat hakea perusmuotoista ja suppeaa turvallisuusselvitystä myös tietojärjestelmän pääkäyttäjistä. Perusmuotoisen ja laajan henkilöturvallisuusselvityksen laatii pääsääntöisesti suojelupoliisi ja suppean turvallisuusselvityksen poliisihallituksen määräämä poliisihallinnon yksikkö. Turvallisuusselvitys ja sen perusteella annettava todistus ovat pääsääntöisesti voimassa toistaiseksi, enintään kuitenkin viisi vuotta.

7. Lopuksi

Vuonna 2021 on henkilötietojen käsittelyn toimintatapojen parantamisessa tapahtunut merkittävää edistymistä. Kaupungin kaikille työntekijöille on järjestetty pakollinen tietosuojakoulutus ja koulutukseen liittyvä testi, jolla varmistetaan työntekijöiden tietosuoja osaamista ja sitä kautta asiakkaiden henkilötietojen käsittely on entistä turvallisempaa. Pakollinen tietosuojakoulutus ja siihen liittyvä testi ovat tulleet pysyvästi käyttöön kaupungissa. Koulutusta ja testiä on tarkoitus uudistaa säännöllisesti ja näin uudistuvilla koulutuksilla tarjotaan koko henkilökunnalle mahdollisuus tietosuoja osaamisen päivittämiseen.

Tietosuojan vaikutustenarvioinnit ovat koko henkilötietojen käsittelyn perusta. Mikäli tietosuojan vaikutustenarviointeja ei tehdä tai ne tehdään huonosti, niin henkilötietojen käsittely altistuu suurille ja mahdollisesti vakaville riskeille. Tästä kärsivät ennen kaikkia asiakkaat, joiden henkilötietoja kaupungissa käsitellään.

Tietosuoja vaikutustenarviointi prosessin uudistaminen vuonna 2021 on iso askel kohti parempaa ja turvallisempaa henkilötietojen käsittelyä. Tietosuojan vaikutustenarviointeja vetävät jatkossa nimetyt henkilöt, joiden työtehtäviin ne kuuluvat. Tietosuojan vaikutustenarviointien vetäjille tulee kuitenkin varata riittävästi työaikaa tehtäviinsä ja tarvittaessa nimetä lisää vetäjiä. Ilman riittävää resurssointia vaativaa ja työlästä tehtävää ei pysty suorittamaan ja riskit jäävät huomaamatta. Vetäjistä kehittyy ammattilaisia, jotka pystyvät havaitsemaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä ja näin riskit saadaan pienennettyä, ennen kuin asiakkaiden henkilötietoja aletaan käsitellä. Asiakkaat voivat jatkossakin luottaa siihen, että kaupunki tekee parhaansa sen eteen, että heidän henkilötietojen käsittely kaupungissa on turvallista.

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALA

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaa johtaa sosiaali- ja terveyslautakunta, jonka alaisuudessa toimii yksilöasioita käsittelevä jaosto. Toimiala vastaa kuntalaisten terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen ja ylläpitämisen edellytyksistä. Toimialaan kuuluvat talous- ja hallintopalveluiden, perhepalveluiden, terveyspalveluiden ja vanhus- ja vammaispalveluiden palvelualueet sekä suun terveydenhuollon liikelaitos.

Toimialan tietoturva- ja tietosuojavastuut määräytyvät Vantaan kaupungin hallintosäännön sekä kaupunginhallituksen hyväksymän tietoturva- ja tietosuojapolitiikan mukaisesti. Henkilöstöä koskee myös lakisääteinen salassapito- ja vaitiolovelvollisuus.

Toimialan tehtävistä johtuen suuri osa henkilöstöstä käsittelee asiakas- ja/tai potilastietoja sekä muita henkilötietoja työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Jokaisella on vastuu siitä, että tiedot on tallennettu lain edellyttämällä tavalla sellaisiin paikkoihin, jossa tietojen käyttöä pystytään valvomaan. Jokaisella on lisäksi velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan puutteista tai ongelmista tietosuoja-asioissa, jotta niihin pystytään puuttumaan.

Toimialalle on nimetty oma tietosuojavastaava, jonka tehtävänä on muun muassa palvelualueiden tietosuojakonsultaatioihin ja tietojen luovutuspyyntöihin vastaaminen, koulutusten pitäminen, ohjeistusten laatiminen, tietoturvaloukkausten käsittely, tietosuoja koskeviin vaikutustenarviointeihin sekä erilaisiin sopimus- ja hanketyöryhmiin osallistuminen.

Henkilötietojen käsittely korona epidemian aikana

Vuonna 2021 on edelleen ollut keskiössä henkilötietojen käsittely korona epidemian aikana. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla keskeisiä kysymyksiä tietosuojan näkökulmasta erityisesti epidemian alkaessa vuonna 2020 olivat tautiin liittyvän tiedon dokumentointi ja taudista johtuneet laajat etätyökäytännöt. Vuonna 2021 laajamittainen etätyöskentely on edelleen jatkunut ja hetkellisesti käyttöön otettiin myös työnteon hybridimalli, jossa lähityö ja etätyö vuorottelivat. Etätyötä tehtiin työtehtävissä, joissa työtehtävät, tietoturva ja osaaminen sen mahdollistivat – pääasiassa siis asiantuntija- ja toimistotehtävissä. Käytännössä henkilöstö teki etätyötä työtehtävistä riippuen muutamasta päivästä viikossa muutamaan päivään kuukaudessa.

,

Henkilötietojen käsittely on sujunut etäyhteyksin totutummin ja varmemmin verrattuna edelliseen vuoteen, koska tekniikka on tullut tutuksi ja pandemian alkaessa moniin esiin nousseisiin kysymyksiin on laadittu jo ohjeistukset toimintatavoista. Etäyhteyksien välityksellä salassa pidettävien henkilötietojen käsittelystä on muun muassa linjattu, että etäyhteyksien välityksellä salassa pidettäviä henkilötietoja tulisi käsitellä vain poikkeuksellisesti ja ainoastaan silloin kun salassa pidettävien henkilötietojen käsittelyä ei voida hoitaa asiakastietojärjestelmissä, suojatulla sähköpostilla tai puhelimitse. Jos potilas- tai asiakasasioita on kuitenkin välttämätöntä käsitellä etäyhteyksien välityksellä, tulisi asiaa käsitellä niin, ettei henkilöä voida tunnistaa.

Yleisesti työntekijöitä on ohjeistettu vuoden 2021 aikana vähemmän etätöihin liittyvissä tietosuoja-asioissa. Vuonna 2021 uusina epidemia-aikaan liittyvinä henkilötietojen käsittelyä koskevinä kysymyksinä on erityisesti nousseet esiin terveydenhuollon tartunnan jäljityksestä tiedon luovuttaminen poliisille sekä tiedon kerääminen ja hallitseminen ennakkollisesti muiden tartuntatautien ja mahdollisten uusien pandemioiden varalta.

Informointiasiakirjat

EU:n tietosuoja-asetuksen 12–14 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyn informoinnista. EU:n tietosuoja-asetuksen mukaan kaupungin on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet toimittaakseen asiakkaille asetuksen edellyttämät tiedot henkilötietojen käsittelystä tiiviisti esitetyssä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa selkeällä ja yksinkertaisella kielellä. Lisäksi EU:n tietosuoja-ryhmä on antanut suuntaviivat rekisterinpitäjän informointikäytännöistä. Tällä EU:n tietosuoja-asetuksen edellyttämällä informoinnilla ei ole virallista valtakunnallista nimeä. Vantaalla tätä asiakirjaa kutsutaan informointiasiakirjaksi.

Vuonna 2021 toteutettiin informointiasiakirjoja koskeva jälkitarkastuskysely kaupungin sisäisen tarkastuksen toimesta. Tarkastuksen tavoitteena oli muun muassa varmistaa, että kaikista kaupungin vastuulla olevista henkilörekistereistä on laadittu lain mukainen seloste käsittelytoimista eli ns. informointiasiakirja. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan informointiasiakirjat löytyvät muiden kaupungin toimialojen tavoin kaupungin verkkosivuilta. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on huolehtinut kaupungin hallintosäännön mukaisesti henkilötietojen käsittelyn informoinnista ja informoinnin ajantasaisuudesta. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on sisäisen tarkastuksen jälkeen käynyt läpi kaikki

toimialan informointiasiakirjat ja asiakirjat on päivitetty kesällä 2020. Informointi on toimialalla laadittu palvelukokonaisuuksittain, jotka katsotaan olevan informoinnin kannalta sopivia asiakkaalle. Uusissa asiakirjoissa on huomioitu tapahtuneet muutokset, eli muun muassa uuteen asiakas- ja potilastietojärjestelmään siirtyminen sekä lisäksi painotettu asiakirjojen selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Lisäksi kokonaan uudet selosteet ja informointiasiakirjat on tehty COVID-19-tartuntojen seurannan ja jäljityksen rekisteristä sekä COVID-19-tukipalveluista. Myös informaatioasiakirjojen ruotsinkielisiksi versiot on päivitetty ja lisätty kaupungin verkkosivuille.

Vuoden 2021 toteutetussa informointiasiakirjoja koskevassa jälkitarkastuskyselyssä on edelleen toimialalla tarkastettu, että EU:n tietosuoja-asetuksen asettamat edellytykset täyttyvät ja informointi on tietosuojatyöryhmän suuntaviivojen mukainen. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala käy kaikki informointiasiakirjat vuosittain läpi, jotta ne pysyvät ajan tasalla. Informoinnista huolehtiminen on sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla määritelty toimialalla nimetyn tietosuojavastaavan tehtäväksi, jotta vuosittainen tarkastaminen ja päivittäminen tulee varmasti tehtyä.

Vaikutustenarvioinnit

Vuonna 2021 on jatkettu vaikutustenarviointien tekemistä aktiivisella otteella. Liitteestä löytyvät vuonna 2021 käynnistyneet vaikutustenarvioinnit listattuna. Vuoden 2021 aikana on uudistettu vaikutustenarviointien prosessia ja päivitetty ohjeistusta. Kaupungin johtoryhmä on hyväksynyt vaikutustenarviointien prosessi uudistuksen 11.10.2021. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on nimennyt uuden prosessin mukaisesti vaikutustenarviointien vetäjiä, jotka tulevat toimimaan vaikutustenarviointien vastuuhenkilöinä.

Vaikutustenarviointien vastuuhenkilöiden tehtävänä on vaikutustenarviointien tekeminen, päivittäminen ja hallinnointi sekä kokousten järjestäminen ja asiantuntijoiden konsultointi. Vastuuhenkilöiden on varmistettava, että vaikutustenarvioinnit tulevat tehtyä lainsäädännön ja kaupungin ohjeistuksen edellyttämällä tavalla. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalta vaikutustenarviointien vetäjät on nimetty palvelualueittain terveystietopalveluista, perhe- ja sosiaalipalveluista, vanhus- ja vammaispalveluista sekä suun terveydenhuollon liikelaitoksesta. Lista nimetyistä vaikutustenarviointien vetäjistä löytyy Sharepointin tietosuoja ja tietoturva -sivustolta.

Kaupungin tietosuojavastaava on järjestänyt nimetyille vaikutustenarviointien vastuuhenkilöille koulutuksen joulukuussa 2021. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla nimetty tietosuojavastaava ohjaa ja avustaa nimettyjä vastuuhenkilöitä sekä toimii vastuuhenkilöiden lähimpänä tukihenkilönä vaikutustenarviointeja tehtäessä. Vaikutustenarviointia koskeva uudistus tulee käyttöön tammikuussa 2022.

Vaikutustenarviointia koskevan prosessiuudistuksen odotetaan tuovan merkittäviä parannuksia vaikutustenarviointien hallintaan, niiden tason parantumiseen ja tehokkaaseen toteuttamiseen niin, että työntekijöiden työaika säästyy. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla havaitut keskeiset ongelmat vaikutustenarviointeihin liittyen ovat olleet kaupungintasoisesta ohjeistuksesta huolimatta epäselvyydet sen suhteen kenen vastuulla vaikutustenarviointien vetäminen on sekä vaikutustenarviointien tallennukseen, ylläpitämiseen ja hallintaan liittyvä sekaannus. Esimerkiksi toimialalla ei ole ajantasaisesti ylläpidetty listaa tehdyistä vaikutustenarvioinneista eikä laadittuja vaikutustenarviointeja ole tallennettu asianmukaisesti, jolloin niihin palaaminen on ollut haastavaa. Vaikutustenarviointien toteuttamistapoja ei ole siten ymmärretty selkeästi.

Kehittämistarpeena sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on Apottia koskevien vaikutustenarviointien keskittäminen vastaavasti nimetyille vastuuhenkilöille. Apottiin liittyviä tietosuoja-asioita käsitellään yhteistyössä järjestelmätoimittajan ja muiden samaa järjestelmää käyttävien rekisterinpitäjien toiminnassa. Tällä hetkellä Apotin osalta ei ole selkeää kokonaiskuvaa mistä kaikesta on tehty vaikutustenarviointi eikä ole myöskään selkeää kokonaiskuvaa siitä, mitä toimenpiteiden seuraamisesta on sovittu ja onko sovitut toimenpiteet toteutettu. Rekisterinpitäjät ovat esittäneet, että Apotti toimisi fasilitaattorina Apottiin kohdistuvissa vaikutustenarvioinneissa. Tämä on hyödyllistä ainakin, kun vaikutustenarviointi tehdään kaikkia rekisterinpitäjiä koskevien muutosten osalta. Vantaan kaupungin edun mukaista kuitenkin olisi, että Vantaalla Apottia koskevien vaikutustenarviointien hallinnointi olisi keskitetty nimetyille vastuuhenkilöille.

Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

EU:n tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa on säädetty muiden tietosuojaperiaatteiden ohella henkilötietojen säilytyksen rajoittamisesta (TSA 5 artiklan 1 kohdan e alakohta). Säilytyksen rajoittaminen merkitsee, että henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojen käsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Henkilötiedon

säilytysajan on oltava mahdollisimman lyhyt. Tietosuoja-asetuksessa ei ole määritetty tarkkoja henkilötietojen säilytysaikoja. Rekisterinpitäjän on arvioitava henkilötietojen säilytysaikaa ja tarpeellisuutta kysymyksessä olevaa käyttötarkoitusta vasten. Lisäksi rekisterinpitäjän on suunniteltava ja pystyttävä perustelemaan henkilötietojen säilytysaika. Henkilötietojen säilytysajat on myös dokumentoitava.

Vantaan kaupungin potilas- ja asiakastietojen yleisin käsittelyperuste on lakisääteisen velvoitteen noudattaminen ja henkilötietojen käsittelyä koskevat lakisääteiset säilytysajat. Säilytysaikoja koskevia kansallisia säännöksiä ovat muun muassa laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015, asiakasasiakirjalaki), sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista (94/2022, potilasasiakirja-asetus) ja arkistolaki (831/1994). Sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon asiakirjoilla on erilaisia lakisääteisiä säilytysaikoja, joten niiden säilytysjärjestys on erittäin tärkeää ottaa huomioon arkistoinnissa, jotta asiakirjojen hävitys ajantasaisesti on helppoa.

Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain mukaan sosiaalihuollon asiakasasiakirjat, jotka talletetaan sähköisesti asiakastietolaissa (784/2021) tarkoitettuun sosiaalihuollon valtakunnalliseen asiakastietovarantoon, säilytetään pysyvästi lukuun ottamatta tositteita, taikka siten kuin asiakasasiakirjalain liitteessä on säädetty määrääjän säilytettävien asiakirjojen osalta. Muut kuin asiakasasiakirjalain liitteessä mainitut paperi- tai muussa säilytysmuodossa olevat asiakasasiakirjat säilytetään pysyvästi siten kuin Arkistolaiton arkistolain 8 §:n 3 momentin nojalla määrää. Lisäksi terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella (THL) on asiakasasiakirjalakiin perustuva valtuutus antaa tarkempia määräyksiä sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteista ja asiakasasiakirjoihin merkittävistä tiedoista.

Potilasasiakirjojen säilytyksestä on säädetty potilaslaissa, potilasasiakirja-asetuksessa ja arkistolaissa. Potilasasiakirja-asetuksen 23 §:n mukaan potilasasiakirjoja on säilytettävä vähintään potilasasiakirja-asetuksen liitteessä tarkoitettu aika. Potilaslaissa 12 §:n 2 momentissa säädetään potilasasiakirjojen säilyttämisestä säilytysajan päätyttyä. Säilytysajan päätyttyä tai sen jälkeen kun säilytetyt potilasasiakirjat eivät enää ole välttämättömiä potilaan hoidon järjestämiseksi tai toteuttamiseksi, on hoidon järjestämisestä vastaavan terveydenhuollon toimintayksikön huolehdittava siitä, että potilasasiakirjat hävitetään välittömästi ja siten, että sivulliset eivät saa niistä tietoa. Kansaneläkelaitoksen on huolehdittava arkistointipalveluun tallennettujen

asiakirjojen teknisestä hävittämisestä terveydenhuollon toimintayksikön potilasasiakirjalle määrittelemän säilytysajan päätyttyä. Kansaneläkelaitoksen on ennen hävittämistä informoitava asiasta.

Asiakirjahallinnosta huolehtiminen on sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla määritelty arkistotiimin tehtäväksi. Arkistotiimi koostuu tiedonhallinnan asiantuntijoista ja sen vetäjänä toimii tiedonhallinnan suunnittelija Maria Sjöstedt (p. 0401941639) sekä esimiehenä sosiaali- ja terveystoimen hallintopäällikkö Riikka Lindroos. Asiakirjahallinto vastaa asiakirjojen lakisääteisten säilytysaikojen toteuttamisesta, asiakirjojen säilymisen turvaamisesta ja määrääjän säilytettävien tietojen hävittämisestä säilytysajan päätyttyä. Lisäksi tärkeä ja keskeinen tehtävä on tietopalvelu eli taata rekisteröidylle EU:n tietosuojasetuksen mukainen oikeus saada omat tietonsa ja toimittaa toimialalle hoito- ja asiakastyössä tarvittavat dokumentit arkistosta.

Arkistotiimin tehtäviin kuuluu muun muassa toimialan arkistoista vastaaminen (tietopalvelu, aineiston vastaanotto, järjestäminen, seulonta, luettelointi, hävittäminen), toimialan asiakirjahallinnon ja arkistotoimen suunnittelu, arkistovastaavien verkoston ylläpito (koulutukset, tiedotteet ja neuvonta), ostopalveluihin liittyvien asiakirjojen koordinointi ja ohjeistaminen (yhteistyössä hankintatiimin kanssa) sekä yhteistyö tietosuojavastaavan ja kaupunginarkiston kanssa. Lisäksi arkistotiimin tehtäviin kuuluu arkistointiohjeiden laatiminen ja toimintayksiköiden arkistoinnissa opastaminen. Tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakirjahallinnon ohjepankista löytyy useita yleisohjeita ja palvelukohtaisia tarkempia ohjeita koskien arkistointia. Sosiaalihuollon osalta ohjepankista löytyy yleinen asiakasasiakirjojen arkistointiohje sekä erityisohjeet kotihoidon, kuraattorien, lastensuojelun, toimeentulotuen, psykologipalvelujen ja päihdehuollon osalta. Terveydenhuollon osalta ohjepankista löytyy neuvola- ja kouluterveydenhuollon arkistointiohje, potilasasiakirjojen seulonta- ja arkistointiohje, terapioiden arkistointiohje sekä äitiysneuvola-asiakirjojen seulonta- ja arkistointiohje. Palveluntuottajille ohjepankissa on asiakirjojen palauttamista koskeva ohjeistus. Lisäksi ohjepankista löytyy erillinen ohje koskien asiakirjojen hävittämistä, säilytysvälineitä ja asiakirjojen luovuttamista arkistoon. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan asiakirjahallinnon prosesseja kehitetään jatkuvasti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon omat nostot

Resurssit

Vuonna 2021 sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on toiminut tietosuojatiimi, jonka kokoonpanoon on kuulunut toimialan tiedonhallinnan ja tietosuojan asiantuntijoista. Tietosuojatiimi on kokoontunut kerran kuussa.

Vuoden 2020 tietotilinpäätöksessä on arvioitu tietosuojaan liittyvään ohjeistukseen ja neuvontaan menevän 1,5 täysipäiväisen lakimiehen työpanos.

Tietosuojaosaamisen kysyntä on jatkuvasti kasvanut toimialalla ja vaadittu työpanos ei ole ainakaan vähentynyt vuonna 2021. Toimialalla on toiminut tietosuojavastaavana täyspäiväisesti lakimies, jonka tehtäviin on pääsääntöisesti kuulunut tietosuoja-asioiden hoitaminen. Vuonna 2021 tietosuojavastaavana on toiminut vaihtuvuudesta johtuen kolme eri lakimiestä. Hetkellisesti tehtävää on hoidettu myös muiden työtehtävien ohella erillisen tietosuojalakimiehen puuttuessa. Loppuvuodesta 2021 toimialalla on aloittanut osa-aikainen lakimiesharjoittelija, joka on keskittynyt tietosuoja-asioihin.

Tietoturvaloukkaukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla raportoitiin vuoden 2021 aikana 174 tietoturvaloukkausta. Loukkauksia raportoitiin jonkin verran enemmän verrattuna vuoteen 2020, jolloin tietoturvaloukkauksia raportoitiin 151.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on laadittu prosessiohje tietoturvaloukkauksista ilmoittamiseen. Ohje on nähtävillä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan intran tietosuojasivustolla. Lisäksi Vantaan kaupungin intran tietosuojasivustolla on lisäohjeita tietoturvaloukkauksista.

Tietoturvaloukkausten prosessiohjetta on käyty läpi henkilöstön kanssa, ja myös esimiehet ovat saaneet ohjeistusta siitä, miten tulee toimia, kun tietoturvaloukkaus tapahtuu. Prosessiohjetta myös päivitetään tarpeen mukaan.

Tietoturvaloukkausten ilmoittamiseen on olemassa oma lomakepohja, joka tulee täyttää, jotta kaikki tarvittavat tiedot ilmoitetaan. Lomake lähetetään sähköpostilla sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietosuojavastaavalle, koko Vantaan kaupungin tietosuojavastaavalle, sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajalle sekä palvelualuejohtajille. Tietoturvaloukkausilmoitus kirjataan lisäksi Asta-asianhallintajärjestelmään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietosuojavastaava käy myös läpi tietoturvaloukkauksia sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan johtoryhmässä säännöllisin väliajoin. Tavoitteena on ollut raportoida tietoturvaloukkaukset

puolivuosittain. Viimeisen kerran tietoturvaloukkauksista on raportoitu vuoden 2021 marraskuussa. Lisäksi tietoturvaloukkauksia käsitellään myös yksiköiden kokouksissa ja johtoryhmissä.

Vuoden 2021 aikana on hyväksytty mallipohja tietoturvaloukkauksista ilmoittamiseen rekisteröidylle. Mallipohjan tavoitteena on selkeyttää ja yhdenmukaistaa rekisteröidylle lähetettäviä ilmoituksia niin, että lähetettävät ilmoitukset sisältäisivät kaikki vaadittavat tiedot ja olisivat muutoinkin kokonaisuudessa asianmukaisia. Mallipohja löytyy Vantaan kaupungin intran tietosuojasivustolta, missä ovat muutkin lisäohjeet tietoturvaloukkauksista.

Ohjeistukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan yhteiset tietosuojaan liittyvät ohjeistukset löytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon tietosuojasivuilta. Sivustolle on koottu ohjeet, lomakkeet sekä muut tiedostot, kuten selosteet käsittelytoimista ja informointiasiakirjat.

Kun ohje on valmisteltu, viedään se sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan johtoryhmään käsiteltäväksi. Johtoryhmä voi esittää muutoksia ohjeeseen tai hyväksyä sen sellaisenaan. Johtoryhmän hyväksyttyä ohjeen viedään se tietosuojasivustolle, jossa se on kaikkien saatavilla. Ohjeistuksista pyritään myös tekemään uutinen intraan, jotta se huomattaisiin. Lisäksi ohjeistuksesta tiedotetaan koulutusten ja konsultaatioihin vastaamisten yhteydessä.

Ohjeistusta, lomakkeita sekä internet-sivuja ja henkilökunnan intra-sivustoa päivitetään jatkuvasti tarpeen mukaan. Vuoden 2021 aikana on päivitetty Tietojen käytön valvonnan ohjetta, joka on tarkoitus saada hyväksytyksi ja julkaistuksi alkuvuodesta 2022.

Koulutukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on vuonna 2021 jääneet koulutukset vähemmälle työntekijöiden vaihtuvuudesta ja resursseista johtuen. Keväällä toimialalla pidettiin terveysasemille tietosuojakoulutus. Kaupungin tietosuojavastaava on pitänyt vaikutustenarvointien vetäjille koulutuksen uudistetusta vaikutustenarvointien prosessista ja päivitetystä ohjeistuksista. Lisäksi kaupungin johtoryhmä on päättänyt pakollisista tietosuoja- ja tietoturvakoulutuksista kaikille, jotka käsittelevät työssään henkilötietoja. Yleiskoulutus on julkaistu Vantaan koulutushallinnointijärjestelmä Osuman

sisäisessä koulutuskalenterissa, jonka kautta työntekijät ilmoittautuvat kaikkiin tietosuojakoulutuksiin itse. Esimiehen hyväksynnän jälkeen koulutus suoritetaan pääsääntöisesti Vantaan Oppiva-verkkokoulutusalueen kautta. Hyväksytyt koulutukset ovat edellytys henkilötietojen käsittelylle 1.7.2022 alkaen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tehtävistä johtuen suuri osa henkilöstöstä käsittelee asiakas- ja/tai potilastietoja sekä muita henkilötietoja työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Tästä johtuen toimialalla on päätetty, että kaikki työntekijät suorittavat tietosuojakoulutukset. Tietosuojakoulutukset koostuvat kolmesta osasta:

- Tietosuoja 1 – Tietosuojan perusteet henkilöstölle
- Tietosuoja 2 – Vantaan kaupungin oma tietosuojatesti henkilöstölle
- Tietoturva 1 – Digiturvallinen työelämä (DVT:n koulutus)

Tutkimustoiminta

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla toimii tutkimustoiminnan koordinaatioryhmä, jossa käsitellään tutkimuslupahakemuksiin liittyviä kysymyksiä. Vuoden 2021 aikana ryhmän toimintaan on osallistunut lakimies käytettävissä olevien resurssien mukaan. Koordinaatioryhmä on kokoontunut vuoden aikana 11 kertaa, eli noin kerran kuussa. Koordinaatioryhmässä tarkastellaan Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialueelle saapuneita tutkimus- ja tietolupahakemuksia. Vuoden 2021 aikana myönnettiin yhteensä noin 80 tutkimus- ja tietolupahakemusta. Myönnetyt tutkimus- ja tietoluvat julkaistaan Vantaan kaupungin verkkosivuilla.

Lisäksi kuluneen vuoden aikana koordinaatioryhmässä on käsitelty tutkimustoiminnan prosesseihin liittyviä uudistuksia. Vuoden 2021 aikana tutkimustoiminnan verkkosivuja on päivitetty. Erityisesti verkkosivuilla saatavana olevaa tutkimus- ja tietoluvan hakijalle suunnattu materiaali on päivitetty. Tutkimustoiminnan ohjeita on päivitetty hakijan kannalta selkeämmäksi ja ymmärrettävämmäksi. Tämä uudistettu ohjeistus on viety tiedoksi toimialan johtoryhmään, jotta ohje jalkautuisi myös johtoryhmän kautta palvelualueille. Lisäksi rekisteriselostetta ja vaikutustenarviointilomaketta on päivitetty. Uudistettu materiaali on viety tutkimustoiminnan verkkosivuille.

Tietojen luovutukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla luovutetaan henkilötietoja rekisteröidylle itselleen EU:n tietosuoja-asetukseen perustuvan tarkastusoikeuden perusteella. Lisäksi julkisuuslain perusteella rekisteröidyllä on oikeus saada tieto itseään

koskevista asiakirjoista ja oikeus saada tietoa asianosaisaseman perusteella erityisesti lastensuojeluasioissa.

Tietoja voidaan luovuttaa sivullisille vain siihen oikeuttavan lainsäädännön perusteella tai rekisteröidyn suostumuksella. Asiakas- ja potilastietojen luovuttamisesta sivullisille säädetään mm. laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä laissa potilaan asemasta ja oikeuksista. Tietoja pyydetään pääsääntöisesti kirjallisesti. Tietopyyntö tulee toimittaa Vantaan kaupungin kirjaamoon, Vantaa-infoon tai sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteeseen.

Viime kädessä päätöksen tietojen luovuttamisesta tekee Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan palvelualuejohtaja tai hänen määräämänsä. Päätöksenteko-oikeus on voitu delegoida esimerkiksi palvelupäälliköille. Kun tietoja on pyydetty EU:n tietosuoja-asetuksen tarkastusoikeuden perusteella ja pyynnöstä kieltäydytään, annetaan asiakkaalle todistus tarkastusoikeudesta kieltäytymisestä. Asiakkaalla on oikeus valittaa kieltäytymisestä tietosuojavaltuutetulle. Kun tietoja pyydetään julkisuuslain perusteella ja tietojen antamisesta kieltäydytään, tulee asiakkaalle antaa viranhaltijapäätös tietojen luovuttamatta jättämisestä. Asiakkaalla on oikeus valittaa asiasta hallinto-oikeuteen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on laadittu erilaisia ohjeita tietojen luovutusta koskien. Tällä hetkellä ohjepankista löytyy seuraavat ohjeet: yleinen ohje tietojen luovuttamisesta sosiaali- ja terveystoimessa sekä tarkemmat ohjeet tietojen luovuttamisesta lastensuojelussa, tietojen luovuttamisesta tartuntatautitapauksissa sekä ohje tietojen luovuttamatta jättämisestä sosiaalihuollossa. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietojen luovuttamisen prosesseja kehitetään jatkuvasti. Samoin kuin vuonna 2020, myös vuonna 2021 tietojen luovuttamiseen on edelleen vaikuttanut sekä kysymyksiä herättänyt uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönotto. Lisäksi erityisesti tietojen luovutukseen liittyviä kysymyksiä on noussut esiin lastensuojeluasioissa sekä tartuntatautitapauksiin liittyen.

KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA

Henkilötietojen käsittely koronaepidemian aikana

Vuonna 2021 kasvatuksen ja oppimisen toimialan tietosuojahaasteet näkyivät edelleen koulujen ja päiväkotien arjessa, mutta toisaalta edellisenä vuonna esiin

nousseita haasteita opetuksessa ratkottiin paljon ja työskentely oli sujuvampaa. Uusia opetusmenetelmiä omaksuttiin hyvin, ja toimialan tieto-suojaryhmän työskentely tietosuoja-asioiden parissa oli vakiintuneempaa. Koulujen ja päiväkotien ar-jessa erityisesti tietojen siirtoon liittyvät tilanteet nousivat usein esiin. Käytössä olevat ohjelmistot ja laitteet ovat mahdollistaneet etätyöskentelyn laajamittaisesti. Tieto-suojan näkökulmasta etätyöskentelyohjeistukseen kiinnitettiin erityistä huomiota, sillä tietojen käsittely työpaikan ulkopuolella vaatii erityistä huolellisuutta. Toimialalla päivitettiin ja tarkennettiin palvelualoja hyödyntäviä ohjeita, mutta ohjeiden kehittämiseksi ja päivittämiseksi on edelleen suuri tarve. Toimialan tietosuojakulttuuri kehittyi useiden tietosuojakoulutusten ansiosta. Tietosuojan tärkeys on korostunut koronaepidemian aikana ja vapaaehtoisissa tietosuojakoulutuksissa oli runsaasti osanottajia. Tietosuojakoulutukset lisäsivät tietosuojatietoisuutta ja -osaamista. Käytännön työssä tämä näkyi muun muassa siten, että tietoturvaloukkauksia havaittiin ja tunnistettiin entistä tarkemmin toimialalla

Informointiasiakirjat

Vastuu informointiasiakirjojen ajantasaisuudesta ja sisällöstä on palvelualueilla. Hallintosäännön mukaan palvelualuejohtaja vastaa palvelualueensa tietosuojan ja tietoturvan järjestämisestä. Informointiasiakirjojen päivittäminen tehdään yhteistyössä palvelualueen ja toimialan lakimiehen kanssa. Kun informointiasiakirjojen päivittämiselle tulee tarvetta, palvelualueelta ollaan yhteydessä toimialan lakimieheen, joka tarkastaa päivitystarpeen. Sisäisen tarkastuksen ja siinä ilmenneiden puutteiden vuoksi kasvatuksen ja opetuksen toimialalla informointiasiakirjat käytiin läpi syksyllä 2020. Tämän jälkeen informointiasiakirjoihin kiinnitettiin aiempaa enemmän huomiota ja niitä päivitettiin tarpeellisilta osin. Informointiasiakirjoille tilattiin käännökset ruotsin kielelle. Käännetyt informointiasiakirjat viedään Vantaan uusille verkkosivuille. Informoinnin tarkoituksena on, että rekisteröity saa kattavan ja selkeän kuvan henkilötietojen käsittelyn kokonaisuudesta. Kasvatuksen ja oppimisen toimiala palvelee eri-ikäisiä asiakkaita päiväkodin ja oppilaitosten alaikäisistä oppijoista heidän huoltajiinsa. Tämä asettaa haasteita informoinnin toteuttamiselle. Alaikäisten opiskelijoiden tietosuojan informointia on alettu kehittää. Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen oppijoiden tietosuojan informointia pyritään kehittämään tuottamalla oppijoille ja heidän huoltajilleen helposti ymmärrettävää visuaalista tietosuojainformaatiota. Työ on aloitettu vuonna 2021 ja se on tarkoitus saattaa valmiiksi vuoden 2022 aikana. Oppijoiden iästä riippuen informointi toteutetaan kuvallisena ja videoilla. Samalla huomioidaan

tietosuojavaluuttetun julkaistuja päätöksiä ja ohjeita sekä Opetushallituksen tietosuojapasta kasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjille.

Tietosuojaan informoinnissa alaikäisille oppijoille otetaan huomioon oppijoiden osallistaminen informoinnin tuottamiseen. Oppijoiden osallistaminen on luonteva tapa vahvistaa tiedon ymmärrettävyyttä. Perusopetuksessa on jo hyödynnetty oppijoiden osallisuutta esimerkiksi käyttäjäsitoumuslomakkeen informoinnissa.

Vaikutustenarvioinnit

Toimialalla koetaan, että resurssit vaikutustenarviointeihin ovat pienet. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjällä on oikeus valita työvälineet ja oppimateriaalit, mutta niiden käytön on tuettava varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen lakisääteistä perustehtävää. Opettajien ja kasvattajien keskuudessa on ajoittain ilmennyt turhautumista vaikutustenarviointien hitaaseen etenemiseen.

Syksyllä toimialalla kartoitettiin vaikutustenarviointien tilannetta ja havaittiin, että vaikutustenarvioinnin laatu on vaihdellut ja vaikutustenarviointien dokumentoinnin hallinta oli hajanaista. Näitä puutteita ryhdyttiin kehittämään johdonmukaistamalla vaikutustenarviointien ylläpitämistä. Valmiit vaikutustenarvioinnit tallennetaan Astaan ja toimialan tietosuojaryhmän SharePoint-sivustolle. Tilannetta selkeytti lisäksi viiden vaikutustenarviointien vastuuhenkilön nimeäminen toimialalla marraskuussa 2021. Kullakin prosessilla on vastuuhenkilö, joka vastaa alkukartoituksen ja vaikutustenarvioinnin laatimisesta. Toimialan lakimies avustaa ja konsultoi vaikutustenarviointien oikeudellisissa kysymyksissä.

Toimialalla tehtiin vuonna 2021 tietosuojaan vaikutustenarvioinnit muun muassa Primus- ja Aura-järjestelmistä. Primus on opiskelijahallinnon järjestelmä, jossa säilytetään perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa olevien oppilaiden ja opiskelijoiden henkilötiedot, yhteystiedot ja opetuksen järjestämiseen liittyvät tiedot. Varhaiskasvatuksen kuraattorit, varhaiskasvatuksen psykologit, esiopetuksen psykologit, perusopetuksen psykologit ja toisen asteen psykologit käyttävät Auraa asiakastietojärjestelmänään.

Vaikutustenarvioinnit tehtiin myös ViLLE-opetusjärjestelmästä ja Annie-sovelluksesta. ViLLE-opetus-järjestelmä on tehtäväpohjainen opetusjärjestelmä ja oppimisanalytiikkatyökalu. Annie-sovellus on ohjauksen ja tuen tarpeen tunnistamiseen liittyvä pilotti lukiokoulutuksessa.

Facebook- ja Instagram-sovelluksista on tehty ensimmäiset vaikutustenarvioinnit keväällä 2020. Tuolloin vaikutustenarvioinnit tehtiin etäesiopetusta varten.

Sovellusten vaikutustenarvioinnit päivitettiin vuonna 2021 tarpeellisilta osin.

Facebookia ja Instagramia käytetään varhaiskasvatuksessa tiedottamisen ja toiminnan näkyväksi tekemisen välineenä. Vaikutustenarviointien yhteydessä päivitettiin varhaiskasvatuksen ohjeistuksia ja lupalomakkeita.

Vantaa aloitti vuonna 2019 laajan oppimisen ja hallinnon palveluiden hankintaan tähtäävän DigiOne-hankkeen. DigiOne on seitsemän kunnan sekä Kuntien Tieran yhteinen hanke. Tavoitteena on edistää oppimista ja luoda hyvinvointia pitkäjänteisesti ja kehittää koulutuksen digitaalinen palvelualusta, jossa on koottuna kaikki opettajan, oppijan, rehtorin, huoltajien ja hallinnon käyttämät tiedot, järjestelmät ja palvelut. Taustalla ovat myös digitalisaation tuomat mahdollisuudet, joiden hyödyntämistarve on korostunut entisestään poikkeusolojen aikana.

DigiOnessa tehdään tietosuojan vaikutustenarviointeja vaiheittain. Vuonna 2021 tehtiin ensimmäisen vaiheen vaikutustenarviointi, jossa tuoteomistajakunta vastasi oman palvelunsa vaikutustenarvioinnista. Vantaalla kahden palvelun ensimmäisen vaiheen vaikutustenarvioinnit koskivat oppilaitoshallintaa ja vuosisuunnittelua. Tuloksia käsiteltiin DigiOne-kuntien muodostamassa tietosuojatyöryhmässä

Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

Henkilötiedon elinkaari alkaa, kun sen käsittely käynnistyy tiedon luomisesta tai vastaanottamisesta, ja päättyy sen pysyvään arkistointiin tai tuhoamiseen. Vaikutustenarvioinnit ovat toimineet tärkeinä välineinä tietojen elinkaaren hallinnassa. Vaikutustenarviointien yhteydessä havaittiin puutteita henkilötietojen elinkaarihallinnassa.

Tietojen säilyttämistä ja hävittämistä ohjaa Vantaan kaupungin tiedonohjaussuunnitelma, jossa määritellyt asiakirjojen säilytysajat perustuvat Kansallisarkiston määräyksiin pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista ja Kuntaliiton suosituksiin määräajan säilytettävistä asiakirjoista.

Palvelualueet vastaavat omalla tehtäväalueellaan määräaikaaisesti säilytettävistä tiedoista ja niiden asianmukaisesta hävittämisestä. Palvelualueilla päivitettiin vuonna 2021 sisäisiä ohjeita, kuten varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ohjeet asiakirjojen säilytystä ja arkistointia varten (Liitteet 1–2). Henkilötietojen elinkaaren tarkempi kuvaaminen ja ohjeistaminen vaatii viimeistelyä ja työ jatkuu vuonna 2022.

Uusia järjestelmiä käyttöön ottaessa tiedetään, mitä henkilötietoja eri prosesseissa käsitellään, kun asiat on heti alussa dokumentoitu. Lähtökohtana on alusta alkaen

tiedon suunnitelmallinen ja riskilähtöinen käsittely ja hallinta. Varhaiskasvatuksessa asteittain käyttöön otettava Vasa-ohjausjärjestelmä sujuvoittaa henkilötietojen käsittelyä, mahdollistaa sähköisen asioimisen varhaiskasvatuksen palveluissa ja parantaa tietosuojaa.

Vuonna 2021 päätökset lasten varhaiskasvatuspaikoista alettiin tehdä Vasa-palvelun kautta. Palvelun kautta tehdään hakemukset, joista suurin osa on asiakkaiden itse tekemiä ja osa asiointipalvelun tekemiä. Lasten huoltajat ovat ottaneet Vasa-palvelun pääosin hyvin vastaan. Satunnaisten viivästysten vuoksi perheet ovat saaneet päätöksiä esiopetuspaikoista myöhemmin kuin tavallisesti. Koska Vasa-palvelu ei vielä kokonaisuudessaan ole valmis, lapsikohtaisten asiakirjojen tilapäinen tallentaminen tapahtuu eri yksiköissä eri tavoin. Näiden asiakirjojen kohdalla alettiin kehittää yhtenäistä prosessia asiakirjojen tallentamisesta ja säilyttämisestä, missä hyödynnetään kaupungin pilvitallennusmahdollisuutta siihen asti, kunnes tiedostot tallennetaan Vasa-palveluun.

Perusopetuksessa käytetään Primus-järjestelmää. Järjestelmän käyttöönoton jälkeen esimerkiksi lähi-koulupäätöksiä ei enää tulosteta, vaan ne säilytetään Primuksessa. Kuitenkin mikäli lähikoulupäätös on tehty erityisistä syistä, lähikoulupäätökseen liitetään sitä koskeva lausunto ja ne arkistoidaan kaupungin tiloissa Silkkitehtaantiellä. Kun oppilas lopettaa perusopetuksessa, fyysiset asiakirjat toimitetaan kaupungin arkistoon arkistoitaviksi.

Astan arkistointi huolehtii Astassa olevien asiakirjojen poistamisesta säilytysaikojen päättyessä. Lukiossa ja Varian ammattiopistossa sihteerit käyvät läpi säilytettävien dokumenttien ajantasaisuuden ja tuhoavat ne, kun dokumentteja ei enää tarvita. Fyysisiä asiakirjoja säilytetään kaupungin arkistotiloissa. Opiskelijahuollosta syntyvien monialaisten asiakirjojen säilytys on ohjeistettu opiskeluhoito-suunnitelmassa.

Palvelusihteerien, aluepäälliköiden ja koulusihteerien tehtävänkuvaan kuuluu huolehtia tietojen elikaaren hallinnasta. Opettajiin liittyvät päätökset, jotka sisältävät henkilötietoja arkistoidaan vuoden verran kaupungin tiloissa Silkkitehtaantiellä ja sen jälkeen toimitetaan arkistoitavaksi henkilöstökeskukseen. Silkkitehtaantiellä on lukitut numeroidut kaapit asiakirjoille. Kouluilla säilytetään pedagogisia asiakirjoja lukituissa kassakaapeissa. Koulun ja viraston arkistointiajan päätyttyä asiakirjat toimitetaan kaupungin arkistoon.

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan omat nostot vuoden 2021 henkilötietojen käsittelyssä

Vuonna 2021 toimialan henkilötietojen tietoturvaloukkausilmoitusten määrä nousi edelliseen vuoteen verrattuna. Tietosuoja-koulutukset ovat lisänneet tietosuojatietoisuutta ja -osaamista, ja nykyään tietoturvaloukkaukset havaitaan ja tunnistetaan paremmin. Vuonna 2021 tietoturvaloukkauksia ilmoitettiin 52 kappaletta muun muassa seuraavista syistä: piilokopio-toiminnon käyttämättä jättäminen sähköpostia lähetettäessä, sähköpostiviestin lähettäminen väärälle vastaanottajalle, järjestelmän tekninen virhe, asiakastiedoista keskustelu/vaitiolovelvollisuuden tahaton rikkominen, keskusteluryhmiin luvatta lisätyt tai luvatta päässeet käyttäjät ja postinkulun ongelmat. Tietoturvaloukkaukset olivat pääasiassa vähäisiä ja niihin reagoitiin nopeasti ja ohjeistuksen mukaisesti. Toimialalla on oma tietosuojaryhmänsä, joka on merkittävä osa toimialan kehittyvää tietosuojaosaamista. Tietosuojaryhmässä on edustettuina eri asiantuntijoita jokaiselta palvelualueelta (varhaiskasvatus, perusopetus, toisen asteen koulutus, ruotsinkieliset palvelut ja talous- ja hallintopalvelut). Jäsenet hoitavat tietosuojaan liittyviä asioita osana muita työtehtäviään. Työryhmän keskeisimpiin tehtäviin kuuluvat vaikutustenarviointien teko, tietosuojaan liittyvien ohjeistusten laatiminen ja tietosuoja-käytänteiden jalkauttaminen osaksi toimialan jokapäiväistä toimintaa. Ryhmässä keskustellaan ajankohtaisista tietosuoja-asioista ja pohditaan muun muassa nykyisten prosessien kehittämistä. Tietosuojaryhmä pilotoi koko päivän kestävä ja noin joka toinen kuukausi järjestettävää ”Tietosuojataalkoot”-tapaamista. Tietosuojataalkoissa käsitellään pääosin vaikutustenarviointeja ja pohditaan yhdessä tietosuoja-asioita.

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

Henkilötietojen käsittely koronaepidemian aikana

Kaupunkiympäristön toimialan toiminnot ja palvelut ovat poikkeuksellisesta koronaviruspandemian sävyttämästä vuodesta huolimatta sujuneet liki normaalisti. Asiakaspalvelua ja -vuorovaikutusta sekä asiantuntijatyötä on tehty paljolti sähköisiä välineitä monipuolisesti hyödyntäen, ja etätyötä mahdollisuuksien mukaan suosien. Siinä missä vuoden 2020 aikana rakennettiin uusia sähköisen työnteon tapoja niin suunnittelutyössä kuin esimerkiksi asukasvuorovaikutuksessa, vuotta 2021 on sävyttänyt sähköisten toimintatapojen vakiintuminen käyttöön. Todennäköistä on, että merkittävä osa

korona-aikana omaksutuista sähköisistä toimintatavoista jää jossain muodossa käyttöön myös pandemian jälkeen.

Henkilötietojen käsittelyssä ei ole juuri tapahtunut vuoden 2021 aikana koronasta johtuvia muutoksia, koska tilanteeseen reagoitiin tarpeen mukaan jo vuoden 2020 aikana.

Informointiasiakirjat

Kaupunkiympäristön toimialalla aloitettiin informointiasiakirjojen laaja ajantasaistaminen loppuvuodesta 2020. Tavoitteena oli parantaa toimialan informointiasiakirjojen kattavuutta ja jaotella ne kuntalaisille helpommin jäsentyväksi kokonaisuudeksi. Uutta, helpommin hahmotettavaa jäsentelyä myös hyödynnettiin alkuvuodesta 2021, kun toimialan henkilötietopyyntölomakkeet päivitettiin.

Alun perin informointiasiakirjojen päivittäminen oli tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2021 aikana. Projektin on viivästynyt aikataulustaan, mutta informointiasiakirjat saadaan lisättyä kaupungin verkkosivuille kevään 2022 aikana.

Informointiasiakirjojen saavutettavuuden kannalta merkittävä vuoden 2021 aikana valmisteltu parannus oli Vantaan verkkosivujen uudistus, jonka ansiosta myös informointiasiakirjat ovat jatkossa entistä paremmin saavutettavassa muodossa. Saavutettavuus liittyy paitsi asiakirjojen tekniseen rakenteeseen kaupungin verkkosivuilla myös siihen, että jatkossa informointiasiakirjoista julkaistaan myös ruotsinkieliset versiot.

Vaikutustenarvioinnit

Kaupunkiympäristön toimialalla tehtiin vuoden 2021 aikana laaja, koko toimialaa koskenut MATTI – Maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmäkokonaisuuden vaikutustenarviointi. MATTI-kokonaisuuden kautta pyörivät kymmenet toimialamme eri prosessit niin maankäyttöön, kaavoitukseen, ympäristökeskuksen, rakennusvalvonnan ja kuntateknisen infran elinkaaren hallintaan, sekä kartta- ja paikkatiedon tuotantoon ja hallintaan liittyen. MATTI mahdollistaa myös hankeyhteistyön eri sidosryhmien kanssa. MATTI on ainutlaatuisen laaja alamme digitaalinen kokonaisratkaisu - ainakin Suomessa, ellei jopa koko maailmassa.

Koska MATTI-järjestelmä koski niin laajasti kaupunkiympäristön toimialan ydinprosesseja, oli myös järjestelmän vaikutustenarviointi iso, joskin vaikuttava kokonaisuus. Vaikutustenarvioinnin ansiosta järjestelmässä ja siihen liittyvissä

toimintamalleissa havaittiin tiettyjä puutteita ja työ onkin johtanut toimintatapojen ja ohjeiden kehittämiseen sekä järjestelmäkehitystyöhön yhdessä Matti toimittajien kanssa mm. henkilötietojen lokituksen suhteen. Vaikutustenarvioinnin yhteydessä järjestettyjen laajojen työpajojen ansiosta myös tietoisuus henkilötietojen suojaamisen pelisäännöistä sekä vaikutuksista MATI:ssa toimimiseen kasvoi, mikä edesauttaa henkilötietonäkökulman huomioimista mm. järjestelmän jatkokehitystyössä.

Toimialalla on lisäksi tehty vaikutustenarvioinnit vuoden 2021 aikana iLoq kulunvalvontajärjestelmästä, Esmikko kulunvalvontajärjestelmästä, pysäköinninvalvojen haalarikameroiden käytöstä, maankaatopaikan Puomijärjestelmästä sekä Rakennusvalvonnan käyttämästä Lupapistejärjestelmästä. Esmikko kulunvalvontajärjestelmän vaikutustenarvioinnista tehtiin vielä erillinen kaupungin tietosuojavastaavan tarkastus syksyllä 2021.

Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

Henkilötietojen käsittelyn elinkaari kaupunkiympäristön toimialalla nojaa pääsääntöisesti kaupunkitasoisein ohjeistuksiin henkilötietojen käsittelystä. Merkittävimpiä tällaisia ohjeistuksia ovat Asta-asianhallintajärjestelmän taustalla oleva tiedonohjaussuunnitelma, joka määrittelee Astan ohella MATTI-järjestelmän sisältämien asiakirjojen säilytysajat, sekä HR-palveluiden ohjeistamat henkilöstöhallinnollisten asiakirjojen säilytysmuodot ja -ajat. MATTI-järjestelmän kohdalla henkilötietojen elinkaaren hallinta oli yksi esille nousseista kysymyksistä järjestelmän vuonna 2021 tehdyn vaikutustenarvioinnin yhteydessä. Tämän seurauksena järjestelmän jatkokehittämisen yhteydessä on pohdittu, onko MATTI:n mahdollista tai tarpeellista luoda automatiikkaa metatietojen tai asiakirjojen hävittämisessä sellaisissa tapauksissa, joissa asiakirjat sisältävät määrääjän säilytettäviä henkilötietoja.

Muissa tapauksissa henkilötietojen elinkaaren hallintaan on otettu kantaa tietosuojaselosteiden laadinnan yhteydessä. Henkilötietojen hävittäminen ajallaan on tietoja hallinnoivan palvelualueen/-yksikön vastuulla. Henkilötietojen elinkaaren hallinnassa kaupunkiympäristön toimialalla on tunnistettu kaksi ongelmakohtaa. Toinen on kaupungin palveluksesta poistuneiden henkilöiden järjestelmätunnukset, jotka eivät kaikissa tapauksissa automaattisesti lakkaa olemasta henkilön vanta.fi-tunnuksen poistuessa käytöstä. Tilannetta on käytettävien resurssien puitteissa pyritty parantamaan esimiehille kohdistetuilla muistutuksilla sekä tekemällä satunnaisia pistetarkastuksia järjestelmiin.

Käytännössä sekä henkilötietojen suojan että resurssien näkökulmasta järkevin ratkaisu olisi, että mahdollisimman monet tunnukset pohjautuisivat vantaa.fi-tunnukseen ja lakkaisivat siis automaattisesti olemasta, kun henkilö poistuu kaupungin palveluksesta.

Toinen tunnistettu ongelmakohta liittyy henkilöstöhallinnolliseen aineistoon, jossa henkilötietoja käsitellään merkittävässä määrin ja jonka arkistointi liian usein perustuu esimiehen ylläpitämään paperiarkistoon. Koska yksittäiselle esimiehille arkistointitilanteita (esimerkiksi rekrytointeja) tulee varsin harvoin, rutiinien myötä syntyvää asiakirjahallinnollista osaamista ei pääse kehittymään. Käytäntö aiheuttaa riskejä henkilötietojen käsittelylle, tietojen asianmukaiselle säilyttämiselle, niiden oikeaoppiselle hävittämiselle sekä tietojen saatavuudelle ylipäätään.

Kaupunkiympäristön toimiala on aika ajoin esittänyt huolensa asiasta sekä HR-palveluille että kaupungin asiakirjahallinnolle. Monia henkilöstöhallinnon prosesseja onkin saatu etenkin korona-aikana sähköistettyä (vuoden 2021 aikana mm. rekrytointilisien käsittely), mutta edelleen kaupunkiympäristön toimiala näkee, että lähiesimiesten vastuu henkilöstöhallinnollisen tiedon arkistoinnista on liian suuri.

Kaupunkiympäristön omat nostot vuoden 2021 henkilötietojen käsittelyssä

Toimialalla oli vuoden 2021 aikana yksi tietosuojaloukkaus, joka liittyi henkilötietojen näkymiseen MATTI-järjestelmässä. Asiasta raportoitiin kaupungin tietosuojavastaavalle 18.10.2021. Asiaa selvitettiin ja kävi ilmi, että taustalla oli pitkäaikainen järjestelmävikä, joka saatiin korjattua.

Kaupunkiympäristön toimialalla henkilötietojen käsittelyn edellyttämän hallinnoinnin vaatima resursointi on vuodesta toiseen haastavaa. Toimialalla ei ole tietosuoja-asioihin keskittynyttä henkilöä, vaan asiaa hoidetaan muiden töiden ohessa. Toimialatasoisesti tietosuoja-asiat työllistävät jonkin verran, mutta eivät kuitenkaan tarpeeksi, jotta niihin olisi perusteltua palkata omaa henkilöä. Ongelmaa todennäköisesti tulee pahentamaan loppuvuodesta 2021 tehty kaupungin johtoryhmän päätös, jolla vaikutustenarvioinnin prosessia muutettiin kaupunkitasoisesti. Jatkossa vaikutustenarviointi on keskitetty kaupunkiympäristön toimialalla kolmelle henkilölle. Kaupunkiympäristön toimialan näkemys on, että vaikutustenarvioinnit olisi tehokkaampaa hoitaa keskitetysti kaupunkitasoisesti. Tällainen menettely mahdollistaisi riittävän ja osaavan henkilöstön palkkaamisen tietosuoja-asioiden hoitoon ja vapauttaisi kaupunkiympäristön resursseja toimialan perustehtävien hoitoon. Keskittäminen myös helpottaisi työn koordinointia

tilanteissa, joissa vaikutustenarvioinnin kohteena olevaa järjestelmää käytetään usealla toimialalla.

KAUPUNKISTRATEGIAN JA JOHDON TOIMIALA

TALOUS JA STRATEGIA

Henkilötietojen käsittely koronaepidemian aikana

Facta Väestö -osa on poikkeustilan aikana kriittinen järjestelmä, jonka on toimittava myös poikkeusoloissa. Koronapandemian takia talouden ja strategian palvelualueen ei ole kuitenkaan tarvinnut turvautua tietohallinnon kanssa erityisjärjestelyihin järjestelmän ylläpidossa.

Talouden ja strategian tulosalueella koronaepidemia ei ole aiheuttanut merkittäviä muutoksia henkilötietojen käsittelyyn, vaan työntekijät noudattivat henkilötietojen käsittelyssä samoja ohjeita ja periaatteita kuin normaaliaikanakin. Henkilötietojen käsittely ei ole vaikeutunut, sillä käyttäjät pystyivät käyttämään henkilötietojärjestelmiä sujuvasti etäyhteyksillä. Koronaepidemian aikana käyttäjiltä ei tullut normaaliajoista poikkeavaa palautetta.

Kaupunki käytti Apotti-järjestelmän henkilötietojen oikeellisuuden tarkistuksessa Vantaan Facta Väestö -tietojärjestelmän tietoja. Talous ja strategia noudatti henkilötietojen luovutuksissa normaaleja tiedonluovutuskäytäntöjä: henkilötietojen tarvitsijat täyttivät henkilötietojen luovutuslomakkeet, jotka talous- ja strategiajohtaja hyväksyi.

Digi- ja väestötietovirasto sai lokakuussa valmiiksi uuden rajapinnan väestötietojärjestelmään (VTJ-muutosrajapinta). VTJ-muutosrajapinnan kautta välitetään samoja väestötietojärjestelmän tietoja ja tietosisällöltään samoja tietoryhmiä kuin nykyisessä muutostietopalvelussa, jota Facta Väestö -osa käyttää. Uutta on joustava päivitysrytmi ja siten parempi tietojen ajantasaisuus. Uudet, kehitettävät järjestelmät hakevat tarvitsemansa henkilötiedot suoraan väestörekisteristä, ja tietohallinto on luopumassa keskitetystä Facta Väestö -osasta vuoden 2024 loppuun mennessä. Vantaan terveydenhuollon tietojärjestelmien henkilötiedot päivitetään jatkossa suoraan Apotti-järjestelmään. Järjestelmän omistava talouden ja strategian palvelualue on yhdessä tietohallinnon kanssa

varmistanut, että Facta Väestö -osasta irrotettujen terveydenhuollon järjestelmien henkilötietoja ole jäänyt eräajojen latauskansioihin.

Vuoden 2021 aikana päättyi talouden ja strategian palvelualueen omistaman Kompassi-järjestelmän käyttö. Järjestelmä sisälsi Vantaan henkilöstöhallinnosta kopioituja Vantaan työntekijöiden henkilötietoja. Tietohallinto on varmistanut, että järjestelmätoimittajat ovat poistaneet Kompassin henkilötietoja sisältävät palvelimet henkilötietoineen kokonaan. Järjestelmän raporttien tarkastelulokit on tallennettu ulkoiselle, kahden henkilön tietämälle salasanalla suojatulle kovalevyllä, josta lokit tuhotaan viiden vuoden jälkeen vuonna 2026. Suomessa lokitietojen säilytysaika on tyypillisesti vähintään viisi vuotta viranomaistoiminnassa rikosoikeudellisten vanhentumisaikojen vuoksi. Kompassiraporttien tarkastelulokeihin on tallentunut tieto siitä, mitä henkilöstöhallinnon raportteja Kompassin käyttäjät ja ylläpitäjät ovat katsoneet ja mitä dataa heille on näytetty.

Informointiasiakirjat

Talous- ja strategia -palvelualue on laatinut väestötietojen käsittelystä ja Webropol-järjestelmästä suomen- ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat, jotka löytyvät Vantaan kaupungin internet-sivuilta. Palvelualue on laatinut Webropol-järjestelmästä myös englanninkielisen informointiasiakirjan. Talous ja strategia on päivittänyt informointiasiakirjojen tekstin aktiivimuotoon sisäisen tarkastuksen ohjeiden mukaisesti. Lisäksi palvelualue on muuttanut informointiasiakirjoja saavutettavuusdirektiivin mukaisiksi. Talouden ja strategian tietosuojaan vastuuhenkilö tarkistaa informointiasiakirjojen sisällön silloin, kun hänen tietoonsa tulee jokin henkilötietojen käsittelyyn vaikuttava lainsäädäntö- tai järjestelmämuutos.

Vaikutustenarvioinnit

Talous ja strategia -palvelualue ei tehnyt uusia vaikutustenarviointeja vuoden 2021 aikana. Palvelualue päivitti Kompassi-järjestelmän vaikutustenarvioinnin toukokuussa 2021. Kompassi-järjestelmän käyttö loppui joulukuussa 2021 ja järjestelmä ajettiin alas. Palvelualueen tavoitteena on päivittää aiemmin tehdyt vaikutustenarvioinnit vuosittain. Järjestelmien pääkäyttäjät ovat lisänneet vaikutustenarviointien päivitykset järjestelmien vuosittaisiin ylläpitotehtäviin. Koska Vantaan vaikutustenarviointien ohjeet päivitetään tietosuoja-valtuutetun ohjeistuksen mukaisiksi, niin palvelualue odottaa Vantaan uusien ohjeiden valmistumista ennen vaikutustenarviointien päivitystä. Palvelualueella on aloitettu kolmen uuden

vaikutustenarvioinnin valmistelut SAP Concur -järjestelmälle, VTJ-kyselylle sekä Tilasto- ja tutkimusrekisterille.

Vaikutustenarvioinnit ohjaavat sekä Vantaan oman että toimittajan vastuulla olevan dokumentaation ja prosessien laatimiseen ja ajantasaistamiseen. Järjestelmien ylläpidossa erilaiset tietosuojariskit tulevat myös paremmin havaituiksi ja torjutuiksi, kun ylläpitäjät ovat pohtineet asioita vaikutustenarvioinneissa. Vaikutustenarvioinnit ovat konkretisoineet toimittajien kanssa laadittujen sopimusten vaatimuksia. Se auttaa toimittajia ymmärtämään, että sopimusten vaatimukset ovat todellisia eivätkä pelkkiä muodollisuuksia, joihin ei tarvitse kiinnittää huomiota.

Vaikutustenarviointien perusteella palvelualueen henkilötietojen käsittelylle on aina löytynyt lainmukainen peruste ja henkilörekisterit on tunnistettu. Myös rekisteröidyn mahdollisuudet tarkastaa omat henkilötietonsa on toteutettu hyvin. Selosteet käsittelytoimista ja tietosuojaselosteet löytyvät. Henkilötietojen käsittelijän kanssa on edellytetty tietosuoja- ja salassapitoliitettä. Henkilötietoja ei käsitellä EU/ETA-alueen ulkopuolella. Uusien järjestelmien (Kompassi, Concur) alkukartoituksissa tai vaikutustenarvioinneissa palvelualue ei ole löytänyt merkittäviä tietosuojariskejä, joten niissä tietosuoja on otettu hyvin huomioon.

Vaikutustenarvioinneissa havaitut tietosuojariskit liittyvät vanhaan Facta Väestö -järjestelmään: puutteellinen ja vanhentunut dokumentaatio, vanhentuneet palvelimet, puutteet henkilötietojen käsittelyn lokituksessa, suojaamattomat tietoliikenneyhteydet, säännöllisten tietosuojatestausten ja auditointien puute sekä tietojen säilytysaikojen epämääräisyydet. Vaikutustenarvioinneissa sovittujen toimenpiteiden avulla palvelualue on kuitenkin yhdessä tietohallinnon kanssa saanut Facta Väestö -osan tietosuoja huomattavasti parannettua. Facta Väestö -osasta SAS-tilastoajoihin siirrettyjen henkilötietojen suojaamisessa on kuitenkin parannettavaa. Tietoja säilytetään jaetulla verkkolevyasemalla, jota kutsutaan G-levyksi. Jaettuja verkkolevyasemia ei ole kuitenkaan teknisesti suojattu lainmukaiseen henkilötietojen käsittelyyn, sillä 1) tietojen näkyvyyden minimoimista vain välttämättömiin tietoihin ei ole, 2) tiedon hakujen rajaaminen on mahdollista vain käyttöoikeuksien puitteissa, 3) järjestelmä itsessään ei mitenkään kontrolloi tietojen luovuttamista eikä myöskään lokita tietojen käsittelyä ja 4) verkkolevyllä on kymmeniä ylläpitäjiä, joita ei valvota.

Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

Talouden ja strategian palvelualueella käsitellään Digi- ja väestötietoviraston väestörekisteristä noudettuja henkilötietoja, joista järjestelmätoimittaja CGI tallentaa eräajoilla vantaalaisten henkilötiedot Facta Väestö -osaan. Henkilötietojen lisäyksistä, päivityksistä ja poistoista vastaa Digi- ja väestötietovirasto. Facta Väestö -osassa säilytetään vantaalaisten henkilötietoja kuitenkin myös sen jälkeen, kun he ovat kuolleet tai muuttaneet pois kunnasta. Tietoja on säilytettävä tilastoinnin ja kuolleiden henkilöiden listauksen takia. Talouden ja strategian palvelualue säilyttää Vantaan kaupungin asukkaiden henkilötietoja myös G-levyn SAS-tilastotiedostoissa. Tietojen säilytys perustuu tilastolain kohtaan 10 a § (17.1.2020/16):

Tilastoja laativa viranomainen saa säilyttää tilastotarkoituksiin keräämänsä tiedot niin kauan kuin se on tämän lain tarkoituksen toteuttamisen kannalta välttämätöntä, jollei tietojen säilyttämisestä säädetä toisin edellä tarkoitettua viranomaista koskevassa muussa laissa. Tämän jälkeen tiedot on hävitettävä yhden vuoden kuluessa, jollei arkistolaitos arkistolain (831/1994) nojalla määrää tietoja säilytettäväksi pysyvästi.

Palvelualue ei ole sisäisesti sopinut, kuinka kauan se säilyttää henkilötietoja eikä asiaa ole dokumentoitu. Säilytysaikaa on vaikea määritellä, koska tietotarpeet tilastoinnille vaihtelevat.

Tietohallinto poisti käytöstä poistetun Kompassi-järjestelmän henkilötiedot kokonaan, koska Kompassi oli henkilöstöhallinnon operatiivisia tietoja raportoiva järjestelmä. Kompassiin tallennetut henkilötiedot olivat samoja kuin henkilöstöhallinnon järjestelmissä eikä niiden säilytykseen ollut tarvetta. Kompassi-järjestelmästä talteen otettujen järjestelmän raporttien tarkastelulokien säilytykseen Vantaalla ei ollut menetelmää, minkä takia tietohallinto otti tiedot talteen salasanalla suojatulle kovalevyllä. Lokitiedostot eivät täyttäneet uuden Vantaan sähköisen arkiston kriteerejä (pitkään, yli 10 vuotta säilytettävät tiedot) ja lisäksi sähköisen arkistoinnin projekti ei pystynyt ottamaan lisää tehtäviä.

Talouden ja strategian palvelualueella henkilötietoja sisältävät paperiset asiakirjat hävitetään laittamalla ne tietosuojalaatikoihin tai silppuamalla asiakirjat. Palvelualueen tavoitteena on käsitellä henkilötietoja paperilla mahdollisimman vähän. Niin paperisten kuin sähköisten, henkilötietoja sisältävien asiakirjojen poisto on pitkälti tietojen käyttäjien vastuulla. Jos henkilötietoja sisältävät asiakirjat on tallennettu Asta-järjestelmään, niin siellä tietojen säilytysaika määräytyy arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti.

5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2022 henkilötietojen käsittelyssä Talouden ja strategian palvelualueella päivitetään Facta Väestö -osan ja Webropolin vaikutustenarvioinnit Vantaan uusille vaikutustenarviointilomakkeille, jotka perustuvat tietosuojavaltuutetun toimiston ohjeisiin. Uusina vaikutustenarviointeina palvelualue tekee VTJ-kyselyn, tilasto- ja tutkimusrekisterin sekä SAP Concur -järjestelmän vaikutustenarvioinnit. Vaikutustenarvioinnit antavat pohjan toimenpiteille, joita palvelualueen on tehtävä henkilötietojen käsittelyn tietosuojan parantamiseksi.

Talouden ja strategian palvelualueen on myös valmistauduttava vuoden 2022 aikana Facta Väestö -osan poistumiseen, jotta tietohallinto varaa vuonna 2023 uuden henkilötietojen tilastointijärjestelmän hankintaan vaadittavan rahoituksen. Toinen vaihtoehto on säilyttää Facta Väestö -osasta pelkästään sen tietokanta ilman käyttöliittymää. Molemmissa vaihtoehdoissa henkilötietojen suojaus on mahdollista ottaa paremmin huomioon, koska VTJ:n rajapintauudistuksen takia henkilötiedot ovat ajantasaisempina. Vaikka Vantaa luopuu Facta Väestö -osasta tai ainakin osista järjestelmää, niin silti palvelualueen on kiinnitettävä edelleen huomiota järjestelmän tietosuojan tason säilyttämiseen ja parantamiseen aina sen osien hallittuun alasarjaan saakka.

KASVUPALVELUT

Henkilötietojen käsittely korona epidemian aikana

Miten henkilötietojen käsittely on sujunut verrattuna edelliseen vuoteen?

Työllisyyspalveluissa kuntakokeilu ja koronaepidemia aiheuttivat muutoksia henkilötietojen käsittelyyn. Kuntakokeilussa käyttöön tuli uusia tietojärjestelmiä mm. URA VDI ja ACE. Näihin luotiin toimiva perehdytysrakenne.

Osa henkilökunnasta siirtyi käyttämään entistä enemmän etäyhteyksiä mahdollistavia välineitä, kuten Teamsia ja WhatsApp-sovellusta. Aikuisten tehostettujen tiimien ja Kelan välisessä yhteistyössä käytettiin Tyypikalenteria. Palveluissa salassapitoon kiinnitettiin enemmän huomiota, koska asiakkaita palveltiin etänä.

Verkon kautta tehtävä asiakaspalvelu on saattanut yksittäisissä tilanteissa muuttaa henkilötietojen käsittelyä, jos asiakas on omalla suostumuksellaan jakanut henkilötietojaan työntekijälle esimerkiksi WhatsApp-sovelluksella tai Teamsissa.

Henkilötietojen käsittelyn perusajatus ja -käytänteet eivät kuitenkaan ole muuttuneet, ainoastaan toimintatyyli ja -välineet muuttuivat osittain.

Löytö-hanke on alkanut 2021, jonka kuluessa hankkeessa havaittiin vaihtelevia käytäntöjä henkilötietojen vastaanottamisen ja käsittelyn suhteen. Vuoden 2021 edetessä toimintatavat ja ohjeistus henkilötietojen käsittelystä täsmentyivät, joten seuraavaan vuoteen lähdetään selkeimmin toimintatavoin.

Valmennustaloilla on noudatettu samoja toimintatapoja kuin vuonna 2020. Henkilöstön vaihtumisen vuoksi on muistuteltu useamman kerran henkilötietojen käsittelyn tärkeydestä ja asiakaspapereiden hävittämisestä sen jälkeen, kun asiakas on poistunut palvelusta. Valmennustaloilla on tietosuoja-asiat olleet selvästi aikaisempaa enemmän esillä ja niistä on keskustelut aktiivisesti henkilökunnan kesken kokouksissa ja uusien työntekijöiden aloittaessa. Samalla on muistuteltu tietoturvallisesta tavasta toimia. Kuntouttavan työtoiminnan henkilöstö on aloittanut loppuvuodesta 2020 kaupungin tietosuoja ja –turvakoulutukset.

Onko löydetty parempia prosesseja ja tapoja käsitellä henkilötietoja?

Työllisyyspalveluissa otettiin käyttöön yhteinen suostumuslomake asiakkaan tietojen luovuttamiseen ja vaihtamiseen. Aikaisemmin jokaisella yksiköllä oli oma suostumuslomake. Yhteinen suostumuslomake edistää asiakkaan palveluohjausta ja tietojen vaihtoa moniammatillista yhteistyötä varten.

Kuntakokeilussa otettiin uusina järjestelminä käyttöön URA VDI ja ACE.

Työllistymistä edistävässä monialalaisessa yhteispalvelussa (TYP) oli käytössä samat menetelmät kuin aiemmin eli käytettiin Typpi-järjestelmää sekä Apottia. Osa henkilökunnasta otti käyttöön uusia henkilötietojen käsittelytapoja. Esimerkiksi kasvokkain tehtävässä alkuhaastattelussa tavallisesti täytetylle suostumuslomakkeelle ja suostumuslomakkeen allekirjoitukselle piti löytää vaihtoehtoja. Suostumuslomake postitettiin asiakkaalle etukäteen maksetun palautuskirjekuoren kanssa. Asiakasta oli pyydetty ennen postitusta ottamaan valokuva allekirjoitetusta suostumuslomakkeesta ja lähettämään se omaohjaajalle, jotta alkuhaastattelu voitaisiin toteuttaa ennen postitse lähetetyn lomakkeen saapumista.

Löytö-hankkeessa on vähennetty tarpeetonta henkilötietojen käsittelyä, siirtelyä ja tallentamista. Lisäksi Löytö-hankkeen lomakepohjat on muutettu vastaamaan tietosuojalain säädöksiä.

Sosiaaliohjauksessa on sovittu g-asemalla oleviin asiakastietoihin käytettävän Apotin e-tunnistetta/ ei hetuja. G-asemaa käytetään edelleen, kunnes Apotti saadaan laajemmin käyttöön kuntouttavassa työtoiminnassa. Palvelumanuaalissa käytetään Apotin e-tunnistetta, mikä ei ole kohdennettavissa henkilötietoihin muuten kuin Apotin asiakastietojärjestelmässä.

Työllisyyspalveluissa on käytössä suostumuslomake, missä on määritelty kuntouttavassa työtoiminnassa ne henkilöt, joille asiakkaiden tiedot välitetään asiakkaan suostumuksella. Toiminnan toteuttamisen kannalta tarvittavat tiedot on näin saatu välitettyä kuntouttavaan työtoimintaan tietoturvallisesti Apotin välityksellä.

Onko asiakasasioita jäänyt hoitamatta tai niiden hoitaminen on jäänyt vaillinaiseksi?

Työllisyyspalveluissa ei ole jäänyt asiakasasioita hoitamatta.

Minkälaisia ongelmia on ollut?

Työllisyyspalveluiden TYPissä ja kuntakokeilussa henkilötietojen käsittely hidastui ja vaikeutui suostumuslomakkeiden osalta, koska etätyö aiheutti haasteita lomakkeiden allekirjoittamisessa. Asiakkailla saattoi olla vaikeuksia ymmärtää ohjeistusta tai he unohtivat lähettää suostumuslomakkeen takaisin. Yhteistyö vaikeutui Kelan kanssa, sillä Kelan toiveesta Teamsia ei voitu pitää tietoturvallisena, ja Kela toivoi, että asiakasajat varataan Tyypikalenterin kautta, mikä oli käytettävyydeltään haastava ja monimutkainen.

Työllisyyspalveluissa korona aiheutti TYPissä ja kuntakokeilussa yksittäisiä viivästyksiä henkilötietojen käsittelyyn muun muassa tunnistautumisen kanssa. TYPissä joidenkin asioiden, esimerkiksi työpaikkailmoitusten välittäminen vaikeutui olennaisesti, jos asiakkaalla ei ollut sähköpostia. Ratkaisuksi vahtimestarit tulostivat tarvittavat ilmoitukset yms. ja lähettivät ne asiakkaalle postitse.

Löytö-hankkeessa hankintasopimuskumppani (yritys) on toimittanut rekrytoidun henkilön henkilötietoja salaamattomalla sähköpostilla kaupungin sopimusvastuuhenkilölle tai Työllisyyden kuntakokeilun Työnantajapalveluille, joka on välittänyt viestin hanketyöntekijöille. Haasteena hankintalain ja työttömyysturvalain ristiriitaisuudet henkilötietojen käsittelyn suhteen.

Kaikilla kuntakokeilun omavalmentajilla ei ole käyttöoikeuksia asiakastietojärjestelmä Apottiin, minkä vuoksi sosiaaliohjaajien tulee olla vahvasti mukana ohjausprosessissa kuntouttavaan työtoimintaan. Lisäksi Apotin rajattu käyttö tulisi olla mahdollista ostopalveluiden tuottajilla ja valmennustalojen työpajaohjaajilla.

Asiakkaiden palaute

Kuntakokeilussa ja TYPissä osa asiakkaista piti puhelimitse tapahtuvaa kontaktointia hyvänä tapana toimia, osa halusi tulla paikan päälle. Pääosin palaute oli positiivista. Tosin turhautuneet asiakkaat käyttivät puhelimitse henkistä väkivaltaa muun muassa huutamalla ja puhelinta sulkemalla.

Asiakkaiden tilanteet ja valmiudet etäyhteyssovellusten käytössä vaihtelevat, joten palaute on ollut sekä positiivista että negatiivista. Alussa asiakkaat olisivat mieluummin tulleet kasvokkain tapaamaan ohjaajaa, mutta ajan myötä verkkotapaamiset lisääntyivät. Mahdollisuutta etänä tehtävään alkuhaastatteluun myös arvostettiin asiakkaiden keskuudessa korona-aikana ja videoyhteydellä tilanteista tuli positiivisia, aidontuntuisia kohtaamisia. Asiakkaat ovat olleet huolissaan koronan vuoksi, mutta eivät ole sen vuoksi antaneet palautetta koskien henkilötietojen käsittelyä.

Kehitysehdotuksia

Löytö-hankkeen osalta Kuntaliiton ja TEMin toimesta selkeytetty ohjeistusta 12/2021, mikä poistaa varsinaisten henkilötietojen käsittelyn.

Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaan etuna on, että hän saa palvelua mahdollisimman nopeasti, joten kaikki hidasteet esim. henkilötietojen vaihdossa pitäisi poistaa, mikäli se palvelee asiakkaan etua. Apotin käyttöoikeuksia on haettu työllisyyspalveluiden niitä tarvitseville työntekijöille, mutta asia etenee hitaasti.

Informointiasiakirjat

Henkilötietojen käsittely Vantaan työllisyyspalveluissa -informointiasiakirja löytyy Vantaan kaupungin verkkosivuilta. Siihen on linkki työllisyyspalveluiden yhteisessä suostumuslomakkeessa, jolla asiakas voi antaa luvan henkilötietojen käsittelyyn ja vaihtoon. Informointiasiakirja on valmennustalojen aulassa luettavissa.

Uuden työntekijän perehdytyksessä annetaan luettavaksi informointiasiakirja henkilötietojen käsittelystä palvelussuhteen aikana. '

Vaikutustenarvioinnit

Kuntakokeilun sähköisestä arkistoinnista tehtiin vaikutustenarviointi 15.12.2021. Siinä painottui tarve perehdyttää ja kouluttaa henkilöstöä sähköisen arkistoinnin toteuttamiseen. Tähän tarpeeseen vastattiin laatimalla arkistointiohje ja järjestämällä arkistoinnista koulutus (12/2021), josta tehtiin tallenne.

Lisäksi kuntakokeilussa tehtiin 13.12.2021 vaikutusten arvioinnin alkukartoitus asiakkaille tarjottavista työelämän korttikoulutuksista. Kartoituksen perusteella varsinainen vaikutustenarviointi pitää tehdä ennen palvelun käyttöönottoa.

Vaikutustenarvioinnin alkukartoitus Löytö-hankkeesta tehtiin 2021 kuluessa, täsmennetty viimeksi 12/2021. Kartoituksen perusteella vaikutustenarviointia ei tehty.

Kuntouttavassa työtoiminnassa ei tehty vuonna 2021 vaikutustenarviointeja.

Urbaania kasvua Vantaa –hankkeessa tehtiin vaikutustenarviointi helmikuussa 2021. Hankkeen palveluihin osallistuvien yritysten tietoja pidetään Hakosalossa. Raportointia varten hankkeen palveluiden osallistujista on pidetty rajoitetulla Teams-kanavalla listaa, josta ilmenee osallistujien nimi sekä yritys (ei muita henkilötietoja). Tälle kanavalle on pääsy Vantaan lisäksi muutamalla Metropolian ja Laurean työntekijöillä. Hankkeessa on tehty erilaisia proof of concept-kokeiluja digitaalisten työkalujen kehittämiseksi, jonka puitteissa myös tietosuojakysymyksiä tarkasteltiin. POC -kokeilut eivät kuitenkaan loppujen lopuksi vaatineet toimenpiteitä Vantaan kaupungin osalta.

My Business Hub – kaupunginosien kilpailukyvyyn kasvattaja -hanke (vaikutustenarviointi tehty). Esiin tulleet ongelmat: Vantaan kaupungin tietosuojan vaikutustenarvioinnin riskien kartoitus ja dokumentointi -lomakepohja ei sovellu kaikilta osin konsortiohankkeiden tietosuojan kartoitukseen. Konsortiohankkeissa on kaupungin lisäksi ulkopuolisia hanketoteuttajia (esim. oppilaitoksia), mikä tekee myös tietosuoja-asioista moniulotteisia ja vaatii asian tarkastelua useammasta näkökulmasta etenkin vastuiden selvittämiseksi.

Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

Kuntakokeilussa on käytössä TOS tiedonohjaussuunnitelma ja arkistointiohje, joita päivitetään tietosisällön ja laatutyön osalta aktiivisesti.

Löytö-hankkeessa tietojen elinkaaren hallintaan ei ole kehitetty toimintamallia. Hanke pyrkii korjaamaan tämän asian hankeautensa aikana.

Kuntouttavassa työtoiminnassa työskentelyyn liittyvät asiakkaan tiedot ovat asiakastietojärjestelmässä sekä g-asemalla, jotka ovat tietoturvallisia. Tiedot arkistoituvat asiakastietojärjestelmään. Valmennustaloilla asiakkaan tiedot ovat sosiaaliohjaajalla, työpajalla sekä työhönvalmentajilla niiltä osin, kun se on työn kannalta olennaista. Tiedot hävitetään, kun sopimus päättyy. Valmennustaloilla muiden kuin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden alkuperäiset sopimukset ja todistukset sekä esim. työkokeilun arviointilomake talletetaan työhönvalmentajan lukolliseen kaappiin.

Kasvupalveluiden omat nostot vuoden 2021 henkilötietojen käsittelyssä

Kuntakokeilun myötä muille kuin TYP-asiakkaille tarvitaan suostumuslomake esimerkiksi kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamisesta. Pandemian aikana lomakkeen täyttäminen on ollut haasteellista, koska lomake tarvitaan kirjallisena paperina. Apottiin on mahdollista tallentaa maininta asiakkaan suostumuslomakkeesta, mikä helpottaa verkostotyötä. Haasteena Kelan kanssa tehtävä yhteistyö, sillä Kela toivoo konkreettista suostumuslomaketta itselleen, Teamsin välttämistä asiakastyössä ja Tyypikalenterin käyttöä. Alkaneen kuntakokeilun myötä laadittiin käytänteet ja perehdytys arkistointikäytänteisiin.

Löytö-hankkeessa on sen ensimmäisen toimintavuoden 2021 kuluessa selvitetty toimialalla/palvelualueella/palveluyksikössä sitä leikkaavia prosesseja ja tiedon käsittelyä. Havaittuihin puutteisiin on puututtu ja ohjeistuksia on päivitetty. Olennaisin muutos on se, että hankintasopimukseen liittyen henkilötietoja ei kerätä eikä käsitellä. Työllisyyspalvelut ja Löytö-hanke käsittelee työttömyyteen liittyviä tietoja anonymisti.

Asiakkaan suostumuksella tietojen välittämiseen Apotin kautta toisesta palvelusta tehdään suostumuslomake, jotta voidaan tukea asiakkaan kuntoutumista työtoiminnassa moniammatillisesti asiakkuuden ollessa saman aikaisesti esim. aikuissosiaalityössä ja kuntouttavassa työtoiminnassa.

Apotin raportteja ja toimintoja on korjattu ja korjataan edelleen niin, että asiakastietoa sisältävistä Excel-taulukoista päästään kokonaan eroon.

Tietosuojatulla tavalla toimiminen kuuluu kaikkien työtehtäviin ja jokaisen tulisi perehtyä tietosuoja-asioihin. Vuonna 2022 käyttöön tulevat Vantaan kaupungin uudet tietosuojakoulutukset, jotka henkilötietoja käsittelevien työntekijöiden tulisi suorittaa 30.6.2022 mennessä.

Kaikki tietosuojaa koskevat ohjeistukset, lomakepohjat ja muut dokumentit tulee muokata/päivittää erikseen konsortiohankkeita (= hankkeet, joissa Vantaan kaupungin lisäksi on muita hanketoteuttajia) varten.

Vantaan kaupungin tietosuojavastaavan, lakimies Mikael Valtomaan mukaan (sp. Maarit Haavisto-Koskiselle 10.1.2022) mm. yhteisrekisterinpitäjyydestä on tarkoitus laatia ohjeistus ja mallit kaupungin toimialojen kanssa yhdessä kesään 2022 mennessä (kaupungin tietosuoja- ja tietoturvaryhmän aikataulutus). Valtomaan mukaan myös PKS-tietosuojaryhmässä asia on 2022 käsiteltävien asioiden listalla. Ehdotetaan, että konsortiohankkeiden tietosuoja-asiat kannattaisi selvittää ja työstää yhteistyössä muutaman sellaisen toimijan kanssa, jonka kanssa Vantaan kaupungilla on paljon hankeyhteistyötä, esimerkkinä Laurea AMK.

KUNTADEMOKRATIA

Henkilötietojen käsittely koronaepidemian aikana

Henkilötietojen käsittely paperisena on vähentynyt entisestään. Henkilöstöhallinto ym. tahot ovat koronan vuoksi alkaneet ottaa vastaan kaikkia henkilötietoja koskevia asiakirjoja sähköisinä. Tiedonhallintalaki edellyttää, että prosessit ovat sähköisiä vuoden 2022 alusta, joten hyppäykseen alamme olla valmiita.

Sähköisistä lomakkeista perustietoilmoitus ja työsopimusten allekirjoittaminen ovat olleet huomattavia parannuksia henkilötietojen käsittelyssä. Vaalien aikaan laadittiin muun muassa 260 työsopimusta.

Valtuustokauden vaihdoksen yhteydessä 2021 käsiteltiin lukumääräisesti enemmän henkilötietoja kuin tavallisesti. Vaihdesta on suunniteltu jo pitkään ennalta, ja prosessi eteni suunnitelmien mukaan. Haastavinta on ollut Teamsin kokonaisuuden

hallinta. Aikaisemmin henkilötiedot tallennettiin Astaan, nyt Teamsin kanavilta kopioitiin henkilötietoja toisiin kanaviin. Juuri tuo samojen henkilötietojen tarve eri asiakirjoissa on haasteellista, miten sen saa toimimaan sujuvasti.

Päivittäin kirjaamoon tulee parhaimmillaan kymmeniä tietopyyntöjä. Tämä prosessi on hankala, sillä henkilön tulee itse tunnistautua tietopyyntöä luovutettaessa, ja ainoita paikkoja tähän ovat Vantaa-infot. Prosessi rasittaa siis asiakasta, Vantaa-infoa sekä kirjaamoa tarpeettomilla käynneillä, kirjauksilla ja skannauksilla. Suurin osa tietopyynnöistä on terveystietojen kyselyjä, mitkä tulevat 2023 poistumaan. Kaupunkiin saapui yksi laajempi tietopyyntö, jossa jouduttiin perkaamaan jopa vanhoja sähköposteja.

Kehitteillä on sähköinen tietopyyntö vahvalla tunnistautumisella ja se on edennyt vuoden 2022 hankintaselvitykseen mutta mitään varmuutta ei ole sen eteenpäin menemiseen.

Kaupunkitasoinen ohje laadittiin tietopyyntöjen käsittelyyn, joka auttaa myös henkilötietojen käsittelyssä.

Valtuustoaloitteita ei oteta enää vastaan paperisena. Aloitteiden ongelma on ollut siinä, että asiakirjassa on useita nimiä ja paperi julkaistaan sellaisenaan netissä.

Eräiden tilastotietojen saamisessa on ollut ongelmia, kun asiakirja on pistetty salaiseksi, koska se sisältää henkilötietoja. Esim. lastensuojeluasioista ja korona-asioista on tarvittu numerotietoja ja määriä mutta se ei ole onnistunut, kun asiakirjaa ei ole osattu laatia rakenteisena tai kaksiosaisena. Asia on ratkennut kiertoteitse vaikkakin hankalan kautta. Henkilötietojen käsittelyyn pitäisi saada lisää koulutusta, mikä on salassapidettävää tietoa ja mikä ei, ja miten asiakirjan voi laatia rakenteisena.

Sairauslomatodistusten toimittaminen on ollut värikästä, sillä työntekijät lähettävät niitä jopa somekanavilta. Jos sähköpostiin ei pääse kotona, ei oikein löydy tietoturvallista tapaa lähettää niitä esimiehille.

Sähköposteista todettiin myös, että on riski säilyttää vanhoja sähköposteja. Ne sisältävät runsain mitoin henkilötietoja, joita emme enää tarvitse eikä ole suotavaa säilyttää.

Tietosuoja-rikkomuksia Kuntademokratiassa oli muutama, vaikka esim. vaalien aikaan henkilötunnuksiakin jouduttiin paljon käsittelemään. Työsopimus lähetettiin vahingossa sähköisesti väärälle henkilölle, ja sähköpostiketjussa olleisiin viesteihin oli jäänyt kaksi henkilötunnusta, jotka jatkolähtelyksessä menivät henkilölle, jolle ne eivät kuuluneet. Tapaukset korjattiin välittömästi ja niistä laadittiin tietosuoja-rikkomusasiakirja.

Informointiasiakirjat

Informointiasiakirjoja on Kuntademokratiassa laadittu kaksi, suhdetoiminnasta ja hallintoasioiden käsittelystä. Jälkimmäinen asiakirja sisältää sekä manuaaliset että sähköiset asiakirjaprosessit ja kattaa varsinkin asianhallintajärjestelmän Astan. Nämä vastaavat hyvin Kuntademokratian henkilötietojen käsittelyä.

Hallintoasioiden käsittely -asiakirja on melko yleisellä tasolla mutta, jos prosessia ruvettaisiin yksilöimään tarkemmin, informointiasiakirjoja joutuisi laatimaan useita lisää. Tällöin kuntalainen kokisi ongelmalliseksi oikean asiakirjan löytämisen, kun nyt jo kotisivuilla on yli 70 asiakirjaa.

Informointiasiakirjojen laatiminen on kunkin järjestelmän, rekisterin ja prosessin omistajan harteilla. Kuntademokratiassa ne tarkastetaan vuosittain

tietotilinpäätöksen yhteydessä, että ne vastaavat sen hetkisiä prosesseja. Uusien www-sivujen myötä informointiasiakirjojen muoto yhtenäistyy maaliskuussa 2022.

Vaikutustenarvioinnit

Asianhallintajärjestelmä Astasta ja sähköisestä arkistosta on tehty vaikutustenarviot vuosi kaksi sitten. Molemmissa on tarkoitus päivittää vaikutustenarviot tulevana keväänä, sillä Astassa on otettu Valmu käyttöön 2021 ja sähköinen arkisto otetaan tuotantokäyttöön alkuvuodesta 2022. Vaikutustenarviointi on sisällytetty hankinnan prosesseihin, mutta se pitää päivittää tuotantoon siirtymisen myötä. Tarvetta on myös tehdä alkukartoitus kaupunkiturvallisuuden tulevaan tilannekuvajärjestelmään liittyviä asioita, kuten tietosuojaa.

Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

Kuntademokratiaan kuuluu tiedonhallinnan ja kaupunginarkiston työntekijät, jotka ovat asiakirjahallinnon ja arkistoinnin asiantuntijoita. He hallinnoivat, ohjeistavat ja valvovat koko kaupungin asiakirjahallintoa ja sen myötä asiakirjojen elinkaarta. Perusohjeena on, että Kansallisarkisto määrää pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista ja Kuntaliiton oppaisiin sisältyy myös lyhyemmän aikaa säilytettävät asiakirjat. Kaupungin tulkinnot säilytysajoista pohjautuvat näihin auktoriteetteihin.

Elinkaaren hallinnan ydinaineisto sijaitsee Triplanin WebArkissa, jossa on kaupungin tiedonohjaussuunnitelma (TOS), ja jota päivitetään lähes päivittäin. TOS kattaa mm. kaikki Astaan tallennettavat asiakirjat.

Sähköisten asiakirjojen osalta asianhallintajärjestelmässä on hävitystoiminto, joka seuraa säilytysaikaa. Paperisten asiakirjojen kohdalla hävitys toteutetaan itse.

Todettiin, että Extranetissä on selkeä prosessi ja se toimii. Salaiset asiakirjat suojataan salasanalla ja salasanat lähetetään kokousosanottajille tekstiviestinä. Asiakirjat poistuvat pian kokouksen jälkeen.

Henkilötietojen poistamisessa kunnostauduttiin Trados-käännösprosessissa. Tällä hetkellä henkilötunnukset poistetaan tekstistä käännöksen jälkeen mutta järjestelmän muistiin oli jäänyt hetuja aikaisemmilta vuosilta. Nämä hävitettiin nyt ohjelmallisesti.

Teamsissa olevien asiakirjojen elinkaaren hallintaa tulisi pohtia laajemmin. Asiakirjat ovat kuitenkin varsin uusia mutta järjestelmä saattaa räjähtää pian käsiin. Organisaatiouudistuksen jälkeen on perustettu uusia Teamsejä eikä vanhoja ole välttämättä poistettu. Samalla projektilla saattaa olla useampia Teamsejä avattuna eri tarkoituksiin. Esimerkiksi sähköisellä arkistolla on kolme Teamsiä, jotka tulee hävittää, kun järjestelmä avataan tuotantoon. Suurin osa näistä asiakirjoista on kopioita ja käyttökappaleita, ja pitkäaikaiset säilytettävät asiakirjat on tallennettu Astaan. Työn kannalta joitakin asiakirjoja kannattaa säilyttää pidempään malleina, ja joskus joku hyvin dokumentoitu prosessi kannattaisi säilyttää kokonaisena. Käytännössä näitä tapauksia ei ole montaa. Prosessit, jotka jatkuvat tauon jälkeen, kannattaa myös käydä läpi, esimerkiksi vaalisivustosta pitäisi perata henkilötiedot jokaisten vaalien jälkeen.

Kun asiakirja saapuu kaupunkiin, se skannataan tai tallennetaan asianhallintajärjestelmään. Tällöin se saa metatiedot, jotka ohjaavat sitä elinkaarensa loppuun saakka. Jos jonkun tarvitsee nähdä asiakirjan, siitä lähetetään hänelle toimeksianto tai kopio. Jos asiakirja on paperinen, alkuperäistä ei toimiteta, vaan sen kopio joko sähköisenä tai paperisena. Vastaanottajan vastuulle jää asiakirjan asianmukainen hävittäminen. Jos asiakirja sisältää henkilötietoja, sen voi salata, jos sen lähettää sähköisesti. Esimerkiksi kaupunginarkiston tietopalvelussa henkilötunnuksellisia asiakirjoja ei lähetetä sähköpostitse vaan perinteisesti kirjeitse. Sähköisen arkiston tietopalvelu tulee korvaamaan tämän ratkaisun, kun asiakirja voidaan antaa järjestelmän kautta asiakkaalle käsiteltäväksi.

Meillä suurin riski on päätösten julkaisun yhteydessä, jos henkilötietoja joutuu nettiin.

Kuntademokratian omat nostot vuoden 2021 henkilötietojen käsittelyssä

Kuntademokratiassa koetaan Teams ja sähköpostit hankaliksi järjestelmiksi. Kumpaankin kerääntyy asiakirjoja eikä niihin ole selkeitä ohjeita, milloin asiakirjat tulee poistaa.

SISÄINEN TARKASTUS

Henkilötietojen käsittely korona epidemian aikana

Korona epidemialla ei ole ollut vaikutuksia sisäisessä tarkastuksessa tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn.

Informointiasiakirjat

Sisäinen tarkastus teki syksyllä 2020 tarkastuksen tietojärjestelmäselosteisiin ja henkilörekistereiden informointiasiakirjoihin. Tarkastuksessa havaittiin mm., että palvelualueet eivät olleet laatineet kaikista henkilörekistereistä informointiasiakirjoja tai ne eivät olleet ajan tasalla. Loppuvuodesta 2021 tehdyssä jälkitarkastuksessa toimialoilta saatujen vastausten perusteella henkilörekisterit on kartoitettu tai niitä ollaan juuri kartoittamassa ja niistä on laadittu informointiasiakirjat. Lisäksi tietoja päivitetään jatkuvasti kaupungin internet-sivuille. Kehitystyö siis jatkuu edelleen.

Vaikutustenarvioinnit

Palveluyksikössä on tehty vuoden 2021 aikana vaikutustenarviointi vuonna 2022 käyttöön otettavasta väärinkäytösten ilmoituskanavasta.

VIESTINTÄ

Henkilötietojen käsittely koronaepidemian aikana

Viestinnän palveluyksikkö on laatinut omistamiinsa palveluprosesseihin liittyvät henkilötietojen sisäiseen käyttöön tarkoitetut käsittelyselosteet sekä julkiset informointiasiakirjat. Asiakirjat on julkaistu vantaa.fi-sivustolla. Tietoisuus henkilötietojen ja yksityisyyden suojaamisesta on vahvistunut viestinnän tehtävissä edelleen. Viestintä on tuonut tietosuojaan liittyvät kysymykset esille toimialojen yhteisissä toimintaprosesseissa ja tarkastellut käyttäjille suunnattuja ohjeita tietosuojan näkökulmasta.

Informointiasiakirjat

Viestinnän palvelualueen yleiset ohjeet ovat luettavissa Tietosuoja ja tietoturva -sivulla intrassa. Viestinnän omien ohjeiden kartoitusta, päivitystä, kokoamista ja raportointia tehdään vuoden ympäri jatkuvasti. Ohjeistukset kootaan ja päivitetään Tietosuoja ja tietoturva -sivustolle, jotta ne ovat kaikkien saatavilla.

Vaikutustenarvioinnit

Viestintä on tehnyt uudesta vantaa.fi:stä alkukartoituksen vuonna 2021. Muita arviointeja on päivitetty. Alkukartoituslomakkeiden täyttämiseen viestintä käytti 20 tuntia. Viestinnästä vaikutustenarvioinnin tekemiseen on osallistunut kartoituksesta riippuen 2–4 henkilöä ja tarvittaessa projektipäällikkö tietohallinnosta.

Apsis -uutiskirjepalvelu

Alkukartoitus osoitti, että uutiskirjepalvelusta tulee tehdä vaikutustenarviointi. Alkukartoituksen esille nostamien kysymysten perusteella vaikutustenarvioinnissa selvitettiin erityisesti käyttäjien ohjeistusta tietosuojan noudattamiseen. Järjestelmän automaatiotoiminnallisuuksien käyttöönotto velvoittaa arvioimaan tietosuojan uudelleen. Korkeita riskejä ei havaittu. Järjestelmän toimittajan kanssa yhteistyö on sujunut hyvin. Toimittajat ovat tietoisia tietosuojasäännöksistä.

Siteimprove

Alkukartoitus osoitti, että vaikutustenarviointi tulee tehdä saavutettavuuden monitorointityökalu Siteimprovesta, koska järjestelmässä käsitellään henkilöiden sijaintitietoja. Korkeita riskejä ei havaittu. Analytiikasta näkee anonymisoidun sijaintitiedon, jota ei voi liittää henkilöön.

Meltwater

Alkukartoitus osoitti, että mediaseurannan työkalusta tulee tehdä vaikutustenarviointi. Korkeita riskejä ei havaittu. Palvelu sisältää sisäisten käyttäjien nimet ja sähköpostiosoitteet, toimittaja vastaa mediatietokannasta. Vuoden 2022 uusien tietojen perusteella havaittiin, että osa toimittajan palvelimista sijaitsee Yhdysvalloissa, asia on Vantaan tietosuojaryhmän arvioitavana ja viestintä odottaa vahvistusta tietohallinnolta ja tietosuojaryhmältä. Saman toimittajan sosiaalisen median monitorointityökalun Sproutin alkukartoitus on vielä tehtävänä.

Aineistopankin kuvauslupa

Aineistopankin kuvausluvasta tehtiin vaikutustenarviointi. Kuvauslupa sisältää henkilötietoja ja tunnistetietoja. Lupa tallennetaan jatkossa Vantaan aineistopankkiin käyttäjäoikeuksien taakse. Luvan pystyvät näkemään vain määritellyt henkilöt. Aineistopankkiin arkistoidut luvat pystytään yhdistämään kuviin, joka edesauttaa kuvankäyttöoikeuksien hallintaa.

Viestinnän omat nostot vuoden 2021 henkilötietojen käsittelyssä

Tunnistetut prosessien ja toimintojen kehittämiskohteet ja tekeillä olevat alkukartoitukset:

Aineistopankin alkukartoitus. Kuvien käytön ja luovutuksen toimintatapoja tarkistetaan ja dokumentoidaan edelleen.

Nykyisen vantaa.fi -sivuston alkukartoitus, jonka perusteella upotettavien sisältöjen osalta viestintä pyytää tietoturvapäälliköltä tietosuojalausuntoa ja linjausta Microsoft 365 tuotteiden käytöstä verkkoviestinnässä. Linjauksia on tehty muissa isoissa kaupungeissa.

Sproutin alkukartoitus edelleen työn alla.

Tapahtumakalenterin alkukartoitus tehty, kartoitusta on täsmennettävä tietojen säilytyksen osalta.

Vantaa-kanavan alkukartoitus: priorisointikriteereinä ovat käsiteltävien henkilötietojen määrä tai arkaluonteisuus tai epäily prosessin/järjestelmän toimivuudesta siltä osin, että lainmukainen henkilötietojen käsittely voi mahdollisesti vaarantua.

HENKILÖSTÖ- JA KONSERNIPALVELUT

Henkilötietojen käsittely koronaepidemian aikana

Henkilötietojen käsittelyssä koronaepidemian aikana toimittiin normaalien hr-prosessien sekä edellisen vuoden koronaohjeistusten mukaisesti käyttäen tiedon välittämisessä hr-järjestelmän itsepalvelujen lisäksi HR-palvelukanavaa ja OmaVantaan suojattua sähköistä asiointia.

HR-palvelukanavaa on vuoden 2021 aikana edelleen kehitetty siten, että hr-prosesseihin ei jää enää manuaaliprosesseja ja kaikki hr-palvelut olisi mahdollista tuottaa myös etätyössä. Ennen uusien toiminnollisuuksien lisäämistä palvelukanavalle on järjestelmätoimittajan kanssa yhteistyössä varmistettu, että henkilötietoja voidaan käsitellä tietoturvallisesti.

Asiakasasioita ei ole jäänyt hoitamatta koronan takia. Kaikkia asioita ei kuitenkaan tietosuojasyistä voida käsitellä HR-palvelukanavalla, kuten turvakiellon piirissä olevien henkilöiden asioita. Nämä asiat käsitellään omissa prosesseissaan.

HR-palvelukanavaa sekä sen prosesseja ja toiminnollisuuksia kehitetään jatkuvasti. Ongelmia on palvelun käyttäjille tuottanut se, että eduvantaa -verkon käyttäjillä ei ole aivan samanlaista pääsyä HR-palvelukanavalle kuin hallinnon verkon käyttäjillä.

Aikajana -työvuorosuunnittelu- ja optimointijärjestelmän henkilötietojen käsittelyssä on tapahtunut laajentumista vuoden 2021 aikana. Henkilötietojen käsittelyssä on otettu käyttöön robottisiirrot, joilla työaikakorvauksia ja valvonta-aterioita siirretään Aikajanasta palkkajärjestelmän maksutapahtumiin. Lisäksi henkilötietoja käsitellään

Aikajanassa aiempaa laajemmalle käyttäjämäärälle, sillä vuoden 2021 aikana järjestelmään on tuotu käyttäjryhmiä poistuvasta työvuorosuunnittelujärjestelmästä. Henkilötietojen käsittely Aikajanassa ei muuttunut koronaepidemiasta johtuvista syistä. Henkilötietojen käsittelyprosessit ovat muilta osin pysyneet ennallaan.

Aikajanassa ei ole jäänyt hoitamatta asiakasasioita eikä henkilötietojen käsittelyyn tai koronaepidemiaan liittyviä ongelmia noussut esille.

Muiden keskitettyjen, työnantajatoiminnassa käytettävien hr-järjestelmien (eHijat hr- ja palkkajärjestelmä, sap hr, Laura, Tutka, Eazybreak/ePassi) osalta henkilötietojen käsittely on sujunut entiseen tapaan.

Informointiasiakirjat

Sisäinen tarkastus kiinnitti vuonna 2020 huomiota informointiasiakirjoihin. Tarkastushuomioita käsiteltiin tämän jälkeen tietoturva- ja tietosuojatyöryhmässä, jossa todettiin, että informointiasiakirjat pitää saattaa vastaamaan laissa niille asetettuja vaatimuksia.

Informointiasiakirjat keskitetyn hr:n vastuulla olevien henkilötietojen käsittelyssä on laadittu kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Alun perin laadittiin informointiasiakirjat henkilötietojen käsittelystä rekrytoinnissa, palvelussuhteen aloituksessa ja sen aikana sekä henkilötietojen käsittelystä palkkioiden ja korvausten maksatuksessa. Hr-palvelukanavan Informointiasiakirja on julkaistu intrassa marraskuussa 2021. Lisäksi valmisteilla oli informointiasiakirja Aikajanasta. Informointiasiakirjoja ajantasaistetaan sitä mukaan, kun käyttöön tulee uusia järjestelmiä tai vanhoja uudistetaan.

Järjestelmäkohtaisesti on laadittu selosteet käsittelytoimista. Joissakin sähköisissä palveluissa on käytössä palveluntuottajan omia tietosuojaselosteita.

Keskitetyssä hr:ssä toimitaan Vantaan tietosuojapolitiikan mukaisesti ja tietojen (prosessin) omistajan vastuulla on, että ohjeiden mukaiset informointiasiakirjat ja selosteet laaditaan ja niiden ylläpidosta huolehditaan säännönmukaisesti.

Vaikutustenarvioinnit

Lista kaikista keskitetyn hr:n vastuulla olevien järjestelmien vaikutustenarvioinneista on koottu liitteenä olevaan Excel-taulukkoon

Vaikutustenarviointien perusteella voidaan todeta, että uusissa järjestelmissä pystytään pääsääntöisesti vastaamaan tietosuojaa ja tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön vaatimuksiin. Vanhoista järjestelmistä erityisesti eHijat -hr- ja palkkajärjestelmä vastaa vaatimuksiin huonoiten. Kyseessä on kuitenkin elinkaarensa lopussa oleva järjestelmä, joka korvataan vuoden 2022 aikana kokonaan uudella järjestelmällä. Näin ollen poistuvaan järjestelmään luotiin väliaikaiset ratkaisut, joiden avulla varmistetaan järjestelmän tietoturvallinen käyttö järjestelmävaihtoon saakka.

Aikajanasta on tehty vaikutustenarvioinnin alkukartoitus käyttöönottoprojektin aikana vuonna 2019. Tuolloin on todettu, että vaikutustenarvioinnin riskikartoitusta ei ole tarpeen tehdä, mutta että tilanne tulee uudelleenarvioida, kun otetaan käyttöön työaikakorvausten siirrot palkkahallintoon. Vaikutustenarvioinnin tekeminen on aikataulutettu vuodelle 2022.

HR-palvelukanavasta on tehty alkukartoitus, mutta tietohallinnon omistamasta järjestelmästä varsinaista riskianalyysiä ei ole vielä tehty. Lauran osalta vaikutustenarvioinnin valmistelu on aikataulutettu ja työ aloitetaan keväällä 2022.

Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

Keskitetyssä HR:ssä ei ole dokumentoitua toimintamallia tietojen elinkaaren hallintaan. Sekä sähköisten että paperisten tietojen elinkaaren hallinnasta vastaaminen kuuluu jokaisen hr-prosessin ja -järjestelmän omistavan päällikön tehtäviin omalla vastualueellaan. Järjestelmien pääkäyttäjän vastuulla on tilata tarvittavat tietojen poistot. Uudemmissa järjestelmissä on käytössä tai ollaan ottamassa käyttöön automaattisia poistoja. Tietojen säilytysajat on kirjattu arkistointisuunnitelmiin.

Aikajana toimii työaikatietojen sähköisenä arkistona. Järjestelmään arkistoituu esimiehen julkaisemat työvuoroluettelot, työntekijän tekemät työaikaleimaukset sekä esimiehen hyväksymä lopullinen työaikatoteutuma. Tiedot tullaan poistamaan automaattisilla poistoilla vaaditun säilytysajan päätyttyä. Poistotoimintoa ei ole vielä rakennettu järjestelmään, sillä järjestelmä ei ole ollut käytössä vielä niin pitkään, että poistot olisivat ajankohtaisia. Keskustelua automaattisten poistojen käyttöönottamiseksi on ollut järjestelmätoimittajan kanssa.

Aikajanasta esimies pystyy tulostamaan työvuoroluetteloita myös paperisena. Paperisten työvuoroluetteloiden säilyttämisajasta ja hävittämisestä ei ole erikseen ohjeistettu, vaan ohjeistus löytyy kaupunkitasoisesti Palvelussuhdekäsikirjan ohjeesta TA13 Työaikasuunnittelu (KVTES ja TS).

Hr-palvelukanavassa palvelupyynnöiltä poistetaan liitteenä olevat arkaluonteiset liitteet. Toimittajalta on pyydetty selvitystä, voiko näiden osalta saada muistutuksen liitteen poistamiseksi ratkaisun yhteydessä. HR-palvelukanavalle on suunniteltu tietojen arkistointi lisäämään tietoturvaa. Kehitystyö on suunniteltu vuodelle 2023, jolloin HR-palvelukanava on ollut käytössä kuluva + 2 vuotta.

Lauraa koskevassa sopimuksessa on määritelty henkilötietojen käsittelyä koskevat toimintatavat. Työnantajapalveluiden, Lauran järjestelmätoimittajan ja tietohallinnon kanssa pidetään säännöllisiä tapaamisia, joissa asioita käsitellään. Lauran työhakijoita koskevat tiedot eli työpaikkahakemukset hävitetään noin kahden ja puolen vuoden kuluttua siitä hetkestä, kun valintapäätös on tehty, jos päätöstä ei ole riitautettu tai työpaikkahakemuksen tietojen säilyttämiselle ei ole muuta vastaavaa erityistä lainmukaista perustetta. Vakinaiseen virka- tai työsuhteeseen valitun henkilön hakemus ja hakijayhteenveto, joka ei sisällä yhteystietoja, siirretään arkistointijärjestelmään (ASTA). Vantaalla asian käytännössä hoitaa robottipalvelut.

Sopimuksen päättyessä palveluntuottajien kanssa sovitaan erikseen tietojen palautuksesta sopimuksen päätyttyä, ellei asiasta ole jo sovittu palvelusopimuksen laatimisen yhteydessä. Palautuvat tiedot tallennetaan sähköiseen arkistoon tai muuhun erikseen sovittavaan tietokantaan.

Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2021 henkilötietojen käsittelyssä

Keskitettyssä hr:ssä ei pystytty vuoden 2021 aikana tuottamaan tavoitteen mukaisesti kaikkia lainsäädännön edellyttämiä vaikutustenarviointeja. Näiden ajan tasalle saattaminen ja vaadittavien dokumenttien laatiminen on nostettava keskitetyn hr:n palveluyksiköiden toimintasuunnitelmiin.

Samoin tavoitteeksi tulee asettaa tiedon elinkaaren hallinnan toimintamallin suunnittelu ja dokumentointi järjestelmäkohtaisesti.

KAUPUNKIKULTTUURIN TOIMIALA

Henkilötietojen käsittely koronapandemian aikana

Koronaviruksen aiheuttama siirtyminen etätyöskentelyyn ja kaupunkikulttuurin palveluissa osin myös etäasiointiin oli kaupunkikulttuurin toimialalla edelleen ajankohtaista vuonna 2021. Koronan vuoksi yhteiskunnallisia toimintoja on siirtynyt sähköiseen verkkoympäristöön. Yhteiskunnallisen muutoksen seurauksena myös tietosuojan merkitys on korostunut.

Palveluissa on noudatettu henkilötietojen käsittelyssä kaupunkitasoisia linjauksia ja niiltä osin, kun palveluita on siirretty verkkoon, on palveluissa hyödynnetty jo olemassa olevia verkkoalustoja. Käytännössä koronaviruksen aiheuttamat henkilötietojen käsittelytilanteet ovat liittyneet pääasiassa kaupungin asemaan työnantajana, joten kyse on työntekijöiden henkilötietojen käsittelyn oikeudellisten reunaehtojen sekä käsittelytarpeen selvittämisestä. Käsittelyn oikeudelliset reunaehdot on huomioitu kaupunkitasoisessa linjauksessa, eikä toimialalla ole muista toimialoista poikkeavia tarpeita työntekijöiden henkilötietojen käsittelylle. Kaupungin linjasta poikkeavia menettelytapoja tai uusia henkilötietojen käsittelyjärjestelmiä ei ole otettu käyttöön.

Informointiasiakirjat

Kaupunkikulttuurin toimialan kaikki informointiasiakirjat ja käsittelytoimiselosteet päivitettiin keväällä 2021. Pääpainona päivityksissä oli rekisterinpitäjää ja yhteyshenkilöitä koskevien tietojen ajantasaistaminen nykyistä organisaatiomallia vastaavaksi, ja myös pieniä asiamuutoksia tehtiin tarvittaessa. Lisäksi uusia informointiasiakirjoja on tehty ja olemassa olevia päivitetty tarpeen mukaan pitkin vuotta vaikutustenarviointiprosessien valmistuessa tai päivittyessä taikka

henkilötietojen käsittelyssä tapahtuvien muutosten perusteella. Kaupunkikulttuurin toimialan informointiasiakirjat ja käsittelytoimiselosteet ovatkin nykyisellään lähes täysin yhtenäisiä ulkoasuiltaan ja ne löytyvät kaupungin julkisilta verkkosivuilta pdf-muodossa.

Myös toimialan sisäiset käsittelytoimiselosteet on pääosin keväällä 2021 ja osittain syksyllä 2021 päivitetty kokonaisuudessaan, ja myös käsittelytoimiselosteasiakirjat ovat nykyisellään yhtenäisiä ulkoasuiltaan.

Kaupunkikulttuurin toimialalla palvelualueet vastaavat ensisijaisesti toimintojensa informointiasiakirjojen sisällön ylläpitämisestä, sillä niillä on tarkin tieto toiminnoistaan, joissa henkilötietoja käsitellään. Toimialan yhteisten palvelujen hallinto ja valmistelu -tiimi toimii kuitenkin vahvasti palvelualueiden asiantuntija-apuna ja teknisenä tukena informointiasiakirjojen päivittämisessä. Toimialan yhteisten palvelujen lakimies toimii toimialan tietosuojavastuuhenkilönä ja on palvelualueiden asiantuntija-apuna informointiasiakirjojen sisältöjä koskevissa kysymyksissä.

Vaikutustenarvioinnit

Vaikutustenarviointien laatimisessa on noudatettu kaupunkitasoista ohjeistusta ja hyödynnetty kaupungin yhteisiä vaikutustenarviointityökaluja. Lisäksi toimialan tietosuojavastuuhenkilö on laatinut prosessikaavion toimialalle vaikutustenarviointien läpiviemiseen. Alkukartoituksia ja vaikutustenarviointeja on tehty sitä mukaa, kun uusia henkilötietorekistereitä on syntynyt tai olemassa olevissa toiminnoissa on havaittu henkilörekistereitä, joista ei vielä ole tietosuojan vaikutustenarviointia tehty. Vuonna 2021 aloitettiin 17 vaikutustenarviointia, joista suurin osa myös valmistui saman vuoden aikana. Olemassa olevien henkilörekistereiden vaikutustenarviointeja päivitettiin tarpeen mukaan. Osassa toimialan palvelualueita tehtiin vuoden aikana tarkkaa kartoitusta palvelualueiden vaikutustenarviointien statuksista.

Vaikutustenarviointien perusteella toimialalla on käsitelty potentiaalisia tietosuojariskejä ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista. Toimialalla käytössä oleviin henkilörekistereihin liittyy pääasiassa vain vähäisiä riskejä, sillä toimialan rekisterit ovat pääasiassa suostumusperusteisia, joiden tietosuojariskit ovat kohtuullisin toimenpitein hallittavissa. Riskit liittyvät mm. teknisiin tietoturvaratkaisuihin, henkilöstön kykyyn käyttää laitteita tietoturvallisesti sekä fyysisesti tapahtuvissa palveluissa henkilötietojen suojaamiseen sivullisten henkilöiden läsnä ollessa.

Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

Henkilötietojen elinkaari pyritään suunnittelemaan ennen kaikkea vaikutustenarviointiprosesseissa, joissa henkilötietojen käsittelyperusteen perusteella määritellään henkilötietojen säilyttämisaika. Asiasta sovitaan myös palveluntuottajien kanssa laadittavissa sopimuksissa. Henkilötietojen säilyttämisaikojen koordinoinnista ja rekisterien sekä asiakirjojen hävittämisestä vastaavat projektinomistajat.

Resursointi tietosuoja-asioihin

Kaupunkikulttuurin toimialalla tietosuoja-asioiden resurssit nojaavat pitkälti toimialan tietosuojavastuuhenkilönä toimivan toimialan lakimiehen resurssiin sekä palvelualueilla toimivan henkilöstön panokseen mm. vaikutustenarviointien vetämisessä. Kaikki näistä hoitavat siis tietosuojaan liittyviä asioita muiden työtehtäviensä ohessa.

Loppuvuodesta kaupungin johtoryhmässä linjattiin, että jokaisen toimialan tulisi nimetä olemassa olevasta henkilöstöstään vaikutustenarviointien vetäjät, mutta tällaista resurssia ei ole toistaiseksi löydetty toimialan olemassa olevasta henkilöstöstä. Vaikutustenarviointien vetäjän nimeäminen toimialalle tai palvelualueille edellyttäisikin henkilöstöresurssin lisäämistä. Nykyisillä resursseilla vaikutustenarviointien vetovastuuta ei siis pystytä toimialalla keskittämään, vaan vaikutustenarviointien vetovastuu säilyy toimialalla projektinomistajilla tai projektien vetäjillä, ja tietosuojavastuuhenkilö toimii vaikutustenarviointiprosessien asiantuntija-apuna.

Kaupunkikulttuurin toimialan omat nostot vuoden 2021 henkilötietojen käsittelyssä

Vantaan kaupungin nykyisessä organisaatiomallissa kaupunkikulttuurin toimialaan kuuluvat kulttuuri-, nuoriso-, liikunta- sekä kirjasto- ja asukaspalvelut. Koko toimialan tukipalveluista huolehtii kaupunkikulttuurin toimialan yhteiset palvelut, johon kuuluu mm. talous- ja hallintopalvelut.

Kaupungin tietosuojavastaava koulutti koko kaupunkikulttuurin toimialan henkilöstöä marraskuussa 2021 tietoturvaloukkausilmoituksista. Toimialalla on vuoden 2021 aikana laadittu ja jaettu koulutusmateriaaleja myös vaikutustenarviointiprosessista. Toimialalla tehtiin vuoden 2021 aikana 3 tietoturvaloukkausilmoitusta. Henkilötietojen tarkastus- ja poistopyyntöjä ei ole saapunut toimialalle vuonna 2021 lainkaan.

Kaupungin johtoryhmä teki syksyllä 2021 päätöksen henkilöstön pakollisista tietosuoja- ja tietoturvakoulutuksista, ja koulutuksista tiedottaminen aloitettiin toimialalla.

TIETOHALLINTO

Henkilötietojen käsittely korona epidemian aikana

Koronaepidemia ja sen mukanaan tuoma etätyöskentely ei sinällään vaikuttanut Tietohallinnon omaan henkilötietojen käsittelyyn mitenkään. Tietohallinto on ollut kuitenkin vahvassa roolissa taustalla, kun suuri määrä kaupungin työnteosta siirtyi etänä tehtäväksi.

Kaiken kaikkiaan Tietohallinnon näkökulmasta koronaepidemian aiheuttamista poikkeusoloista on toisenakin vuonna selvitty hyvin.

Informointiasiakirjat

Tietohallinto on yleisesti sovellusten ja järjestelmien suhteen toimialoja avustava taho. Myös informointiasiakirjojen suhteen päävastuu niistä on toimialoilla ja Tietohallinnon rooli on osallistua asiaan tarvittavissa määrin.

Vaikutustenarvioinnit

Vuoden 2019 tietotilinpäätöksen linjauksen mukaan Tietohallinnon vastuulla olevissa järjestelmissä ei käsitellä arkaluontoisia henkilötietoja, joten niihin ei pääsääntöisesti ole tehty vaikutustenarviointeja. Vuonna 2021 vaikutustenarviointi tehtiin ServiceNow ITSM -järjestelmästä.

Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

Koska Tietohallinto on pääsääntöisesti toimialoja avustava taho, ei sillä itsellään ole juurikaan henkilötietoja käsiteltävänä. Poikkeuksen muodostavat teknisluontoiset, erityisesti identiteetinhallintaan liittyvät tiedot (lähinnä siis käyttäjätunnukset), joihin on oma prosessinsa luomisesta poistamiseen henkilöstöhallinnasta tulevien herätteiden perusteella.

Tietohallinnon omat nostot vuoden 2021 henkilötietojen käsittelyssä

Tietohallinto on näköalapaikalla suhteessa toimialojen (henkilö-) tietojen käsittelyyn. Toimialat ottavat henkilötietojen käsittelyssä tietosuojanäkökulmat huomioon ja

esimerkiksi vaikutustenarviointeja tehdään laajasti ja niissä käytetään Tietohallinnon asiantuntijoita apuna.

TIETOTILINPÄÄTÖKSEN LIITTEET

LIITE 1: VUODEN 2021 TIETOTILINPÄÄTÖKSEN RAKENNE

Vuoden 2021 tietotilinpäätöksessä keskitytään seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

1) Henkilötietojen käsittely korona epidemian aikana

- Miten henkilötietojen käsittely on sujunut verrattuna edelliseen vuoteen
- Onko löydetty parempia prosesseja ja tapoja käsitellä henkilötietoja
- Onko asiakasasioita jäänyt hoitamatta tai niiden hoitaminen on jäänyt vaillinaiseksi
- Minkälaisia ongelmia on ollut
- Asiakkaiden palaute
- Kehitysehdotuksia

2) Informointiasiakirjat

- Sisäinen tarkastus kiinnitti 2020 huomiota informointiasiakirjoihin
- Asiaa käsiteltiin tämän jälkeen tietoturva- ja tietosuojatyöryhmässä ja informointiasiakirjat tuli saattaa vastaamaan laissa niille asetettuja vaatimuksia
- Miten informointiasiakirjat korjattiin vastaamaan lainsäädäntöä
- Onko kaikki informointiasiakirjat tällä hetkellä kaupungin ohjeistuksen mukaisia
- Onko kaikista asiakkaalle suunnatuista palveluista laadittu informointiasiakirja, niin että se on asiakkaalle ymmärrettävää ja hän saa tarvittavan informaation hänen tietojensa käsittelystä kyseisessä palvelussa
- Onko käytössä liian yleisellä tasolla olevia informointiasiakirjoja
- Onko toimialalla/palvelualueella suunniteltu prosessi informointiasiakirjojen ajan tasalla pitämiseksi
- Kenen vastuulla on informointiasiakirjojen tekeminen ja päivittäminen
- Miten vastuut informointiasiakirjojen ylläpidosta ja ajantasaisuudesta on toteutettu
- Kuinka usein informointiasiakirjojen ajantasaisuus tarkastetaan
- Kuinka usein informointiasiakirjojen ajantasaisuus tarkastetaan

3) Vaikutustenarvioinnit

- Lista kaikista toimialalla/palvelualueella tehdyistä vaikutustenarvioinneista liitteenä olevaan excell-taulukkoon
- Keskeiset hyödyt ja ongelmat mitä vaikutustenarvioinnit ovat tuoneet esiin
- Mitkä asiat ovat vaikutustenarviointien perusteella kunnossa

- Mitkä asiat eivät ole vaikutustenarviointien perusteella kunnossa

4) Käsiteltävien henkilötietojen elinkaaren hallinta

- Minkälainen toimintamalli toimialalla/palvelualueella on tietojen elinkaaren hallintaan
- Onko dokumentoitu ja jos on, niin dokumentti liitteeksi tähän tietotilinpäätökseen
- Henkilötietojen poistaminen ja asiakirjojen hävittäminen säilytysaikojen päättyessä on osa tiedon elinkaarenhallintaa
- Miten huolehditaan siitä, että sähköiset ja paperiset asiakirjat hävitetään kun, niitä ei saa enää käsitellä joko lain tai sopimuksen perusteella eli pystytään huolehtimaan säilytysajoista
- Keiden tehtäväkuvaan kuuluu huolehtia tietojen elinkaaren hallinnasta
- Miten palveluntuottajien kanssa sovitaan tietojen palautuksesta sopimuksen päätyttyä
- Miten varmistetaan, että palveluntuottajan kaikki sähköisesti ja manuaalisesti tallennetut asiakirjat palautuvat
- Mihin palautuvat tiedot tallennetaan tai paperiset asiakirjat arkistoidaan

5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2020 henkilötietojen käsittelyssä

LIITE 2: VANTAAN KAUPUNGIN HENKILÖTIETOJEN TIETOTURVALOUKKAUKSET 2021 TOIMIALOITTAIN

TOIMIALA	LOUKKAUKSIEN LKM
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	136
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala	45
Kaupunkiympäristön toimiala	1
Kaupunkistrategian ja johdon toimiala	10
Kaupunkikulttuurin toimiala	2
Työllisyyspalvelut	8
YHTEENSÄ	

LIITE 3: VANTAAN KAUPUNGIN HENKILÖTIETOJEN TIETOTURVALOUKKAUKSET 2021

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALA

Tammikuu 2021	• Hoitaja haki tietoja asiakkaan nimellä • Esille tuli saman niminen henkilö, jolla ei ollut hoitosuhdetta • Henkilön lokitietoihin tuli merkintä, että tiedot avattu päihde- ja mielenterveyspalveluissa
	• Vantaan pääkäyttäjä oli luomassa vantaalaiselle ammattihenkilölle käyttäjätunnuksia Apotti järjestelmään. Järjestelmä herjasi, että sähköposti on jo toisella käyttäjällä mutta vantaalta ei löytynyt toista samannimistä käyttäjää. • Vantaan pääkäyttäjä hyväksynyt käyttöoikeus pyynnön, jolloin sähköposti ollut käytössä kahdella samannimisellä ammattihenkilöllä. • toisen samannimisen ammattihenkilön tunnuksia ei ollut poistettu, vaikka hän oli poistunut Vantaan palveluksesta. • Mahdollisuus nähdä vantaalaisten tietoja 3 h ajan • Varmistettu, ettei tänä aikana tietoja ollut katsottu
	• Haettu asiakasta potilastietojärjestelmästä nimellä eikä henkilötunnuksella. • Vahingossa avattu väärän henkilön tiedot, jolla hyvin samankaltainen nimi • Apotin kertomuksen etusivu ja palvelukontaktien tarkastelua
	• Asiakkaan tietoihin kirjattu "Potilas nyt sairaalassa. Potilas ei ole tarvinnut asvahoitajaa. Potilaan palvelut on kohdentuneet oikein. Lopetetaan asiakkuus." • Omainen huolestui asiasta ja luuli, että kirjoitettu teksti tarkoitti, että asiakas on kuollut
	• Toimistosihteerä käsitteli terveysasemilta tulevaa arkistoitavaa materiaalia. Jolloin avasi epähuomiossa väärän henkilön henkilöhakukentän. • Loukkauksen kohde on työtoveri, joka työskentelee samassa yksikössä. • Henkilöhakukenttä on avattu jossa näkyy potilaan henkilö- ja osoitetiedot • Tietoturvaloukkauksen kohde havaitsi itse loukkauksen • Asiasta pyydettiin selvitys ja esimiehen mukaan kyse oli vahingosta eli tahattomasta teosta • Ilmoitus TSV:lle
	• Oppilasterveydenhuollossa oppilaan käynti kirjattiin toisen oppilaan tietoihin • Tuloste annettiin oppilaalle vietäväksi huoltajalle • Huoltaja huomasi asian • Oppilaat asuivat samassa rapussa • Ilmoitus TSV:lle
	• Väärälle asiakkaalle kirjattiin tietoja • Työntekijä kirjasi nuorelle heidän tämän päiväisen puhelinkeskustelun, ja huomasi heti, että kirjaus meni vahingossa väärän nuoren päivittäiskirjaukseen • Väärä kirjaus poistettiin ja asiakkaat eivät ole nähneet kirjauksia
	• Sähköpostia lähetettiin väärälle henkilölle • Osoitekentässä oli yhden väärän henkilön nimi

Helmikuu
2021

• Henkilötiedot ja sosiaalihuollon tietoja • Ilmoitus TSV:lle	
• osassa ammattikäyttäjien lokitapahtumissa oli virheellinen kirjautumisyksikkö, tai tieto kirjautumisyksiköstä puuttui • Lokimerkinnöissä voi olla virheitä kaikkien tapahtumien osalta vai vain osan tapahtumien osalta. • Lokimerkintöihin on voinut tulla osittain päällekkäisiä, ristiriitaisia merkintöjä. • Yhdestä tietojen katselusta voi syntyä merkintä useammasta tapahtumasta muutaman sekunnin sisään	
• Historiakuvaa välilehti, joka näyttää Apotti järjestelmän käyttäjälle terveydenhuollon tietoja on ollut virheellisesti sosiaalihuollon työntekijällä näkyvissä. • Sosiaalihuollon työntekijä pääsi siis katsomaan asiakkaiden terveydenhuollon tietoja, vaikka hänellä ei olisi pitänyt päästä näitä tarkastelemaan. • Kaikkia asiakkaita, jotka ovat asioineet sosiaalihuollon työntekijöiden kanssa, joilla oli virheellinen näkyvyys terveydenhuollon rekisterin tietoihin.	
• Lentoasemalla koronatestissä jaettu valmiiksi täytettyjä henkilötietolomakkeita jonossa olijoille • Yhteensä 10 kpl • Lomakkeissa nimi, henkilötunnus ja osoite • Asiakkaan huomattua asian, lomakkeet kerätty heti pois • Ilmoitus TSV:lle	
• Ammattikäyttäjille on merkitty Apotin SIEMissä olevassa käyttölokissa virheellisiä kirjautumisyksiköitä tai tieto kirjautumisyksiköstä puuttuu. • Lokimerkinnöissä voi olla virheitä kaikkien tapahtumien osalta tai vain osan tapahtumien osalta. Lokimerkintöihin on voinut tulla osittain päällekkäisiä, ristiriitaisia merkintöjä. • Yhdestä tietojen katselusta voi syntyä merkintä useammasta tapahtumasta muutaman sekunnin sisään. • Potilastiedon käsittelytapahtumista syntyneet lokimerkinnät voivat käyttäjän kirjautumisyksikön osalta poiketa todellisesta tietojen käsittelyhetken mukaisesta tilanteesta.	
• sosiaalihuollon työntekijä tehnyt Apotille häiriöilmoituksen, että hänelle aukeaa ponnahdusikkuna, jossa kerrotaan ohje, kuinka toimia asiakkaan lääkityksen kassa. • Sosiaalihuollon puolelle näkyi terveydenhuollon tietoja	
• Asiakkaan potilaspapereita kerättiin tietopyyntöä varten • Tietopyyntöön oli jo vastattu	
• Sosiaalityöntekijä lähetti vahingossa sähköpostilla Nupin työntekijälle tiedot asiakkaalle tehdystä päätöksestä. • Sähköpostiviestin piti mennä toiselle sosiaalityöntekijälle samassa tiimissä päätösmallina. • Lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen etunimen ja hänen oheishuoltajansa koko nimen sekä oheishuoltajalle maksettavista maksuista tehdyn päätöksen	

Maaliskuu 2021	sisällön.
	- Kirje lähetetty väärälle työntekijälle - Kirje on sitä ennen kiertänyt monessa toimipisteessä ja ei ole tietoa kuinka moni on kirjeen avannut - Kirjeessä mainitaan potilaan koko nimi, henkilötunnus ja se, että lähettämisen syynä ollut määrittämätön masennustila
	- Kirje lähetetty väärälle työntekijälle - Kirje on sitä ennen kiertänyt monessa toimipisteessä ja ei ole tietoa kuinka moni on kirjeen avannut - Kirjeessä mainitaan potilaan koko nimi, henkilötunnus ja se, että lähettämisen syynä ollut määrittämätön masennustila
	- Lähihoitajan käytössä ollut asiakaslista katos - Asiakkaiden tietoja, osoite, henkilötunnus, käynnin sisällön kuvausta - Koski 5 asiakasta
	- Loppukäyttäjä kirjautunut virheellisesti Apotin VAL-ympäristöön harjoitusympäristön sijasta ja nähnyt ympäristössä oikeiden loppukäyttäjien nimiä - yhteiskäyttötunnuksilla ei olisi pitänyt päästä kirjautumaan kyseiseen ympäristöön - Oikeiden ammattihenkilöiden nimiä, sekä mahdollisesti heidän työroolejaan, ammatinharjoittamistiedot ja yksikkötietoja.
	- Lääkärille on ohjeistuksien mukaan luotu kaksi AD tunnusta, mutta hänelle on Vantaan poissaolon ajaksi laitettu työkoriin poissaolotieto "Virkavapaalla" ja asetettu sijainen. - Tämä on ohjeistuksen vastainen tapa toimia. - Mikäli sijainen asetetaan tällaisessa tilanteessa, kyseinen henkilö näkee sijaistuksensa ajan kaikki viestit, joita lääkärin X työkoriin saapuu, myös ne viestit, jotka koskevat toisen organisaation asiakkaita - Tässä tapauksessa HUS-asiakkaita koskevia tietoja on ylittänyt rekisterirajan ja ovat näkyvissä Vantaan työntekijälle ilman BTG toimintaa - Työkoriviestien sisältö, perustietoja kuten nimi, hetu ja mahdollisesti muita tietoja viestin laadusta riippuen.
	- Työtehtävän yhteydessä työntekijä muisti uuden potilaan sukunimen väärin ja avasi Apotin tiedot tällä väärällä nimellä, joita löytyi vain yksi Vantaalta - Avattuaan henkilön tiedot ja huomattuaan virheen työntekijä sulki henkilön tiedot välittömästi. - Avatulla etusivulla näkyi henkilön perustiedot (nimi, hetu), ei mitään käyntikirjauksia. - Lokitiedoissa on nähtävissä, että hänen tiedoissaan on käynyt vieras työntekijä kerran.
	- Työntekijä etsi Apotista asiakasta - Täysin samannimisiä asiakkaita on ollut kaksi - Työntekijä avannut väärän asiakkaan - Henkilötiedoissa näkyi asiakkaan nimi, henkilötunnus ja ikä - Väärälle asiakkaalle tehtiin soitto-kontakti

• Työntekijä oli tehnyt Apottiin häiriöilmoituksen liitäen siihen kuvakaappauksen. • Kuvakaappaus sisälsi henkilötietoja. • Kuvakaappauksesta kävi ilmi asiakkaan nimi laskun vastaanottajana ja että kyseessä on sosiaalihuollon rekisteri.
• Nuoren tietoihin oli virheellisesti kirjoitettu toisen nuoren tietoja • Nuoren terveystietoja sekä koulutus- ja perhetietoja • Tiedossa ei ole kuka tämä nuori oli, jonka tietoja oli kirjattu
• Lapsen tietoihin oli kirjattu toisen lapsen tietoja • Tietoihin kirjattu yleistä lapsen elämäntilanteesta • Toisen lapsen henkilöllisyyttä ei voi tunnistaa kirjatuista tiedoista • Täysin tuntematon henkilölle joka nähnyt kirjaukset
• Vantaan sosiaali- ja terveystoimen päihdepalvelussa syntynyttä asiakas- ja potilastietoa toimitettu Apottiin • Tietoja ei olisi pitänyt siirtää Apottiin • Tietosuojaan liittyvä tietoturvaloukkaus on tapahtunut Vantaan Apotti-hankkeen vanhojen järjestelmien arkistointiprojektissa • Tietojen siirrot ovat perustuneet projektin aikana tehtyyn määrittelyyn vanhojen järjestelmien sisältämien tietojen arkistointijärjestelmästä • Tietoturvaloukkaus ei aiheuta haittaa loukkauksen kohteelle joutuneille henkilöille • Tiedot on siirretty Apotille, jossa tietoja ei ole jatkoprosessoitu arkistointijärjestelmään • Tietoihin on ollut pääsy vain 4 henkilöllä
• kahden asukkaan läheiselle oli soitettu huolipuhelu • Soittaja ei ollut esitellyt itseään • Huolipuhelussa oli ilmoitettu, että toimintayksikössä pahoinpidellään asukkaita ja neljällä asukkaalla on mustelmia • Soittaja ei ole selvillä ja mistä saanut 2 asukkaan omaisten tiedot • Mahdollisesti entinen työntekijä
• Etäkontakti puhelimitse, varattuna vanhemman nimellä ja henkilötunnuksella • Lapsen tiedot haettu kirjaamista varten nimellä, eikä henkilötunnuksella, kuten ohjeen mukaan pitäisi tehdä • Tästä johtuen kirjattu käynti väärän lapsen tietoihin • Tietoihin kirjattu, että keskusteltu vanhemmuudesta ja lapsen unihaasteista sekä ohjattu perhettä eteenpäin unihaasteiden hoitamiseksi • lasta ei voitu tunnistaa kirjauksen perusteella
• Etäkontakti puhelimitse, varattuna vanhemman nimellä ja henkilötunnuksella • Lapsen tiedot haettu kirjaamista varten nimellä, eikä henkilötunnuksella, kuten ohjeen mukaan pitäisi tehdä • Tästä johtuen kirjattu käynti väärän lapsen tietoihin • Tietoihin kirjattu, että keskusteltu vanhemmuudesta ja lapsen unihaasteista sekä ohjattu perhettä eteenpäin unihaasteiden hoitamiseksi • lasta ei voitu tunnistaa kirjauksen perusteella

Huhtikuu
2021

• Raportti, jossa oli nähtävillä Vantaan asiakkaiden lisäksi myös Helsingin, Kauniaisten ja Keravan asiakkaiden nimiä, henkilötunnuksia, episodin yksikköjä sekä asiakkaan saamat tukipalvelut • Nimi, henkilötunnus, asiakkaan kotihoidonalue sekä asiakkaan saamat tukipalvelut • Yksikössä ei ollut tietoa, että raportille tulee myös muiden kuntien asiakkaiden tietoja
• Asiakkaan lapsen tiedoissa väärä kirjaus • Tietoihin kirjattu, että keskusteltu vanhemmuudesta ja lapsen unihaasteista sekä ohjattu perhettä eteenpäin unihaasteiden hoitamiseksi. • Henkilöä ei voi tunnistaa kirjauksesta
• Asiakkaan lapsen tiedoissa väärä kirjaus • Tietoihin kirjattu perheen naapurisuhteiden haasteista ja siitä miten perhe voisi elää normaalia elämää häiriköinnistä huolimatta. • Ei mitään yksittäistä lapseen liittyvää henkilökohtaista tietoa vaan enemmän yleisiä asioita perhetilanteesta. • Kirjauksesta ei ole voinut päätellä, kenestä lapsesta tai perheestä on kyse.
• Haltuunotto päätös lähetettiin 3 työntekijälle • Sähköpostin liitteessä oli koko Apotti-päätös; jossa on asiakkaan nimi, henkilötunnus ja lyhyt kuvaus haltuunottotapahtumasta • päätös sisältää myös haltuunottopäätöksen perusteen, joka liittyi henkilön vointiin ja terveyteen • Sähköposti lähetettiin salaamattomana
• Vantaan loppukäyttäjä huomannut Likuma ekstraktilla väärän kunnan asiakkaita • Apotin tulevat käyttäjäkunnat eli Helsinki, Kerava ja Kauniainen ovat aloittaneet tekemään manuaalista tiedonsiirtoa nykyisestä potilastietojärjestelmästä tulevaan Apotti järjestelmään, jonka seurauksena heidän asiakkaitaan on päätynyt virheellisesti Vantaan likuma ekstrakt näkymään Apotti-järjestelmän sääntövirheestä johtuen • Nimi, henkilötunnus ja liikkumispalvelu päätös
• Vantaan loppukäyttäjä huomannut Likuma ekstraktilla väärän kunnan asiakkaita • Apotin tulevat käyttäjäkunnat eli Helsinki, Kerava ja Kauniainen ovat aloittaneet tekemään manuaalista tiedonsiirtoa nykyisestä potilastietojärjestelmästä tulevaan Apotti järjestelmään, jonka seurauksena heidän asiakkaitaan on päätynyt virheellisesti Vantaan likuma ekstrakt näkymään Apotti-järjestelmän sääntövirheestä johtuen • Nimi, henkilötunnus ja liikkumispalvelu päätös
• Palveluntuottaja oli julkaissut Facebookin Sosionomien uraverkostossa (yksityinen ryhmä) asiakkaan päiväkotineuvotteluun liittyvän julkaisun, jossa oli kuvannut perheen ja muiden viranomaisten toimintaa niin yksityiskohtaisesti, että perheen kanssa muut toimijat olivat tunnistaneet kirjoituksen liittyvän ko. asiakkaaseen. Palveluntuottaja oli julkaissut kirjoituksen omalla nimellään. Vantaan kaupunkia eikä asiakasta ei ole mainittu nimellä • Ilmoitus TSV:lle

- Helsingillä työskentelevä sosiaalityöntekijä tehnyt kirjautumistestauksen Apotti-järjestelmään ja huomannut samalla, että hänelle näkyy järjestelmässä Vantaan asiakkaiden tietoja, vaikka hän ei ole enää Vantaalla töissä. - Työntekijä on työskennellyt Vantaalla 10/19 saakka ja on käyttänyt Apottia aiemmin Vantaan työntekijänä - Vantaan sosiaalihuollon asiakkaiden tietoja
- Vantaalainen lääkäri kirjautui Apotti-järjestelmään ja huomasi siellä HUS:n potilaiden tietoja - Kyseinen lääkäri ei ole ikinä työskennellyt HUS:lla - Vantaan lääkärin tunnuksissa on käynyt sekaannus ja hänelle luvitettu vahingossa HUS:n lääkärin tunnus. - Tällä HUS:n lääkäriä on täsmälleen sama nimi kuin Vantaan lääkäriä ja siksi sekaannus tunnuksissa päässyt käymään
- Luotu palvelukontakti väärälle henkilölle - Henkilöillä lähes samat nimet - Tiedot eivät ole menneet asiakkaille
- Luotu palvelukontakti väärälle henkilölle - Henkilöillä lähes samat nimet - Tiedot eivät ole menneet asiakkaille
- Väärälle henkilölle varattu aika - Avatuissa väärän henkilön tiedoissa sh:n nähtävissä oli ainoastaan nimi ja hetu, ei osoite- tai puhelinnumerotietoja - Väärän henkilön tietoihin on syntynyt virheellinen palvelukontakti/peruttu ajanvaraus Vantaan kaupungin toimintayksikköön
- Edunvalvojana toimiva poika on saanut Tartuntatauti- ja hygieniayksiköltä kopion viranhaltijapäätöksestä - Viranhaltijapäätös on väärän henkilön päätös - tartuntatautilääkäri on poiminut väärän liitteen lähetettäväksi - Henkilötunnus ja nimitiedot ja karanteenin kesto Ilmoitus TSV:lle
- Keravan kaupungilla työskentelevä lääkärille tulee hänelle kuulumattomia viestejä - Viestejä on tullut aikavälillä 19.7.2019-21.1.2021 - Viestit ovat asiakkaiden puhelu-palvelukontakteja - Nähtävillä koko nimi, henkilötunnus ja asiakkuustietoja
- Sähköposti viesti lähetettiin väärälle työntekijälle - Kaksi saman nimistä työntekijää - Asiakkaan nimi, henkilötunnus ja työpaikka
- Tarkoitus ollut lähettää viesti asiakkaan omatyöntekijälle - Viesti lähetetty henkilölle, joka ei ollutkaan omatyöntekijä - Nimi, henkilötunnus ja yhteydenottopyyntö
Työjonot tulivat näkymään palvelualueittain sen sijaan, että ne näkyisivät vain

tarvittavissa yksiköissä - Kyseiset työjonot sisältävät määräyksiä, jotka odottavat ajanvarausta joko terveydenhuollon yksiköiden tai kuvantamisen yksiköiden sihteerien toimesta - Koko nimi, henkilötunnus, diagnoosi, kuvantamismääräyksen nimi ja määräykseen liittyvä teksti, lähettävä osasto, lähettävä lääkäri ja määräyksen päivämäärä, muut palvelukontaktin määräykset ja potilaan odottavat ajanvarauspyynnöt
- Apotin henkilökunnan jäsen hakenut SUP ympäristössä henkilöä nimellä, käytetty nimi ollut kyseisen loppukäyttäjän, ei asiakkaan - Koko nimi ja palvelukontaktien otsikkotiedot (mikä kontakti, milloin ja kenelle ammattihenkilölle) - Vantaalla lähihoitajana työskentelevä loppukäyttäjä
- Vantaan sosiaalihuollon sosiaaliohjaaja huomasi sosiaalihuollon raporttia tarkastellessaan, että raportilla näkyy virheellisesti myös muiden organisaatioiden (Helsinki, Kauniainen ja Kerava) asiakkaita - Vantaan raportilla pitäisi olla näkyvissä vain Vantaan asiakkaita, mutta Apotti järjestelmän raportin puutteellisen rajauksen vuoksi näkyvillä on myös virheellisesti Helsingin, Kauniaisten ja Keravan asiakkaita - Asiakkaiden koko nimi, henkilötunnus ja yksikkötietoja
- Työntekijä vaihtoi työpaikkaa saman organisaation sisällä, huomasi että edellisen työpaikan potilasviestejä tuli edelleen työkoriin työkoriryhmän kautta - Työkoriviestit, joissa nimi, henkilötunnus, asiakkuus ja määrittelemätön sisältö. - Esimies ei ollut poistanut työntekijän vanhoja oikeuksia
- asiakkaasta tullut hoidon tarpeen arvio oli tehty väärälle asiakkaalle - Pariskunnan tapaamisten jälkeen työntekijä kirjasi epähuomiossa kirjauksen miehen tietoihin, kun kirjaus piti olla naisen tiedossa - Asiakkaan päihdehistoriaa ja nykytilannetta, perhetietoja, terveystietoja
- Helsingissä työskentelevä terveydenhoitaja huomannut, että hänen työkorissaan näkyy viestejä Vantaan yksiköstä, jossa hän ollut aikaisemmin työharjoittelussa - Terveydenhoitajalta on unohdettu poistaa Vantaan yksikön työkoriin oikeudet kun hän lopettanut yksikössä ja sen takia väärän yksikön viestit ovat hänelle näkyneet - Henkilö- ja potilastietoja
- lähetetty väärän henkilön viranhaltijapäätös e-kirjeenä epähuomiossa - Sisälsi potilastietoja Ilmoitus TSV:lle
- Helsingissä työskentelevä työntekijä huomannut että hänelle tullut vanhan työorganisaationsa Vantaan työnkoriviestejä - työskennellyt aiemmin Vantaalla, yli vuosi sitten - Sosiaaliohjaajalta on unohdettu poistaa oikeudet Vantaan yksikön työkoriin, kun hänen työsuhteensa Vantaalla on päättynyt, minkä vuoksi viestit ovat reitittyneet hänelle vielä organisaation vaihtuessa Helsinkiin
Helsingissä työskentelevä työntekijä huomannut että hänelle tullut vanhan työorganisaationsa Vantaan työnkoriviestejä

Toukokuu 2021	• työskennellyt aiemmin Vantaalla, yli vuosi sitten • Sosiaaliohjaajalta on unohdettu poistaa oikeudet Vantaan yksikön työkoriin, kun hänen työsuhteensa Vantaalla on päättynyt, minkä vuoksi viestit ovat reitittyneet hänelle vielä organisaation vaihtuessa Helsinkiin
	• Helsingissä palveluneuvojana työskentelevä työntekijä ilmoittanut Apotille että hänen työkorissaan näkyi edelleen viestejä Vantaan asiakkaita, vaikka hänen työsuhteensa Vantaalla oli päättynyt 2019 • työkorioikeudet olivat jääneet poistamatta hänen työsuhteen loppuessa • Työkoriviestit, nimi, henkilötunnus, asiakkuus ja määrittelemätön sisältö.
	• Helsingissä sosiaalityöntekijänä työskentelevä työntekijä ilmoittanut näkevänsä edelleen viestejä Vantaan asiakkaita, vaikka hänen työsuhteensa Vantaalla oli päättynyt 2019 • Asiakkaiden nimilistauksia, työkorin kautta tulleita asiakkaiden jättämiä yhteydenottopyyntöjä
	• Helsingin suunnittelija tehnyt Apotille tiketin että hänen työroolillaan on näkyvyys raporttiin, josta näkee henkilöt jotka ovat saaneet Covid-rokotteen • Nimi, yksikkö, henkilötunnus, rokotteen laatu, rokotuksen antanut ammattihenkilö
	• Useiden käyttäjien käytettävissä olevalla Määräysten tuonti raportilla ilmoitettiin yhden käyttäjän toimesta rekisterirajan ylittävää tietoa • Siellä näkyivät potilaan toimintaterapiamääräykset, lastensuojeluilmoitukset, psykiatrille määräykset ym • Ilmeisesti GL3-käyttöönoton viikonloppuna tehdyistä rekisterirajoja koskevat korjaukset rikkoivat tietosuojan, koska kuvantamisen käyttäjät annettiin laajemmat oikeudet nähdä määräyksiä järjestelmässä, esim. sosiaalihuollon puolelta • asiakasta koskevat määräykset, esim. toimintaterapiamääräykset, lastensuojeluilmoitukset, psykiatrille määräykset
	• Helsingin työntekijä tehnyt tiketin Apotille, että hänellä näkyy vanhoja Vantaan organisaation viestejä työkorissa • Työkoriviestit, nimi, hetu asiakkuus ja määrittelemätön sisältö
	• Lähihoitaja aloitti työt Helsingillä ja huomasi, että hänelle näkyy Apotti-järjestelmässä työkorissa hänen vanhan työsuhteensa aikaisia viestejä • Hän ollut aikaisemmin töissä eri organisaatiossa (Vantaa), joka käyttänyt Apottia • Jos ammattihenkilö on lisätty vahingossa väärään työkoriryhmään, hänelle ohjautuu tuolle ryhmälle tarkoitetut viestit, vaikka hänen ei niitä kuuluisi saada
	• Helsingille nykyisin työskentelevä sosiaaliohjaaja huomasi, että hänen työkorissaan näkyy viestejä hänen entisestä työskentelyorganisaatiostansa (Vantaa), jotka sisältävät henkilö- ja asiakas/potilastietoja • Jos ammattihenkilö on lisätty vahingossa väärään työkoriryhmään, hänelle ohjautuu tuolle ryhmälle tarkoitetut viestit, vaikka hänen ei niitä kuuluisi saada
	• Sosiaaliohjaaja havaitsi työkorissaan entisen työpaikkansa vanhojen asiakkaiden auki jääneitä palvelukontakteja sekä muita työkoriviestejä, joita hänen ei kuuluisi enää nähdä • Jos ammattihenkilö on lisätty vahingossa väärään työkoriryhmään, hänelle

- ohjautuu tuolle ryhmälle tarkoitetut viestit, vaikka hänen ei niitä kuuluisi saada - Kun ammattihenkilö lopettaa organisaatiossa työskentelyn, tulisi hänen tyhjentää työkorinsa, reitittää tarvittaessa työkoriviestit toiselle ammattihenkilölle ja hänet tulisi poistaa organisaation työkoriryhmistä
- Helsingissä sosiaalityöntekijänä työskentelevällä loppukäyttäjällä näkyy entisen organisaation Vantaan maahanmuuttajapalveluiden asiakkaita koskevat työkoriviestit vuodelta 2019 - Työkoriviestit, nimi, hetu asiakkuus ja määrittelemätön sisältö
- Helsingin työntekijällä näkyi työkorissaan vanhan työpaikan Vantaan työkoriviestejä - Työntekijä ei enää työskentele Vantaalla - Työkoriviestit, nimi, hetu asiakkuus ja määrittelemätön sisältö - Loppukäyttäjän entiset asiakkaat Vantaan organisaatiosta
- Erikoisalan / palvelutehtävän kommentit -osiossa on terveydenhuollon käyttäjälle näkynyt sosiaalihuollossa kirjattuja tietoja; - terveydenhuollossa esitysryhmässä on ollut mahdollista napsauttaa "Näytä kaikki" -linkkiä ja sitä napsauttamalla he ovat pystyneet "rikkomaan" erikoisalarajauksen ja siis nähneet myös sosiaalihuollossa ja kotihoidossa kirjatut tiedot - Potilaan sosiaalihuollon tiedot lapsesta
- Koulukuraattori löysi tulostimestaan kaksi tulostettua erään oppilaan koulunkäyntiin liittyvää todistusta - Työntekijä, joka oli tulostanut todistukset, oli aiemmin työskennellyt hetken kuraattorin huoneessa - Oppilaan koulunkäyntiin ja käyttäytymiseen liittyviä tietoja, henkilötiedot - Koski 1 henkilöä
- Yksikön sosiaalityöntekijä teki itsenäistymisvaroihin liittyvän päätöksen - Hänellä oli näytöllä auki kahden asiakkaan tiedot yhtä aikaa, ja hän teki päätöksen näistä kahdesta vahingossa väärälle asiakkaalle - Päätös poistettiin eikä työntekijä ollut ehtinyt reitittää päätöstä eteenpäin
- Helsingille työskentelevä terveydenhoitaja huomasi, että hänelle näkyy Apotti-järjestelmässä entisen työorganisaationsa (Vantaa) asiakkaan kuitaamaton palvelukontakti työkorissa - työkorin viestit tulisi käsitellä ennen työpaikan vaihtoa, sillä työkoriviestit eivät poistu itsestään työkorista - Terveydenhoitajan olisi siis pitänyt kuitata palvelukontakti ennen työpaikan vaihtamista, jotta se olisi poistunut hänen työkoristaan eikä enää näkyisi siellä - Henkilö- ja potilastietoja
- Helsingin loppukäyttäjällä on työkorin Kertomuksen täydennys -kansiossa viestejä koskien omia keskeneräisiä merkintöjä ajalta, kun käyttäjä oli vielä töissä Vantaalla - Nimi, hetu, asiakkuus, työkoriviestit ja kuitaamattoman merkinnän sisältö
- Helsingin pääkäyttäjä huomannut että Helsingin loppukäyttäjän poissaolon sijaiseksi lisätty Vantaan työkoriryhmä - Helsingin loppukäyttäjälle osoitetut työkoriviestit siis ohjautuvat 13-23.5.2021

- välisenä aikana virheellisesti Vantaan työkoriryhmään - loppukäyttäjä on itse kirjannut poissaolon järjestelmään - Työkoriviestit ja niiden sisältö, hetu, asiakkuus
- Asiakkaalle tehty päätös, johon perusteluiksi kirjattu toisen asiakkaan terveystietoja - Asiakkaan terveystietoja mm. toimintakyvyn kuvausta ja diagnoositiedot - Kuvauksessa ei ole mainittu asiakkaan nimeä, syntymäaikaa, kotiosoitetta, hetua
- Sairaanhoitaja havainnut Apotti-järjestelmässä potilaan mediatiedoissa sinne kuulumattoman kuvan, joka sisältänyt Vantaan kotisairaalan potilaiden arkaluontoisia tietoja - Tiedot poistettu
- Asiakas lähetti Maisan kautta salassapidettävän viestin - viestin voivat lukea kaikki Itä-Vantaan lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijät ja ohjaajat - Asiakas sanoi lähettäneensä viestin ainoastaan tietylle henkilölle - Mahdollinen apotti järjestelmään liittyvä ongelma
- Apotin raportointitiimi havaitsi tietosuojaa rikkovan raporttipohjan suorittaessaan Raportoinnin tietosuojatestausta - Näkyi organisaatioiden yli mm. seuraavat tiedot: kaikki raskaana olevien naisten nimet, hetut, lasketut ajat kaikista kunnista
- Raporttipohjalla kaikille kunnille yhteisellä Raporttiryhmällä "AVO Lääkityksen katselmointia tarvitsevat potilaani - Länsimäen TA" sekä " AVO Etsi vastaanotollani käyneet potilaat" näkyi organisaatioiden yli potilastietoja, joiden ei kuuluisi näkyä yli rekisterirajan. - Kunnat Helsinki, Vantaa, Kauniainen ja Kerava näkivät omia ja toistensa potilastietoja.
- Apotin analytiikan asiantuntija havaitsi työtään tehdessään, että raporttipohjalla kaikille kunnille yhteisellä Raporttiryhmällä "AVO - EETH – Kunnat" näkyi organisaatioiden yli tietoja, joiden ei kuuluisi näkyä yli rekisterirajan. - Kunnat Helsinki, Vantaa, Kauniainen ja Kerava näkivät omat ja toistensa tiedot - Tiedoissa näkyi lapsen nimi, henkilötunnus, ammattihenkilön nimi ja asiakkuuden ajankohdat
- Vantaan potilaan verikoevastaukset ovat reitittyneet Helsingissä työskentelevän lääkärin työkoriin - Potilaan omalääkäritieto on merkitty virheellisesti väärälle ammattihenkilölle
- Helsingissä työskentelevällä loppukäyttäjällä näkyy työkorissa Vantaan kouluterveydenhuollon harjoitteluajoilta neljän eri asiakkaan kertomukset - Loppukäyttäjä ei ole enää työsuhteessa Vantaalle - Työkoriviestit, nimi, hetu, asiakkuus ja määrittelemätön sisältö - Käynnit on pitänyt kuitata valmiiksi, jotta ne poistuisivat - Yhtä käyntiä ei ole voinut kuitata, koska ei ole ollut Kanta informointia
Ennen Vantaalla, nykyisin Helsingissä työskentelevä lääkäri avannut vahingossa

työkorissa olleita vanhoja merkintöjä • Merkinnät olleet Vantaan asiakkaiden, eikä lääkärin olisi kuulunut enää nähdä näitä merkintöjä, koska hän ei enää työskentele Vantaalla • Merkinnät olivat jääneet hänen työkoriinsa edellisen työsuhteen ajalta • Lääkäri ei saanut poistettua itse näitä merkintöjä • Koski 3 asiakasta
• Vantaan loppukäyttäjän työkorissa kaksi keskeneräistä merkintää edellisestä Vantaan yksiköstä, jossa loppukäyttäjä ollut työharjoittelussa vuonna 2020 • Merkinnät tulee kuitata, jotta ne poistuvat
• Sosiaalityöntekijä lähetti asiakkaan lapsista lastensuojeluilmoituksen sähköpostilla lastensuojelun päivystykseen • Ilmoitus meni vahingossa Yammerin Lastensuojelu yhteiset -ryhmään • Aikuissosiaalityön asiakkaan nimi, sosiaaliturvatunnus sekä tietoa hänen perhetilanteestaan • 7 työntekijää nähnyt tiedon
• Työntekijän työpuhelin katosi • Puhelimessa voi olla asiakkaiden tietoja • Puhelin suljettu
• Helsingissä työskentelevä työntekijä saanut työkoriinsa viestejä Vantaan maahanmuuttopalveluista, jossa työskennellyt aikaisemmin • Työntekijä ei ole ollut työsuhteessa Vantaalle 2019 jälkeen • Työkoriviestit ja niiden sisältö, hetu ja muut perustiedot sekä asiakkuus
• Helsingin Vuosaaren terveysaseman erikoistuvan lääkärin Apotti- työkoriviestit oli käännetty sairaanhoitajalle Vantaalle • Potilaiden tutkimustuloksia, jatkohoitoon liittyviä asioita
• Vantaan työntekijän työkorissa on avonaisia palvelukontakteja edellisen työsuhteen ajalta, kyseessä sama organisaatio Vantaa, mutta eri yksikkö • Työntekijä ei ole pystynyt itse poistamaan saapuneita viestejä
• Vantaan loppukäyttäjän työkorissa on avonaisia palvelukontakteja edellisen työsuhteen ajalta, kyseessä sama organisaatio Vantaa, mutta eri yksikkö • Käyttäjä ei pysty itse poistamaan avonaisia palvelukontakteja
• Apotin analytiikan asiantuntija havaitsi työtään tehdessään, että raporttipohjalla kaikille kunnille yhteisellä Raporttiryhmällä "AVO - EETH – Kunnat" näkyi organisaatioiden yli tietoja, joiden ei kuuluisi näkyä yli rekisterirajan. • Kunnat Helsinki, Vantaa, Kauniainen ja Kerava näkivät omat ja toistensa tiedot • Tiedoissa näkyi lapsen nimi, henkilötunnus, ammattihenkilön nimi ja asiakkuuden ajankohdat
• Vantaan loppukäyttäjän A tietojen päälle on vaihdettu käyttäjän B AD-tunnus ja nimitiedot • käyttäjä B on hetkellisesti työskennellyt käyttäjä- ja ammattihenkilötietueella, joka on kuulunut aiemmin käyttäjälle A. • Käyttäjä B on saattanut nähdä sellaisten potilaiden tietoja, joita käyttäjä A on

Kesäkuu 2021	käsitelty ja joihin käyttäjällä B ei ole hoitosuhdetta. Virheellinen luvitus toteutettiin IAM sovelluksella, jolla esihenkilöt ja pääkäyttäjät tekevät Apotin käyttöoikeustilaukset.
	- Vantaan potilaan verikoevastaukset ovat reitittyneet Helsingissä työskentelevän lääkärin työkoriin - Potilaan omalääkäritieto on merkitty virheellisesti väärälle ammattihenkilölle
	- Helsingissä työskentelevällä loppukäyttäjällä näkyy työkorissa Vantaan kouluterveysdenhuollon harjoitteluajoilta neljän eri asiakkaan kertomukset - Loppukäyttäjä ei ole enää työsuhteessa Vantaalle - Työkoriviestit, nimi, hetu, asiakkuus ja määrittelemätön sisältö - Käynnit on pitänyt kuitata valmiiksi, jotta ne poistuisivat - Yhtä käyntiä ei ole voinut kuitata, koska ei ole ollut Kanta informointia
	- Ennen Vantaalla, nykyisin Helsingissä työskentelevä lääkäri avannut vahingossa työkorissa olleita vanhoja merkintöjä - Merkinnät olleet Vantaan asiakkaiden, eikä lääkärin olisi kuulunut enää nähdä näitä merkintöjä, koska hän ei enää työskentele Vantaalla - Merkinnät olivat jääneet hänen työkoriinsa edellisen työsuhteen ajalta - Lääkäri ei saanut poistettua itse näitä merkintöjä - Koski 3 asiakasta
	- Vantaan loppukäyttäjän työkorissa kaksi keskeneräistä merkintää edellisestä Vantaan yksiköstä, jossa loppukäyttäjä ollut työharjoittelussa vuonna 2020 - Merkinnät tulee kuitata, jotta ne poistuvat
	- Sosiaalityöntekijä lähetti asiakkaan lapsista lastensuojeluilmoituksen sähköpostilla lastensuojelun päivystykseen - Ilmoitus meni vahingossa Yammerin Lastensuojelu yhteiset -ryhmään - Aikuissosiaalityön asiakkaan nimi, sosiaaliturvatunnus sekä tietoa hänen perhetilanteestaan 7 työntekijää nähnyt tiedon
	Helsingissä työskentelevä työntekijä saanut työkoriinsa viestejä Vantaan maahanmuuttopalveluista, jossa työskennellyt aikaisemmin Työntekijä ei ole ollut työsuhteessa Vantaalle 2019 jälkeen Työkoriviestit ja niiden sisältö, hetu ja muut perustiedot sekä asiakkuus
	- Helsingin Vuosaaren terveysaseman erikoistuvan lääkärin Apotti- työkoriviestit oli käännetty sairaanhoitajalle Vantaalle - Potilaiden tutkimustuloksia, jatkohoitoon liittyviä asioita
	- Vantaan työntekijän työkorissa on avonaisia palvelukontakteja edellisen työsuhteen ajalta, kyseessä sama organisaatio Vantaa, mutta eri yksikkö - Työntekijä ei ole pystynyt itse poistamaan saapuneita viestejä
	- Vantaan loppukäyttäjän työkorissa on avonaisia palvelukontakteja edellisen työsuhteen ajalta, kyseessä sama organisaatio Vantaa, mutta eri yksikkö - Käyttäjä ei pysty itse poistamaan avonaisia palvelukontakteja

- Helsingin loppukäyttäjän työkorissa oli Vantaan Koivukylän terveysaseman potilaiden laboratoriotuloksia vuodelta 2019. - Loppukäyttäjä ei ole enää työsuhteessa Vantaalle
Helsingin loppukäyttäjän työkorissa oli Vantaan Koivukylän terveysaseman potilaiden laboratoriotuloksia vuodelta 2019.
- Loppukäyttäjä näkee vanhan työpaikan asukkaat työkorissa ("kopiona lähetetyt tulokset" kohdalla) sekä edellisen työpaikan henkilöstöviestit. - Hänen entinen työpaikka oli Vantaalla. Nykyään hän on töissä Helsingissä. - SUPssa (support = tukiympäristö) varmistettu, että käyttäjä näkee mm Vantaan kotihoidon asiakkaan labratuloksia työkorissaan.
- Havaittu että Vantaan loppukäyttäjä on kiinnittänyt Helsingin ammattihenkilön kopion vastaanottajaksi INR tulostusviestihin määräystä tehdessään. - INR on veren hyytymistä mittaava verikoe. Jokaista verikoetta varten järjestelmässä tulee tehdä määräys. - Määräystä tehdessä voi valita useamman ammattihenkilön, jolle verikokeen vastaus tulee nähtäväksi.
- Potilaan huoltajalla näkyy osoite, vaikka huoltajalla on turvakielto - hammaslääkäri todennut, että huoltajan osoitetieto löytyy järjestelmästä, vaikka hänellä on turvakielto. - Potilaan yhteystiedoissa näkyy siis VRK-yhteyshenkilö (äiti), jonka yhteystiedoissa näkyy äidin osoite. - Äidin omalla potilastietueella on turvakieillon mukaisesti osoitteeksi merkitty "lisätietoja maistraatista"
- Apotti Tukiportaaliin oli lisätty Vantaan työntekijän tiedot - Vantaan työntekijä oli itse kirjannut nämä tiedot kommenttiin - Apotti oli saanut sähköpostitse ilmoituksen tästä virheellisesti tallennetusta kommentista ja samana päivänä Apotti piilotti kommentin, joka sisältänyt koko nimen ja yksikön
- Loppukäyttäjä on lopettanut Vantaalla Tikkurilan neuvolassa työt ja työskentelee nyt Helsingissä - Hänelle asetettu poissaolo työkoriin ja sijaiseksi nimetty Vantaalta toinen ammattihenkilö - Vantaan työkorisijainen näkee nyt Helsingin potilastietoa rekisterirajan ylitse, tässä tapauksessa digikonsultaatioita
- Loppukäyttäjä havainnut edellisen työorganisaationsa asiakkaiden viestejä Työkorissaan, työskennellessään jo uudessa työorganisaatiossa - Vantaan loppukäyttäjän työsuhteen päättyessä loppukäyttäjän Työkoriin oli asetettu ohjeistuksen vastaisesti sijaistustieto työntekijän lähtiessä Vantaalta - Työorganisaation vaihdoksen jälkeen loppukäyttäjälle tullut tästä syystä edelleen vanhan organisaation asiakkaiden tietoja ja tuloksia Työkoriinsa
Asiakas oli toimittanut potilasapereitaan vastaanotolle

Heinäkuu
2021

• Asiakas oli tiedustellut potilaspapereitaan terveysasemalta • Papereita ei löytynyt
• Vammaisten Asiakasohjauksen Vap-tiimiin oli epähuomiossa osallistunut henkilöitä joita ei ollut kutsuttu kokoukseen • Käsiteltiin asiakkaan palveluihin liittyviä asioita
• Vammaisten Asiakasohjauksen Vap-tiimiin oli epähuomiossa osallistunut henkilöitä joita ei ollut kutsuttu kokoukseen • Käsiteltiin asiakkaan palveluihin liittyviä asioita
• Potilas kertoi nähneensä lääkärin näytöltä toisen potilaan tietoja • Ei tiedossa kenen potilaan tietoja olisi nähnyt
• Käyttäjä vaihtanut asiakasorganisaatiota Vantaan sisällä Lapsiperheiden palveluista Työikäisten palveluihin. • Työkoriin on jäänyt avoimia palvelukontakteja, mitkä koskevat lapsiperheiden palveluiden asiakkaita ja sisältävät asiakkaiden tietoja. • Käyttäjällä ei ole enää oikeutta sulkea näitä palvelukontakteja, koska ei ole työsuhteessa Lapsiperheiden palveluissa. • Nimi, hetu, asiakkuus, palvelukontaktin sisältämät asiakkaan tiedot • Koski 8 asiakasta
• Viiteen potilaalle postitettuun lääkinnällisen kuntoutuksen maksusitoumukseen on jäänyt potilaan henkilötunnus näkyville kirjekuoren osoiteikkunaan • Koski 5 henkilöä, joista 3 on alaikäisiä
• Fujitsu havaitsi että Clarity-palvelimessa (=Apotin dataa koostava tietokanta) käyttölokia ei ollut syntynyt 23.6.-27.6.2021 väliseltä ajalta. • Käyttölokitiedosto lähetettiin uudelleen 28.6.21 minkä jälkeen lokit ovat siirtyneet oikein. • Käyttölokiraportin tietoja jotka sisältävät lokitiedot ammattilaisista jotka ovat tarkastelleet potilaan tietoja määriteltynä ajankohtana: ammattihenkilön nimi, yksikkötieto sekä potilaskertomuksessa toteutetun tapahtuman nimi. • Vantaan, HUS:n, Helsingin, Keravan ja Kauniaisten asiakkaat.
• Poimittu väärä asiakas Apotista ryhmäajanvaraukseen • Poistettu ajanvaraus ja väärän henkilön tiedot 30min kuluessa
• Covid19-tartunnan saanut asiakas lähetti kirjallisen selvityspyynnön potilastietojen käsittelystä. Potilas on käyttänyt Uber-kyytiä, ja hän on saanut tiedon Uberilta, että hänen käyttäjätilinsä on suljettu terveysviranomaisilta saadun tiedon perusteella. • Tapahtumien kulkua vielä selvitetään. • Uber-kuljettaja on altistunut tartunnansaaneelle asiakkaalle, ja kuljettajaan on oltu yhteydessä Vantaan kaupungin tartunnan jäljityksestä. • On vielä epäselvää, onko tartunnan jäljittäjä antanut yksilöivää tietoa tartuttajasta, vai onko Uberilla päätelty tartunnansaanut asiakas.
• Työntekijälle näkyi Digikonsultaatio Apotissa • Siellä näkyy toisen henkilön tiedot

	nimi, hetu ja mitä lääkettä hänelle on määrätty ja mihinkin vaivaan
	- Työntekijät kirjanneet väärän asiakkaan tietoja järjestelmään - Kyseessä kaksi saman nimistä asiakasta - Työntekijät keskustelleet puhelimitse asiasta ja kirjaukset tehty puhelun perusteella
	- Posti jakoi kaksi kirjekuorta Rinnekodin omaan asumisyksikköön osoitettuna asiakkaille. - Asumisyksikön henkilökunta tunnisti kuoret Rinnekodin laskutuksen lähettämiksi ja ilmoitti laskutuksesta vastaavalle yksikölle, että laskujen olisi pitänyt mennä asiakkaan laskuja hoitavalle taholle, eikä asiakkaalle itselleen. 11 vantaalaista asiakasta, joilla kirjekuoren ikkunasta näkyvässä tietuekentässä on näkynyt nimen ja osoitetietojen lisäksi asumisyksikön nimi. Kyseessä on 7 eri asumisyksikköä
	- Lehtileikkeessä perhehoitaja on kertonut hänelle sijoitettujen, Vantaan kaupungin huostassa olevien lasten nimet. - Lehtiartikkeli käsittelee perhehoitajuutta ja sitä kautta ilmenee myös lastensuojelun asiakkuus. - Lasten etunimet ovat epätyypillisiä - Lehtileikkeessä on valokuva, jossa sosiaalityöntekijä olettaa toisen Vantaan kaupungin sijoittaman lapsen olevan. Kuvassa ei näy lapsen kasvoja. Ilmoitus TSV:lle
	- Apotista tilattiin raportti, joka lukisi mukaan ne asiakkaat, joilla on voimassa oleva, maksukykyyn perustuva asiakasmaksupäätös - Raportit määritettiin näkyväksi palvelutehtävittäin - Asiakkaille on muodostunut virheellisesti palvelukontakteja sosiaalihuollon yksiköihin, joiden palvelussa asiakkaat eivät tosiasiallisesti ole, tai eivät ole enää. - asiakkaan suostumuksella virheelliset palvelukontaktit voivat näkyä myös rekisterirajan yli
	- Suun terveydenhuollossa hoidettu väärää potilasta - Henkilötietoja ei tarkastettu ennen hoitoa - Hoitomerkinnät kirjattu potilaalle, joka ei ole ollut hoidossa, mutta jonka ajalla toista potilasta hoidettiin - Potilas ei pysty merkinnöistä päättämään kenen hoitotiedoista oli kyse Ilmoitus TSV:lle
	- Työntekijä näkee tietoja joihin hänellä ei ole oikeutta - Asiakkaiden (kahden) hetut sekä asiakkaan vanhemman viestejä ja asiakkaiden asioita hoitavien työntekijöiden kirjauksia - Kaksi lastensuojelun asiakkuudessa olevaa lasta ja heidän perheitään
	- Yksikön tietokone on kadonnut - Tietokonetta ei etsinnöistä huolimatta ole löydetty - Asiakastietoihin ei pitäisi koneelta päästä
Elokuu	Kaksi saman nimistä henkilöä, joista toinen työskentelee HUS:ssa ja toinen

2021	Vantaalla Vantaan työntekijän työtehtäviin kuuluvia potilastietoja mennyt HUS:n työntekijälle
	- Lasten ja nuorten vastaanotto toiminnasta vastaanotto perheystävällisyydestä lähetettiin sähköpostilla tiedot lapselle varattuna perheestä sosiaalityöntekijälle ja erityissosiaaliohjaajalle - Viesti sisälsi lapsen nimen ja vastaanotto perheen tiedot yhteydenottoa varten. - Viesti lähetettiin vahingossa väärälle kaupungin työntekijälle - Koski 3 henkilöä (asiakas sekä vastaanotto perheen vanhemmat)
	- Työntekijä sai viestin, että N.N on perunut päivän vastaanoton - Työntekijä luuli, että kyseessä on asiakas ja meni hänen potilastietoihin - Kyseessä olikin lääkäri, joka oli perunut päivän vastaanoton - Työntekijä sulki välittömästi potilastiedot huomattuaan virheen
	- KUV TIK NAT yksikön loppukäyttäjä huomasi Apotti järjestelmän määräystuntuontisivu raportilla, että näki HUS kuvantamisen määräyksien lisäksi myös muita, ei kuvantamiseen liittyviä määräyksiä sekä kunnista että HUS:ista. 1 varmistettu tapaus Vantaalta - sovelluskehityksessä kahden eri tiimin työntekijät työstivät samaan aikaan samaa raporttipohjaa, joista toinen oli ilman parempaa tietoa muokannut raportin asetuksia niin, että loppukäyttäjät näkivät muitakin kuin HUS-kuvantamisen määräyksiä - Määräykset ja niiden sisältö, potilaan/asiakkaan nimi, perustiedot
	- Työntekijä laittori väärän henkilön tiliotteen Kelan järjestelmään - Nimi, osoite, tilinumero, tilitapahtuma - Virhe huomattiin heti - Kela poisti väärän tiliotteen välittömästi
	- Työntekijä sai työkorinsa viestin koskien asiakasta, johon hän on ollut kontaktissa vuosi sitten ollessaan väliaikaisessa työssä terveysasemien puhelinpalvelussa - Nykyään työntekijä työskentelee toisaalla. - Nimi, HETU, laboratoriovastaus - Koski 1 potilasta
	- Työntekijä näkee viestejä toisesta organisaatiosta edellisen työsuhteen ajalta - Hänelle oli lähetetty Vantaan loppukäyttäjiltä työkorin henkilöstöviestejä Vantaalaisiin entisiin, jopa uusiin asiakkaisiin liittyen. - Lisäksi työkorissa näkyi edelliseen työsuhteeseen liittyviä keskeneräisiä viestejä.
	- Työntekijä huomasi aamulla töihin tullessaan, että hänen työhuoneeseensa on murtauduttu - työntekijän työpuhelin ja tietokone on varastettu hänen työhuoneestaan - Tietokoneen ja puhelimen avulla on mahdollista päästä käsiksi tietokoneeseen ja puhelimesta oleviin tietoihin sekä työntekijän sähköposteihin. Näihin käsiksi pääsy vaatisi kuitenkin Bitlocker-koodin ja työntekijän kirjautumistunnuksen ja salasanan tietämistä tai vaihtoehtoisesti puhelimen PIN-koodin murtamista joten ei ole todennäköistä, että tietoihin on päästy käsiksi
Syyskuu	Asiakas on asioinut äitinsä kanssa

2021

• On allekirjoittanut lomakkeita, jotta voisi hoitaa äitinsä terveysasioitaan • Asiakas huomasi kotona, että hän näkee vieraan ihmisen tietoja • Ilmoitus TSV:lle
• lähetetty Apotin työkorissa väärän lapsen tiedotterveystarkastuksesta. • Tarkoituksella lähetetty, tavoitteena tavoittaa työntekijän kautta lapsen oma sosiaaliohjaaja, mutta lapsi ei ollut työntekijän työyksikön asiakas
• Neuvolaan lähetetty virheellisesti paperisia terveystietoja • Neuvolassa kirjattu tiedot Apottiin • Virheen huomaamisen jälkeen tiedot lähetettiin oikeaan neuvolaan ja poistettiin Apottiin tehdyt kirjaukset
• Palveluntuottaja • Postitettu asiakkaalle päätös ja päätöksen mukana ollut toista asiakasta koskeva päätös • Ilmoitus TSV:lle
• Asiakkaalle kirjattu toisen asiakkaan tietoja • Toisen asiakkaan (tässä yhteydessä väärän asiakkaan) vanhemman kanssa käydyn puhelun sisältö. • Asiakastietojärjestelmään tehdyssä kirjauksessa mainitaan perheen lapset etunimellä.
• Asiakkaalle kirjattu toisen asiakkaan tietoja • Toisen asiakkaan (tässä yhteydessä väärän asiakkaan) vanhemman kanssa käydyn puhelun sisältö. • Asiakastietojärjestelmään tehdyssä kirjauksessa mainitaan perheen lapset etunimellä.
• Lasten sijaisäidille lähti biologisten äitien hammaslääkäriaajoista ilmoitukset • Järjestelmässä virhe • Ilmoitus TSV:lle
• Työntekijä oli asiakaskäynnillä • Asiakasta koskeva asiakirja oli pudonnut asiakkaan naapurin pihalle • Naapuri löysi asiakirjan ja toimitti sen asiakkaalle • Ilmoitus TSV:lle
• Loppukäyttäjälle A on virheellisesti vaihdettu loppukäyttäjän B rekisteröintitunnus/sote-kortin numero • Loppukäyttäjä B on kirjautunut järjestelmään ja päätenyt näin ollen käyttämään loppukäyttäjän A käyttäjätietuetta • Loppukäyttäjä huomannut virheen ja tehnyt asiasta häiriöilmoituksen Vantaan pääkäyttäjille, jotka korjanneet virheen • Ei ole tiedossa, että loppukäyttäjä olisi tallentanut järjestelmään tietoja virheen aikana
• Helsingin loppukäyttäjä havainnut työkorissaan Vantaan työsuhteen aikaisia työkoriviestejä • Loppukäyttäjä työskentelee nyt Helsingissä, viestit tulleet Vantaan työsuhteen

Lokakuu
2021

aikana
• Työkoriviestin sisältö, nimi, hetu ja asiakkuus • Korkeintaan 87 henkilöä
• Asiakkaalle annettiin 2 muun potilaan asiapapereita • Asiakas huomasi tämän ja ilmoitti asiasta • Ilmoitus TSV:lle
• Käytönvalvontaraporttien toimittaminen on viivästynyt • Käytönvalvontaraporttien toimitusajat ovat kasvaneet pitkiksi ja raporttia on voinut joutua odottamaan jopa 6 kk tai yli
• Lapsen isälle luovutettu puhelimesta lapsen tietoja, vaikka isä ei ole huoltaja • Lapsen äidillä on turvakielto • Ilmoitus TSV:lle
• Työntekijä näkee hänelle kuulumattomia viestejä toisesta organisaatiosta • edellisen työsuhteen aikaisia työkoriviestejä Helsingin kaupungin asiakkaista • Asiakkailta tulleet Maisa-viestit, niiden sisältö, asiakkuuden paljastuminen ja asiakkaan perustiedot
• Ajanvaraus tehtiin väärälle asiakkaalle • Väärälle asiakkaalle lähti viesti • Henkilötietoja ei tullut ilmiväärässä viestissä
• Väärälle asiakkaalle tehtiin kirjaus • Käyntiin liittyvä muistiinpanoteksti • Väärin kirjattu tieto poistettiin järjestelmästä välittömästi
• SIEM-järjestelmästä ajettavista käytönvalvontaraporteissa havaittu tietoturvapoikkeama • teknisten parserointi-määritysten vuoksi kaikki järjestelmään kirjautuneet tapahtumat eivät palaudu raporteille oikein • Rekisteröidyt, jotka ovat pyytäneet lokiraportteja 10/2018 - 12/2020 väliselle ajanjaksolle jos raportti on toimitettu 30.4.2021 - 14.10.2021 välisenä aikana • 23 asiakasta/potilasta
• Asiakas oli lähettänyt itsestään kirjallisen potilastietopyynnön hammashoidon jatkoa varten, ja lomakkeessa oli myös toimitusosoite ko. Materiaalille • Työntekijä talletti lomakkeen Apottiin tietojenluovutusilmoituksen yhteyteen • Myöhemmin työntekijä huomasi asiakkaan olevan ns. turvakieltoasiakas ja lomakkeessa olevan toimitusosoitteen mahdollisesti muodostavan hänelle tietoturvariskin • Alkuperäinen lomake poistettiin tietojenluovutusilmoituksesta ja yhteystiedot mustattiin ja liitettiin tietoturvalle muokattu lomake tietojenluovutusilmoitukseen
• Asiakkaan tietoihin oli virheellisesti kirjattu toisen asiakkaan tietoja • Työntekijä oli asiakkaan tietoja lukiessaan havainnut virheellisen käyntikirjauksen ja ottanut sen asiakkaan kanssa puheeksi • Virheellisestä tekstistä ei ollut pääteltävissä kenestä asiakkaasta oli kyse

• Työntekijä tuli tyhjentämässä tietoturva-astiaa eikä hän voinut vaihtaa uutta astiaa tilalle, koska ei ollut tarpeeksi isoa vaihtoastiaa mukana • Työntekijä avasi astian ja siirsi sieltä käsin asiapapereita pienempään astiaan sen verran mitä mahtui • Työntekijän olisi pitänyt jättää astian avaamatta ja palata uudestaan isomman astian kanssa • Aikuissosiaalityön ja lastensuojelun asiakaspapereita sekä henkilökunnan asiapapereita
• Työntekijä tehnyt 4 väärää ajanvarausta samalle henkilölle kolmen päivän aikana • Henkilö ei ollut työntekijän asiakas • Kirjauksissa ei ole ollut arkaluontoista sisältöä, henkilötietoja eikä kirjauksesta voi tunnistaa asiakasta, josta kirjaus on tehty • Kirjautumisen aikana ei ole katsellut väärän, saman nimisen asiakkaan tietoja tai käyty asiakkaan muilla sivuilla

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Tammikuu 2021	• koulussa syksyllä 2020 koulunsa aloittaneiden 1.luokkalaisten asiakirjoista havaittiin puuttuvan kahden oppilaan lausunnot • Kyseisiä lausuntoja ei löytynyt myöskään KASOn arkistoista • Koska kyseessä on lausunto erityisen tuen päätöstä varten, niin dokumenteissa on erityisiä henkilötietoja kahta oppilasta koskien
	• Työntekijän autotalliin murtauduttiin ja reppu varastettiin • Repussa kaupungin tietokone • Varhaiskasvatuksen henkilöstöön liittyviä henkilötietoja • 300–500 henkilön tiedot • kirjautuminen tietokoneelle estetty Service Deskin toimesta
	• Päiväkotiin tunkeuduttiin luvattomasti • Päiväkodista vietiin lasten käytössä ollut Lenovo tabletti • Mahdollisesti lasten kuvia, lasten itseottamia kuvia toisistaan • Koskee 21 lasta
	• Huoltajille lähetettiin sähköpostiviesti, niin että vastaanottajien sähköpostiosoitteet näkyivät muille • Olisi tullut lähettää piilokopiona • 37 sähköpostiosoitetta • Ilmoitus TSV:lle
	• Huoltajille lähetettiin sähköpostiviesti, niin että vastaanottajien sähköpostiosoitteet näkyivät muille • Olisi tullut lähettää piilokopiona • 20 sähköpostiosoitetta

Helmikuu 2021	• Ilmoitus TSV:lle
	• Oppivelvollisuus ilmoitus oli mennyt väärälle henkilölle, joka oli palauttanut ilmoituksen paluupostissa Vantaan kason • Kuoren sisällä on ollut kahdelle eri henkilölle tarkoitettua postia • oppilaan nimi ja osoite sekä oppilaaksiottoalue sekä avainkoodi Wilma-tunnusten tekemistä varten • Wilma tunnuksia ei ole käytetty • Huoltajille lähetettiin sähköpostiviesti, niin että vastaanottajien sähköpostiosoitteet näkyivät muille • Olisi tullut lähettää piilokopiona • 20 sähköpostiosoitetta • Ilmoitus tsv
	• sähköposti lähetetty vanhemmille ilman piilokopio-toimintoa • Vanhempien sähköpostiosoitteet näkyivät toisille vanhemmille • Koski 21 perhettä • Ilmoitus TSV:lle
	• Sisäisessä postissa lähetetty kirje ei ole saapunut perille • Kahden oppilaan henkilötunnukset ja muut henkilö-, huoltajuus- ja osoitetiedot, salassa pidettävät pedagogiset selvitykset ja huoltajan kuulemislomakkeet • Koski 2 henkilöä
	• sähköposti lähetetty vanhemmille ilman piilokopio-toimintoa • Vanhempien sähköpostiosoitteet näkyivät toisille vanhemmille • Koski 13 perhettä • Ilmoitus TSV:lle
Maaliskuu 2021	• Kuraattori lähettänyt Wilma viestin koko luokan oppilaille • Koski yhden oppilaan ajanvarausta kuraattorille • Viesti oli nähtävänä kaikille oppilaille 15 min ennen kuin se poistettiin • Ei tiedossa onko kukaan ehtinyt nähdä sitä • Ilmoitus TSV:lle
	• Lastenhoitaja oli epähuomiossa lähettänyt sähköpostin perheille ja unohti lähettää sen piilokopiona. • 42 huoltajan sähköpostiosoitteet • Ilmoitus TSV:lle
	• koulun Meeteissä on ollut kutsumattomia vieraita • Kyse tahallista häirintätilanteesta • Henkilötiedot lähinnä paikalla olevien oppijoiden nimi- ja kuvatietoja
	• Sähköposti lähetettiin oppilaan vanhemmalle salaamattomana • entisen oppilaan erotodistus, oppilaskortti ja HOJKS-tiedostot henkilötietoineen koulun sähköisestä arkistosta
	• Päiväkodin johtaja teki kaksi työsopimusta, mutta tallennettu sopimus meni väärälle henkilölle

Huhtikuu
2021

- Väärä henkilö allekirjoitti toisen henkilön työsopimuksen - Näki toisen henkilön henkilötunnuksen
1. luokkaa käyvän oppilaan tunnuksilla näkyi väärä luokka-aste Classroomissa - Oppilas on saanut käyttöönsä nimikaiman vanhan tilin - Tili on aktivoitu uudeleen Google palvelussa automatiikan toimesta ja siihen on kirjoitettu uuden oppilaan tunnistetiedot - Oppilas nähnyt toisen oppilaan kursseja
- Työntekijä oli epähuomiossa lähettänyt sähköpostin perheille ja unohti lähettää sen piilokopiona. 27 huoltajan sähköpostisoitteet Ilmoitus TSV:lle
- Sisäisessä postissa lähetetty oppilaan pedagoginen selvitys ja toisen kerran oppilaan lääkärin lausunto - Koski 2 oppilasta - Posti ei ole tullut perille
- oppilaan käyttäjätunnus on murrettu - luokka- tai koulutoveri on saanut salasanan selville ja käyttänyt sitä väärin - Uhrin salasanana on vaihdettu ja rehtori on tehnyt rikosilmoituksen - Oppijan oppimisportfolion sisältämät tiedot - Rehtori on tehnyt rikosilmoituksen Ilmoitus TSV:lle
- Vanhemmille tarkoitettu kuukausikirje on postitettu niin että kaikkien vastaanottajien sähköpostiosoitteet on näkyneet (eli piilokopio lähettäminen on jäänyt tekemättä) 19 lapsen huoltajat Ilmoitus TSV:lle
- Tekstiviesti lähetettiin väärälle henkilölle - Lapsen sukunimi ja etunimet - Koski varhaiskasvatuspaikkaa Ilmoitus TSV:lle
- Perheelle lähetettiin sähköisesti väärä päätös - Koski varhaiskasvatuksen päivähoitopaikkaa Ilmoitus TSV:lle

Toukokuu
2021

- Turvakameran tallenteista näkynyt, että joukko poikia oli hajottamassa postilaatikkoa - Poikia ei ole voitu tunnistaa - Postilaatikon vieressä auki repäistyi kuori - Kaikki avatussa postissa olleet asiakirjat ovat tallessa. Asia tarkistettu postin lähettäneeltä henkilöltä
Eskarilaisten kevätjuhlassa otettiin lapsista yksilökuvat esikoulutodistuksen ja ruusun kanssa. Kuvissa näkyi osan lapsen henkilötunnus ja koko nimi. Kuvat

Kesäkuu 2021	• julkaistiin Instagramissa ja lähetettiin sähköpostilla esikoululaisten huoltajille • 9 lasta
	• Hakemuksen kopioinnissa oli tapahtunut virhe. Kahdelle eri lapsen päätökselle oli viety sama Hakemus IS, jonka seurauksena molemmat päätökset ohjautuivat yhdelle lapselle • tietoturvaloukkaus koskee 8 lapsen päätöksiä • Asiakkaat eivät ole saaneet väärää päätöksiä
	• Lasten asiakirjoja on säilytetty kaapissa, joka ei ole lukittava • Varhaiskasvatuksen asiakastietoja: lasten ja huoltajien nimiä, hetuja, osoitteita, puh.numeroita, terveystietoja • Koski 22 henkilöä
	• Koululta lähetetty kirjeitse oppilaan terveystietokortti toukokuun alkupuolella, se ei ole saapunut perille • Kirje viety koulun lähtevään posttiin • Ulkomaalainen "neuvolakortti", ei suomalaista hetua, mutta sisältää terveystietoja entisestä oppilaasta
	• Oppilaan hakiessa koulun kansliasta päättäjispäivän jälkeen omaa todistustaan, liimautui hänen todistuksensa mukaan myös toisen saman luokan oppilaan todistus • Oppilaan huoltaja huomasi tilanteen kotona ja palautti väärän todistuksen koululle • Kyseessä on 7.luokkalaisten oppilaan lukuvuositodistus, jossa näkyy henkilötietoja ja lukuvuosiarviointi
Heinäkuu 2021	• Lähetettiin tiedote perheille, jossa piilokopio-lähetys epäonnistui • Sähköpostin saaneet huoltajat saivat nyt tietoonsa toistensa sähköpostiosoitteet, ei muita tietoja, kuten puhelinnumeroja tms. • 20 huoltajaa
	• päiväkodin työntekijä lähetti sähköpostitse päiväkodin varajohtajalle varhaiskasvatuskerhoperheiden sähköpostitusryhmän osoitteet • Osoitteet lähettänyt työntekijä lähetti sähköpostin salattuna viestinä (*salaa*), mutta hän liitti osoitteet erehdyksessä ja huolimattomuuttaan sähköpostin kopiokenttään • Tietoturvaloukkaus koski yhtätoista asiakasperheen sähköpostiosoitetta • Ilmoitus TSV:lle
	• Työntekijä lähetti sähköpostia ryhmän lasten vanhemmille niin, että vastaanottajat näkivät toistensa sähköpostiosoitteet • Sähköposti oli ryhmän kuukausitiedote, jossa kerrottiin ryhmän toiminnasta • Koski 24 henkilöä • Ilmoitus TSV:lle
Elokuu 2021	• Opiskelija tuli ilmoittamaan, että näkee toisen opiskelijan kaikki tiedot Google-ympäristössä • Tunnushallintaan liittyvä virhe • Lukion opiskelija sai CGI:ltä tunnukset, jolla pääsi lukiosta lähteneen

Syyskuu
2021

- opiskelijan käyttäjätilille - Sähköpostin kautta opiskelijalla on mahdollisuus nähdä edellisen opiskelijan sähköpostiliikenne koko lukioajalta Ilmoitus TSV:lle
- luokanvalvoja oli lähettänyt Wilmaviestinä luokkaansa opettaville opettajille viestin, jossa oli istumajärjestyksen lisäksi muistutuksena viiden oppilaan etunimi liittyen tuen tarpeeseen oppitunneilla. - englannin opettajan näyttäessä luokkatilan näytöltä istumajärjestystä, myös tuo viestin osa oli ollut jonkin aikaa oppilaiden näkyvillä
- lukion opinto-ohjauksen Teams-oppitunnin yhteydessä ulkopuoliset henkilöt tulivat pitämään rasistista vihapuhetta kesken Teams-esityksen - Maahanmuuttajataustaisia halvennettiin vihapuheella - Asiasta on tiedotettu huoltajia ja paikalla olleita opiskelijoita wilman kautta
- Studentaan (opiskelijahallintojärjestelmä) tehtiin versiopäivitys ja erityisen tuen osion yhden kentän sisältö esitettiin oppitunnin päiväkirjassa - Ominaisuus toimi kuten suunniteltu, mutta yllätyksenä tuli se, että osa erityisopettajista oli käyttänyt kyseistä kenttää virheellisesti kirjaten siihen tietoa mitä ei kuulunut näkyä kuin erikseen nimetyille henkilöille - Versiopäivityksen myötä tämä kenttä tuli näkyviin muillekin opettajille kuin erikseen nimetyille henkilöille - Opettaja, joka opetti loukkauksen kohteeksi joutunutta henkilöä pääsi näkemään erityisen tuen kirjauksia mitkä eivät kuuluneet hänelle
- Vanhempi ilmoitti, että näkee ryhmän muiden henkilöiden puhelinnumerot tekstiviestissä - Ryhmästä lähetetty tekstiviestinä valokuva perheille. Kuvaviesti oli yllättäen muodostanut ryhmän, vaikka yhteystiedot klikattiin erillisinä - Koski 14 henkilöä - Puhelinnumerot näkyvissä Ilmoitus TSV:lle
- Muistitikku oli hävinnyt pöydältä 12 lapsen vasuja, kuvauksia ja hyveitä - Lasten nimet, osoitteet ja sotut
- Työntekijän siskon lapsenlapset ovat hoidossa Kilterin päiväkodissa. Työntekijä sai tietoonsa tämän perheen toista jäsentä koskevan luottamuksellisen tiedon ja ilmoitti siitä kertomansa mukaan soittamalla omalle siskolleen - Äidin kertomaa, mahdollista päihteiden käyttöä - Perhe, jossa 2 aikuista ja kaksi lasta Ilmoitus TSV:lle
- Asiakirjat hävinneet sisäisessä postissa - oppilaiden tukea koskevia lausuntoja ja tehtyjä selvityksiä tuen tarpeesta - Tietoihin sisältyy mahdollisesti arkaluonteista tietoa, kuten henkilötiedot ja tietoja terveyden tilasta

Lokakuu 2021	Henkilöitä, joita loukkaus koskee, on kuusi
	- Huoltajalta tullut viesti aiheettomista wilma merkinnöistä - Merkintöinä luvaton poissaolo, myöhästyminen, poistettu oppitunnilta - Merkinnät kohdistuvat 3-4 oppilaaseen
	- Ryhmän kasvattaja jutteli lapsen äidin kanssa, joka kertoi toisen äidin soittaneen hänelle ja kertoneen asioita, joita kasvattajat olivat tiimipalaverissa puhuneet hänen lapsestaan - Yhdellä ryhmän lapsella oli 3 päivää repussa valvontakamera, joka oli nauhoittanut ääntä - kasvattajat olivat tiimipalaverissa jutelleet ryhmän lasten asioista ja keskustelu oli mennyt nauhalle - Isä oli kuunnellut osan nauhoitteesta ja kertonut sen sisällöstä vaimolleen. Perheen äiti oli soittanut toiselle äidille, jonka lapsen asioista tiimissä puhuttiin. Hän oli kertonut mitä ryhmän kasvattajat olivat lapsesta puhuneet Ilmoitus TSV:lle
	- opettaja on kerännyt opiskelijoiltaan sähköpostiosoitteet samalle paperille, jolloin heidän oli mahdollista nähdä toistensa sähköpostiosoitteet - Koski 11 opiskelijaa
	- lähetettiin tekstiviesti tiedotteesta kaikille vanhemmille - Vanhemmille näkyi toistensa puhelinnumerot - Koski 28 henkilöä
	- Virkussa esillä ja avoimesti avattavissa sisältöä, joka ei sinne kuulu - Asialistoissa / muistioissa ei tarkkoja henkilötietoja, mutta pääteltävissä on ko. toimintayksikkö, päiväkotia, lapsiryhmä ja kirjausten pohjalta joko lapsiryhmän yksittäisten lasten nimet tai henkilökunnan nimet - Myös henkilökunnan tehtävätiedot jossain kohdin esillä (varhaiskasvatuksen opettaja, lastenhoitaja, avustaja ym.) - Löydetty 4 lapsiryhmän tiedostoja sekä toimintayksikön johtoryhmän työskentelyyn liittyviä tiedostoja

KAUPUNKIKULTTUURIN TOIMIALA

Syyskuu 2021	- Rinnallakulkien nuorisotyöttömyys laskuun -hankkeen työntekijä kirjautui hankkeen tilastoinnissa käytettävään PAR-järjestelmään tunnuksillaan ja huomasi, että hänen henkilötietojensa tilalla näkyy hankkeen toisen työntekijän tiedot - järjestelmävirhe on tuonut toisen tunnuksen alla olevat tiedot hänen ruudulleen - Etunimi, sukunimi, työpuhelinnumero, sähköpostiosoite, työpaikan osoite, työsuhteen alkamispäivä, edellisen vuoden toteutuneet henkilötyövuodet, sukupuoli, syntymäaika, työkokemus nuorten parissa tehtävästä työstä vuosina, koulutusaste, tutkintonimike ja kielitaito
-----------------	---

Marraskuu
2021

- kaupungin ulkopuoliselta taholta tuli kaupunkikulttuurilautakunnan luottamushenkilölle asiaa koskeva viesti, jonka luottamushenkilö välitti kaupungin työntekijöille
- Kaupunkikulttuurilautakunnalta kohdeavustusta hakenut taho oli toimittanut lautakunnan päätöstä koskeneen oikaisuvaatimuksen suoraan sähköpostitse lautakunnan jäsenille (luottamushenkilöille).
- Kaupunginvaltuutettu ja kaupunkikulttuurilautakunnan jäsen on julkisesti esitellyt (ääneen lukien ja screen shotin näyttäen) oikaisuvaatimuksen LEVELI 2 -nimisessä podcastissa, jolla on kymmeniä tuhansia katsojakertoja Youtube-alustalla (muista mahdollisista levitysalustoista ei tietoa).
- Oikaisuvaatimus ei ole julkisuuslain 24 § perusteella salassa pidettävä asiakirja, mutta siinä näkyy yksityishenkilön etu- ja sukunimi, eli henkilötietoja on levitetty julkisesti.
- Koski 1 henkilöä
- Ilmoitus TSV:lle

TYÖLLISYYSPALVELUT

Helmikuu 2021

- asiakkaan jaksoarvointilomakke lähetetty sosiaaliohjaajan henkilökohtaiseen sähköpostiin.
- asiakkaan nimi, henkilötunnus, työtoiminta paikka ja jakso ajankohta

Huhtikuu 2021

- Viesti aukioloajoista lähetettiin, niin että vastaanottajat näkyivät kaikille
- Asiakas lähettänyt vahingossa vastauksen myös kaikille muillekin asiakkaille, vaikka oli tarkoitus lähettää vain työllisyyspalveluille
- Koski 13 asiakasta
- **Ilmoitus TSV:lle**

Toukokuu 2021

- Kuntakokeilussa työskennelleen henkilön Vantaan käyttöoikeudet (EXTHAL -tunnukset) voimassa työsuhteen päätyttyä Vantaan ja Keravan Työllisyyspalveluissa
- Henkilöstö, asiakkaat tietoja nähtävissä

Elokuu
2021

- Kuntakokeilun ulkopuolinen henkilö ilmoitti, että hänelle on tullut kuntakokeilun työntekijälle tarkoitettuja sähköposteja
- Kyseessä kaksi samannimistä henkilöä, joiden sähköpostiosoitteet ovat yhtä numeroa vaille samanlaisia
- Ei ole tarkempaa tietoa minkälaisia sähköposteja on väärälle henkilölle mennyt, koska hän on poistanut hänelle kuulumattomat sähköpostit, eikä enää muista mitä niissä on lukenut

Syyskuu 2021

- Suljetulla sharepoint sivulla oli kopioituna asiakasta koskevaa tekstiä
- Asiakkaan henkilötunnus oli näkyvillä
- Teksti poistettiin ja todennäköisesti vain yksi työntekijä oli sen nähnyt
- työntekijä havaitsi toisen kerroksen turvatulostimella tulosteen
- sosiaaliohjaaja tulosti dokumentin Reelin toisen kerroksen turvatulostimella.

	Sosiaaliohjaaja luuli, että oli valinnut vain yhden työn tulostumaan. Todellisuudessa myös toinen työ tulostui, joka jäi tulostimelle. Toinen tuloste sisälsi erään asiakkaan henkilötietoja
Marraskuu 2021	• Avattu oman asiakkaan tietoja Apotissa ja oliluttarkoitus tarkastaa oma merkintä • Työntekijä käynyt vahingossa toisen työntekijän muistiinpanoissa • Sosiaalialan ammattilaisen kirjaus

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Helmikuu 2021	• Esimies huomasi, että näkee HR-työpöydällä entisen esimiesalaisena nykyisten alaisten tietoja • Kyseessä oli järjestelmän virheellisestä toiminnasta johtuva tapahtuma • entisen alaisensa alaisten nimet ja lomaoikeustiedot • olisi ollut pääsy myös muihin HR-työpöydällä virheellisesti näkyneiden henkilöiden tietoihin • 18 kaupungin työntekijää
	• Asiakas soitti Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen sairaankuljetuslaskusta, jossa oli kirjattuna toisen henkilön sairaankuljetustiedot. • Asiakkaan laskulle oli toisen henkilön kuljetustiedot, koska kahdella asiakkaalla oli sama asiakasnumero. • Ohjelmavirhe • Potilaan nimi, hetu, kuljetus pvm • Ilmoitus TSV:lle
Maaliskuu 2021	• Asiakas soitti Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen sairaankuljetuslaskusta, jossa oli kirjattuna toisen henkilön sairaankuljetustiedot. • Asiakkaan laskulle oli toisen henkilön kuljetustiedot, koska kahdella asiakkaalla oli sama asiakasnumero. • Ohjelmavirhe • Potilaan nimi, hetu, kuljetus pvm • Ilmoitus TSV:lle
	• Sähköposteja mennyt väärään osoitteeseen • Kaupungin sisällä kaksi saman nimistä henkilöä • Työttömyysturvaan liittyviä selvityspyyntöjä, verokortti • Postoja ei avattu
	• Sähköposteja mennyt toistamiseen väärään osoitteeseen • Kaupungin sisällä kaksi saman nimistä henkilöä • Työttömyysturvaan liittyviä selvityspyyntöjä, verokortti • Postoja ei avattu
	• Esimies huomasi, että näkee HR-työpöydällä entisen esimiesalaisena nykyisten alaisten tietoja • Kyseessä oli järjestelmän virheellisestä toiminnasta johtuva tahaton tapahtuma

	• Virhe johtuu siitä, että joissain tapauksissa esimies-alaisuhde jää voimaa, vaikka henkilö siirtyy toisen esimiehen alaisuuteen ja jos kyseinen henkilö on sitten itse esimiesasemassa, entinen esimies on nähnyt hänen alaistensa tietoja. • olisi ollut oikeus nähdä myös sairaslomien kertymätietoja ja sairauspoissaolojaksoja • 23 kaupungin työntekijää
Huhtikuu 2021	• Sähköpostin virheellisesti saanut kaupungin työntekijä huomasi, ettei ole postin vastaanottaja • Kaupungilla kaksi saman nimistä työntekijää • Asiakkuuteen liittyvä tieto, nimi ja postiosoite
	• Käsittelijä Kuntien Tiera Oy • Tieralla oli käynnissä Jira-ohjelmiston siirto pilveen, jossa yhteydessä on tarkoitus poistaa vanhentuneet henkilötiedot ohjelmistosta. • Tieran työntekijä koosti kaikkien Jiran käyttäjien (n. 50 henkilöä, joista 17 Vantaan työntekijöitä) henkilötiedot excel-taulukko. • Henkilö lähetti kyseisen tiedoston erheellisesti kaikille Jiran hankevastaaville (yhteensä 5 henkilöä, joista 3 Tieran edustajaa ja 2 Vantaan edustajaa) yhteisesti • Tietoja ei ollut jaoteltu hankekohtaisesti
Toukokuu 2021	• Kotiäänestykseen ilmoittautuvalle äänestäjälle lähetettiin sähköpostitse virheellisesti ilmoittautumislomake, jossa oli toisen kotiäänestykseen ilmoittautuneen tietoja tyhjän lomakkeen sijasta • Henkilötietoja, kuten nimi, henkilötunnus, kotiosoite, puhelinnumero • Ilmoitus TSV:lle
Kesäkuu 2021	• Kompassi-palvelimien lokitus selvityksen yhteydessä käyttäjä kokeili palvelimen henkilötietohakemistoon osoittavaa linkkiä • Hakemistossa on Vantaan henkilöstöhallinnon HIJAT-järjestelmästä noudettuja siirtotiedostoja, jotka ladataan Kompassi-raportointijärjestelmään • Käyttäjä näki henkilötietohakemiston tiedostot, vaikka hänellä ei olisi pitänyt olla oikeuksia hakemistoon • Jatkoselvityksessä havaittiin, että henkilötietohakemistoon pääsi myös muitakin käyttäjiä, joilla ei olisi pitänyt olla oikeuksia palvelimelle ja sen tiedostoihin
Heinäkuu 2021	• Microsoft Outlook ilmoitti, että organisaation ulkopuolelle lähetettiin sähköposti, joka sisältää henkilötietoja ja/tai pankkitilitietoja • Tarkoituksena oli lähettää tyhjä lomake, mutta vahingossa lähetettiin täytetty lomake • Henkilötunnus ja pankkitilinumero, osoite, puhelinnumero • Koski yhtä henkilöä

Kaupunkiympäristön toimiala

Elokuu
2021

- Kannettava tietokone varastettu työntekijän laukusta
- Kone lukossa henkilökohtaisella koodilla
- Suurin osa työstettävästä materiaalista on talletettu verkkokansioihin

